

Delicte, conflicte i sensació de seguretat a Lleida

Pedro Fraile, Quim Bonastra, Gabriela Rodríguez, Celeste Arella, Eulàlia Luque

Delicte, conflicte i sensació de seguretat a Lleida

**Pedro Fraile
Quim Bonastra
Gabriela Rodríguez
Celeste Arella
Eulàlia Luque**

Edicions i Publicacions de la Universitat de Lleida
Lleida, 2009

Dades CIP. Servei de Biblioteca i Documentació de la UdL

Delicte, conflicte i sensació de seguretat a Lleida / Pedro Fraile... [et al.]. – Lleida :
Edicions de la Universitat de Lleida, 2009. – 162 p. : il., gràf. ; 21 cm.
ISBN 978-84-8409-287-2

I. Fraile, Pedro 1. Delinqüència – Lleida 2. Delicte i premsa – Lleida 3. Víctimes de delictes – Enquestes – Lleida
316.48(460.231)

Amb la col·laboració de:

Universitat de Lleida

Dipòsit legal: L-424-2009

ISBN: 978-84-8409-287-2

Impressió: Service Point

Disseny coberta: cat & cas

Il·lustració de coberta: ~~SARA INGENS - MARC CERDAS - PENSER~~

Maquetació: Edicions i Publicacions de la UdL

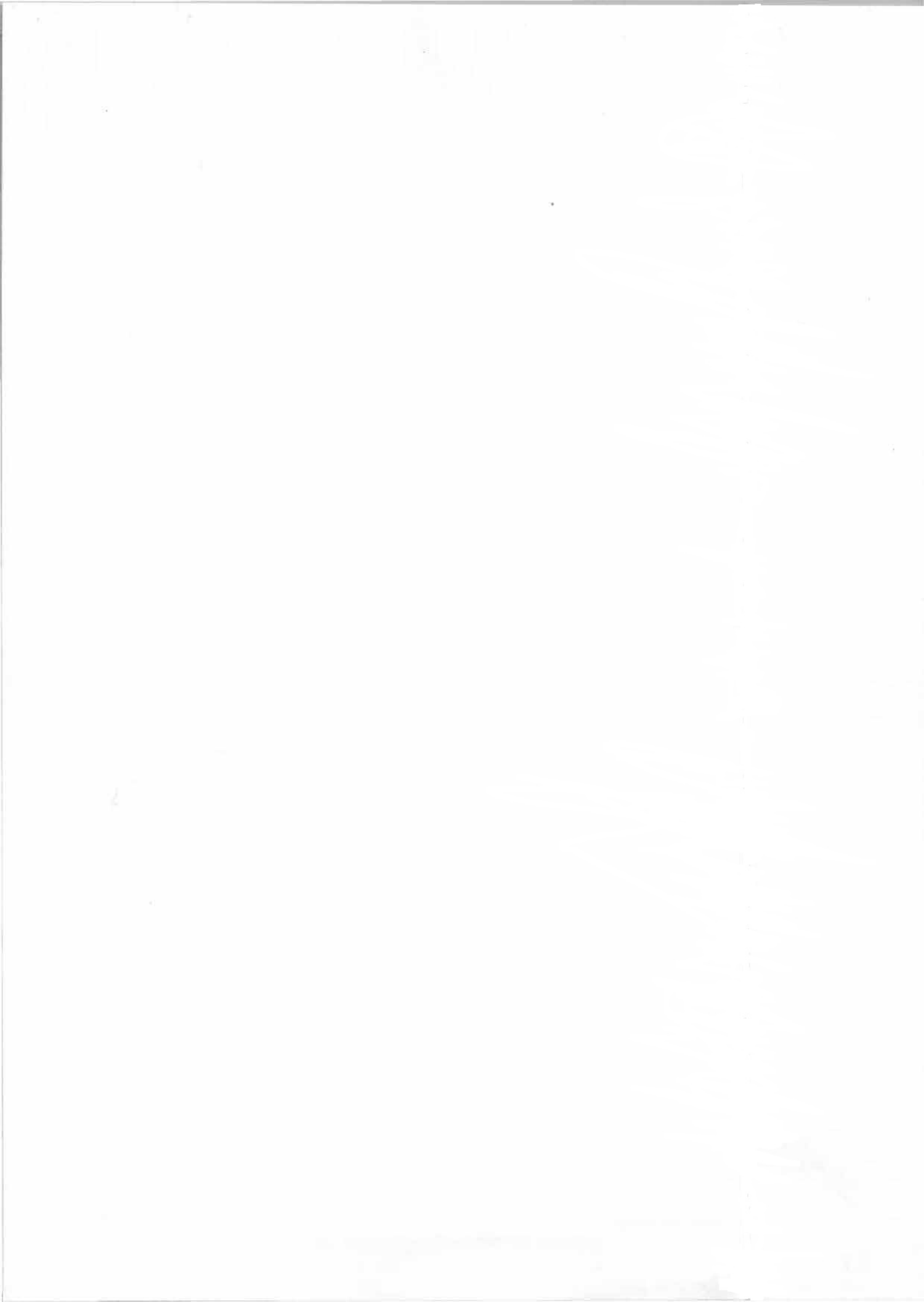
© Edicions de la Universitat de Lleida, 2009

© Dels textos: els autors

Aquest llibre ha estat subvencionat, parcialment, per la Generalitat de Catalunya, mitjançant la Convocatòria d'ajuts a l'edició i la difusió de llibres de text o manuals universitaris en català.

Índex

Introducció	7
L'origen del projecte i els suports rebuts	7
Els objectius fixats i la metodologia utilitzada.....	8
El rerefons conceptual de l'estudi	9
Les intervencions policials	13
El delictes com a indicador de la realitat	13
La lògica locacional del delictes	15
El discurs de la premsa sobre el delictes	37
Instruments per a l'estudi del delictes a la premsa	37
Els delictes més destacats i les seves peculiaritats.....	38
La geografia del delictes als mitjans de comunicació.....	39
Algunes consideracions sobre el delictes a la premsa escrita	43
Els conflictes	45
El descobriment del conflicte	45
Els conflictes i la por.....	47
Els tipus de conflictes	48
Què mostra la nostra investigació sobre els conflictes?.....	56
L'enquesta de victimització	57
Sobre les enquestes de victimització	57
L'Enquesta de Seguretat Pública i de Victimització de Lleida	62
Aspectes metodològics.....	62
Resultats	64
Característiques de les víctimes	78
Els fets delictius detallats	79
Algunes comparacions entre els fets estudiats	84
Alguns dels principals hotspots	89
El centre històric	89
L'Eix Comercial i les estacions d'autobusos i ferrocarrils	93
Un sector del barri Universitat	96
Conclusions	105
Bibliografia orientativa	111
Delito, conflicto y sensación de seguridad en Lérida	115

Introducció

Aquest llibre és el resultat d'un projecte d'investigació que hem portat a terme des del Departament de Geografia i Sociologia de la Universitat de Lleida sobre el delictes, la conflictivitat i la percepció de seguretat en aquesta ciutat.

Tot seguit exposarem les dades recollides, sistematitzades i explotades, però també n'extraurem algunes conclusions i mirarem d'oferir possibles línies d'intervenció útils per tal de pal·liar, en la mesura que sigui possible, alguns dels problemes que hem detectat.

L'origen del projecte i els suports rebuts

Més endavant explicarem les tasques escomeses, que han revestit diferents complexitats i han abraçat períodes de temps variables, dins del marc de referència del projecte (2006-2008). Però, abans d'abordar els objectius que ens havíem fixat, la metodologia utilitzada o la descripció dels fenòmens estudiats, cal que exposem els suports, de diferent índole, que han fet possible aquest estudi.

L'equip que signa aquest informe va presentar, en el seu moment, al concurs que el Ministeri d'Educació i Ciència obre anualment, un projecte d'investigació (titulat *Espacio urbano, delincuencia y percepción ciudadana: el caso de Lérida*¹), el qual va resultar seleccionat. Aquest fet ens va proporcionar el suport econòmic fonamental i, d'aquesta manera, hem pogut tirar endavant aquest estudi, el qual hem desenvolupat durant tres anys i hem

conclòs a finals de 2008. Aquesta ha estat, per tant, la nostra principal font de finançament.

Hem comptat, a més a més, amb l'ajut econòmic de la Fundació Bofill, que ha finançat, substancialment, tot allò que fa referència a l'estudi de la conflictivitat. La Diputació de Lleida també hi ha col·laborat econòmicament i aquests recursos els destinarem a la difusió de la reflexió i les conclusions que hem tret d'aquesta investigació i que, segons el nostre parer, podran ser una bona base per a estudis més complets i complexos sobre la percepció de la seguretat en les ciutats intermèdies.

La Paeria (l'Ajuntament de Lleida) es va interessar pel nostre treball, quan tot just començava a prendre forma i, des del primer moment, ens ha donat un suport institucional que ha resultat imprescindible per a la confecció d'algunes de les seves parts.

Els responsables de la comissaria dels Mossos d'Esquadra de Lleida també han contribuït de manera molt notable al progrés de la nostra investigació, en facilitar a la Paeria, per mitjà de la Junta de Seguretat Ciutadana, la informació que fa referència a denúncies i intervencions policials.

Finalment, hem d'assenyalar la col·laboració de la institució de la qual formem part, la Universitat de Lleida. Com és obvi, aquesta participació de la UdL, no hauria de formar part dels agraïments per si mateixa, ja que els investigadors formem part de l'entitat i la seva funció, com a centre d'investigació, és fer possible la concreció d'aquest tipus de treballs. Però el fet és que les coses es poden fer amb més o menys ganes i amb més o menys diligència, i en algunes ocasions, la bona voluntat de la gent que hi treballa ens ha facilitat molt la feina. En tot cas, ens veiem amb l'obligació moral de remarcar el suport logístic per a la realització

1. Es tracta del projecte d'investigació finançat pel Ministeri d'Educació i Ciència: *Espacio urbano, delincuencia y percepción ciudadana: el caso de Lérida* (SEJ2005-01879GEOG).

d'una enquesta de victimització, sobre una mostra de 2.500 persones, ja que és una tasca d'una complexitat difícil de transmetre en poques línies.

Com veurem més endavant, l'interès per l'aspecte espacial de la delinqüència, la conflictivitat o la percepció de seguretat serà recurrent al llarg de tot el treball i esdevé un dels seus eixos vertebradors. Des d'aquesta perspectiva, la representació de tots aquells fenòmens que anàvem estudiant ha estat una de les peces clau de la investigació, i de la seva execució se n'ha fet càrrec el Laboratori de Cartografia de la Universitat de Lleida. Aquest laboratori, a més a més, ha assumit la formalització d'una bona part de les beques necessàries per a l'execució de les nombroses tasques que el progrés del treball exigia, com la realització de les enquestes telefòniques o l'elaboració de les bases de dades, per posar només dos exemples. Així doncs, aquesta investigació ha estat possible perquè ja disposàvem d'una bona part de l'equipament i del personal necessaris per portar-la a terme.

Els objectius fixats i la metodologia utilitzada

La nostra principal preocupació s'ha centrat en el fet de conèixer la sensació de seguretat que tenen els ciutadans de Lleida, quins factors, i de quina manera, hi influeixen i, especialment, de quina manera podem conèixer la seva territorialitat, és a dir: cal detectar quins llocs són percebuts com segurs i, quins com insegurs i per quina raó són considerats així, i, també, saber què és allò que està succeint a la ciutat, a més a més dels imaginaris que es van configurant pel que fa als llocs, els grups o els usos de l'espai. Per aquest motiu, hem treballat tenint en compte les següents premisses:

Intervencions dels Mossos d'Esquadra i denúncies rebudes

Hem recollit, cartografiat i analitzat les intervencions dels Mossos d'Esquadra, així com les denúncies que s'han rebut i que fan referència a catorze delictes que hem considerat especialment rellevants² (en la mesura que coadjuvaven a formar aquesta sensació d'inseguretat que estàvem analitzant). Encara que per a aquest llibre no hem

2. Homicidi dolós i assassinat, lesions, delictes contra la llibertat, contra la llibertat sexual, contra la inviolabilitat del domicili, contra les relacions familiars, furt, robatori a l'interior de vehicle, robatori amb força sobre les coses, robatori amb violència o intimidació, robatori o furt de vehicle, delictes contra la salut pública, contra la seguretat del trànsit i contra l'ordre públic.

fet una explotació exhaustiva de tota la informació, per qüestions de temps o pel compliment de certes prioritats, sí que hem elaborat una base de dades que recull el tipus de delictes i la data, l'hora i el lloc on van ser comesos. La major part d'aquestes informacions les hem reflectit en mapes que hem analitzat curosament i els resultats dels quals exposarem en les pàgines següents.

Som conscients que aquestes dades *oficials* no són un mirall de la delinqüència real (això ho explicarem més endavant i amb més deteniment) però també és cert que ens permeten un acostament, prou significatiu, a la realitat de la ciutat. És important, per tant, entendre-les com allò que són: un indicador, amb totes les virtuts i les limitacions que els indicadors duen implícits. També és important, a l'hora de fer una diagnosi precisa, acurar-les amb la informació obtinguda en els altres punts del treball.

Anàlisi de la premsa escrita local

Ens ha interessat, també, conèixer de quina manera la premsa escrita contribueix a la formació d'imaginari col·lectius relacionats amb la seguretat. Partim de la hipòtesi que les interpretacions mediàtiques de la realitat delictiva tenen una incidència notable sobre els operadors del sistema penal, els actors polítics i el conjunt de la societat, la qual cosa és especialment certa en ciutats intermèdies, com Lleida, ja que els seus diaris acostumen a centrar l'atenció en els assumptes locals. Així mateix, també és veritat que la seva informació ve condicionada per les intervencions institucionals i aquesta complexa interacció crea una dinàmica que influeix tant en els usos de la ciutat, com en el disseny d'estratègies d'actuació espacial.

Tot això ens va dur a considerar que era imprescindible fer una anàlisi del discurs periodístic per tal de comprendre més profundament de quina manera es generaven les percepcions de seguretat i d'inseguretat, així com entendre com apareixen els estigmes que podrien assenyalar certs llocs o col·lectius.

En un primer moment vam dissenyar una fitxa per tal de fer el buidatge de les notícies que havien sortit publicades i que feien referència als delictes aparegudes en la premsa escrita local (*La Mañana* i *Segre*) però, tal com explicarem més endavant, en el decurs de la investigació vam descobrir que determinats conflictes, no necessàriament relacionats amb fets delictius, tenien una influència en la generació de sensacions d'inseguretat molt més important del que havíem previst inicialment. Això ens va portar a considerar aquest fenomen, raó per la qual vam preparar una segona fitxa per tal de recaptar aquesta informació. Tot això ha quedat resumit en una base de dades i, una

vegada més, ha estat cartografiat. Les conclusions que hem extret d'aquest treball les examinarem més endavant.

La visió d'associacions, d'entitats cíviques i de líders informals

La sensació de seguretat és una categoria molt esmunyedissa, difícil de precisar i, lògicament, encara més difícil de quantificar, per la qual cosa l'aproximació, necessàriament, ha de fer-se per diferents camins.

Una manera de conèixer quins grups humans o quines situacions vitals (diversos usos de l'espai públic, delinqüència, permanència persistent de certs col·lectius en alguns llocs, etc.) són susceptibles de crear una certa sensació de perill o de risc consisteix a aproximar-se a aquells que hi puguin estar directament afectats. Per fer-ho, ens hem dirigit a la majoria de les entitats cíviques de la ciutat i hem entrevistat en profunditat els seus representants, una tasca que hem repetit amb persones amb un cert lideratge comunitari, sempre amb la intenció de conèixer la seva opinió sobre aquesta qüestió.

En la primera fase de la investigació vam pensar que la sensació de seguretat es vinculava a la delinqüència i, per tant, vam enfocar les entrevistes cap a aquesta direcció. Però, gairebé des del primer moment, vam adonar-nos que en comptades ocasions se'n feia referència i, per contra, semblava que la sensació d'inseguretat estava relacionada amb fets que no suposaven una contravenció de les lleis però que podien ser considerats conflictius. En l'apartat corresponent els exposarem amb deteniment i n'establirem una classificació i una localització.

Enquesta de victimització

Les enquestes de victimització són útils a l'hora de fer una aproximació, diferent d'aquella que poden propiciar les dades policials, al fenomen delictiu i a la seva territorialitat. Acarar ambdues informacions, com podrem comprovar, resulta molt interessant. D'altra banda, aquestes enquestes també ofereixen informació sobre la percepció de seguretat que té la ciutadania, ja que hi ha un epígraf dedicat a aquesta qüestió i, atès que la nostra enquesta va ser realitzada exclusivament a la ciutat de Lleida, entenem que el grau de precisió en la definició de llocs és notable.

Vam prendre com a base l'*Enquesta de Victimització i Seguretat de Catalunya*, sobre la qual hem fet petits matisos per poder adaptar-la a aquest cas concret. La vam dur a terme a començaments de 2008 i les preguntes remetien als fets succeït l'any anterior; fou aplicada sobre una mostra aleatòria de 2.500 persones. Amb els resultats vam elabo-

rar una base de dades que ens ha servit per a la confecció de la cartografia posterior.

Per tal de concloure aquesta explicació convé que afegim un parell de consideracions. En primer lloc cal deixar clar que no tota la informació recollida ha estat explotada, és a dir, hi ha dades que coneixem però que no hem cartografiat ni hem emprat per extreure'n conclusions, sigui per la convicció que la presentació d'aquest informe era relativament urgent, sigui per l'ordre de prioritats que hem establert en el nostre treball. En segon lloc, cal dir que fins aquí hem fet un repàs, general i bastant succint, de les feines escomeses durant aquests anys; com que més endavant les explicarem amb més detall, serà aleshores que farem una exposició detallada, i parcialment quantificada, de tot allò que hem elaborat.

Ara bé, abans d'acabar aquesta introducció, i per propiciar una comprensió més clara d'allò que trobareu a continuació, creiem que cal explicar les idees directrius que conformen la base de tot el treball i que, per tant, han orientat i modelat, en bona part, la metodologia emprada.

El rerefons conceptual de l'estudi

L'informe que presentem té un caràcter eminentment pràctic i, per aquest motiu, resulta una eina molt útil a l'hora d'obtenir informació i ajudar en el disseny d'estratègies d'intervenció, bàsicament pal·liatives i preventives, que reforcin la percepció de seguretat i la confiança en un determinat entorn. Precisament per aquesta raó hem intentat bandejar algunes disquisicions teòriques que, tot i tenir una rellevància considerable, ens allunyen de l'objectiu que ens hem fixat. De la mateixa manera, hem evitat incloure notes a peu de pàgina, reservant-les per a aquells casos en què fos necessari un aclariment auxiliar. Al final del treball, això sí, trobareu una bibliografia orientativa a la qual hi pot acudir tothom que estigui interessat a aprofundir en aquests temes. De totes maneres, sembla imprescindible que ens aturem un moment per il·lustrar alguns aspectes generals que emmarquen, i orienten, tota la investigació, ja que, en fer-los explícits, la comprensió del mètode de treball, així com de les conclusions que en sortiran, seran més entenedores.

En primer lloc, i per evitar caure en un error prou comú, volem insistir en una qüestió que ja hem esmentat: acostumem a confondre amb massa freqüència la delinqüència real amb les dades de denúncies o d'intervencions policials, fet que, sovint, ens pot conduir a cometre importants equivocacions. És prou evident que la xifra real de delictes, almenys en aquest moment, és quelcom

que queda fora del nostre abast; això és a causa del fet, entre altres motius, que es produeixen una sèrie de contravencions que no són conegudes o no són denunciades, o en les quals la víctima no té consciència de ser-ho.

En tot cas, és una xifra incògnita. Com a conseqüència, el que nosaltres utilitzem, tenint sempre presents les seves limitacions, són indicadors que permeten aproximar-nos a la realitat i, per descomptat, a la lògica locacional del delictes. Per tant, a l'hora de fer una diagnosi amb unes certes garanties de credibilitat, hem tractat el cas amb diferents mètodes i des de diferents òptiques, i hem comparat els resultats que els uns i les altres ens han proporcionat.

D'altra banda, encara que la discussió seria llarga, i aquí només la plantejarem molt superficialment, entenem que la delinqüència és, en gran mesura, una construcció social i, per tant, sempre vindrà determinada per una sèrie de convencions i dinàmiques polítiques i socials. Si això és cert en termes generals, ho és especialment pel que fa a la seva territorialitat. Parem-nos a pensar per un moment en delictes, com el tràfic de drogues al detall (contra la salut pública), que es persegueixen d'ofici, i comprovarem que les estratègies dissenyades des de l'Administració i des dels poders públics per a la seva prevenció o repressió consisteixen a intensificar la pressió policial, en un sentit o en un altre, en uns llocs i no en uns altres o, potser, fins i tot, les prioritats del moment poden exigir que cal fixar-se més en altres assumptes, la qual cosa implica una disminució del control que hi havia hagut fins aleshores. Així doncs, en aquestes circumstàncies, les estadístiques policials mostren més les polítiques que s'estan portant a terme que no pas allò que realment està succeint.

Des d'una perspectiva semblant podríem fer una altra consideració. Sovint, quan reflexionem sobre la percepció de seguretat, acostumem a fer referència a un triangle que vincula delinqüència amb vigilància i sensació de seguretat. Aquesta perversa equació podem resumir-la en els següent termes: la sensació de seguretat és inversament proporcional al nivell de delinqüència, de manera que, com més baix sigui, més segura se sentirà la població; tot això, al seu torn, depèn del grau de vigilància existent.

Més endavant tindrem ocasió de comprovar la falsedat d'aquesta afirmació gràcies a les dades que recullen les entrevistes que es van fer als representants d'associacions veïnals i entitats cíviues. Veurem, fins i tot, algun exemple que ens servirà a l'hora de mostrar com l'aplicació d'aquestes polítiques, basades en la vigilància i la pressió policial, pot produir efectes molt diferents als que preteníem en un primer estadi.

En aquesta fase del treball ens vam adonar del paper rellevant que ocupa la conflictivitat, no necessàriament relacionada amb fets delictius, en la sensació de seguretat. Vam veure que, amb freqüència, allò que produeix temors que acaben repercutint en la freqüentació dels llocs i en la percepció que els ciutadans tenen del seu entorn, són desavinences en l'ús de l'espai públic o la presència persistent de col·lectius que resulten estranys, per posar alguns exemples.

Episodis com aquests poden tenir una influència prou notable en la percepció de seguretat, però, certament, en aquests casos no ens trobem davant d'un delictes sinó d'un conflicte; d'aquí ve la nostra insistència en la necessitat de contemplar els fets des d'una perspectiva diferent d'aquella que ve donada per l'acceptació d'aquest triangle que relaciona delictes, seguretat i vigilància.

Finalment, per explicar el punt de vista des del qual hem enfocat el treball, és necessari fer referència a l'entorn social i econòmic en el qual s'inscriuen els fenòmens que ens ocupen, ja que entenem que aquest marc condiona molt intensament el tipus de delinqüència i de conflictivitat, especialment en les zones urbanes, i, com a conseqüència, també condiona la sensació de seguretat de la població.

Avui dia ningú dubta que vivim en un món que està canviant profundament. Termes com *global* o *local* són d'ús corrent, amb unes connotacions pròpies que els lliguen a la nostra era i, encara que potser de manera intuïtiva, hom admet que aquestes transformacions estan estretament vinculades a l'aparició d'Internet i a l'auge de les tecnologies de la informació i la comunicació. Així doncs, aquest no és l'espai adequat per endinsar-nos en aquest tipus de reflexions però sí que hi ha alguns trets dels nous temps que estan estretament vinculats amb els assumptes que ens ocupen i, per tant, també hi incidirem.

Estudiosos d'aquests canvis, com Ulrich Beck o Manuel Castells, tot i que algunes discrepàncies els separen, coincideixen a afirmar que la flexibilització i precarització de l'ocupació són dinàmiques fonamentals per al funcionament del nou model econòmic que s'està posant en marxa. La introducció de tecnologies estalviadores de mà d'obra, diferent segons quin sigui el sector productiu, no necessàriament està provocant un increment de l'atur, sinó un descens de la qualitat de l'ocupació. Durant els últims anys, hem vist com es reorganitzaven empreses, tant en l'àmbit nacional com en l'internacional, i com les legislacions es modificaven per simplificar i abaratir els acomiadaments. Des dels mitjans de comunicació o des de la premsa especialitzada es repeteix contínuament la idea que la flexibilització de les plantilles i de la producció és una condició inexcusable per

tal d'augmentar la competitivitat i afrontar les situacions difícils.

Al mateix temps, l'economia submergida passa a ser el complement indispensable d'aquesta nova relació entre capital i treball, que es troba a la base del model de desenvolupament del segle XXI. D'altra banda, una part important de l'ocupació creada es genera en el sector terciari i, dins d'aquest sector, ens trobem que aquests llocs de treball demanen una nul·la o molt baixa formació; és a dir, sorgeixen places de vigilants, netejadors, gent que carregui i descarregui camions, etc. (el 80 % de l'ocupació creada als Estats Units a finals del segle passat era d'aquest tipus).

En canvi, hi ha professionals, com els creatius o els executius, cada vegada més importants en aquest sistema, que perceben retribucions molt elevades, la qual cosa propicia una polarització econòmica cada cop més evident i un debilitament de les classes mitjanes (que, des de l'òptica keynesiana, constitueixen el pilar de l'economia).

Si a tot això li sumem les successives restriccions de l'Estat del Benestar i la seva progressiva mercantilització, és fàcil imaginar una societat que avança cap a l'increment de les desigualtats. Això es percep, de forma molt notòria, en l'àmbit urbà, on s'està configurant, cada vegada més, el que Castells anomena "la ciutat dual": un espai on les desigualtats i els contrastos comencen a ser importants i explícits.

Encara que fins aquí ens hem fixat, sobretot, en aquells trets que percebem de manera més evident des del nostre món atrinxerat, no hem d'oblidar que fora també succeeixen coses que estan estretament lligades als canvis que estem vivint i que, de moltes maneres, influeixen en la nostra vida quotidiana.

A finals del segle XX, les diferències entre països desenvolupats i no desenvolupats eren molt evidents i raïen en la base de molts conflictes que, encara que, aparentment, presentaven un caràcter regional, estaven estretament vinculats amb la situació global: és el cas d'algunes de les guerres d'Àfrica (i de l'extensió de la misèria per tot el continent), dels enfrontaments a Amèrica Llatina o de la permanent crispació a l'Orient Mitjà i al món àrab, per posar només alguns exemples.

Els atemptats contra les Torres Bessones l'11 de setembre de 2001, les intervencions a l'Afganistan o a l'Iraq, la cruesa de les lluites al món islàmic o la recent ofensiva d'Israel contra Hamas, a Gaza, són factors que contribueixen de manera clara a l'increment de la tensió i dels enfrontaments bèl·lics que nosaltres tot just percebem des del nostre entorn aparentment tranquil, de manera que, amb massa freqüència, no som conscients de la crispació i l'horror del món en el qual vivim.

La pobresa, els desequilibris i les guerres són alguns dels elements que, juntament amb la fantasia d'un món de llibertat i opulència, expliquen aquests moviments massius de població dels quals rebem notícies diàriament i que porten una munió de desheretats cap a les nostres urbs, reforçant així aquesta tendència cap a la ciutat dual, en la qual la riquesa, l'ostentació, la pobresa i la marginació es troben espacialment pròximes, de manera que una patuleia de desposseïts s'enfronta contínuament a l'espectacle del balafament. Tota aquesta gent forma un exèrcit de reserva molt important per a una gamma d'activitats molt àmplia, ja sigui l'economia submergida o l'activitat delictiva.

Per tant, estem parlant de tendències generals que caracteritzen el món que ens ha tocat viure, però la seva concreció en cada lloc serà diferent, de manera que no es materialitzaran de la mateixa manera a Barcelona que a Lleida o a Logroño, per posar exemples diferents. Tot i això, és imprescindible tenir-les presents per poder entendre què passa en el nostre entorn més immediat. En aquest sentit, aquestes dinàmiques globals a les quals hem fet referència estan vinculades amb les tendències locals i, per tant, amb la nostra vida quotidiana.

Però també hi ha uns altres fenòmens de caràcter general que, tot i que ens afecten de manera molt directa i intensa, se'ns presenten de manera més velada. En els últims mesos, el mercat financer mundial ha passat a un primer pla i ha aparegut com a capçalera de diaris i de tot tipus de noticiaris, erigint-se protagonista i, en gran mesura, responsable de la crisi que ens afecta en aquests moments. Però, de fet, ja des dels anys vuitanta del segle passat, el mercat financer ha anat creixent de manera desmesurada. Durant aquest temps ha mobilitzat molts més recursos dels necessaris per a l'intercanvi de mercaderies, de manera que, pràcticament, el negoci ha consistit a moure diners o altres símbols (com les opcions de compra) i ha bandejat la tasca de capitalització de l'aparell productiu.

Aquesta hipertròfia s'ha produït al mateix temps que disminuïa la influència de l'Estat (tal com s'havia concebut i construït al llarg del vuit-cents i del nou-cents). Un Estat que, avui dia, comença a ser massa gran per gestionar amb eficàcia la complexitat de les qüestions locals, però massa petit, al seu torn, per intervenir en les dinàmiques econòmiques globals.

Aquesta situació va portar Maillard a afirmar que: "En vint anys, i sense que ens hàgim adonat de la seva gran transcendència, s'ha produït davant nostre una gran revolució. L'Estat roman, en la nostra ment, investit d'un poder econòmic que ja no té i que no tornarà a tenir, mentre que els mercats financers són per a nosaltres una abstracció, un món a part, en realitat s'han convertit simplement en l'únic món".

Aquest mercat financer global demana, bàsicament, dos coses. D'una banda, una llibertat cada cop més important o, dit amb unes altres paraules, un descens progressiu de qualsevol tipus de restricció; això ho ha aconseguit, fins al punt que podem afirmar que, en aquest planeta financer en el qual tot just hi ha lleis, avui és pràcticament impossible diferenciar la legalitat de la il·legalitat. Ja veurem com acaben els projectes de regulació que tan necessaris semblen ara i que tant s'han esbombat últimament. Si realment s'acompleixen aquests plans de control i persecució d'alguns paradisos fiscals, podríem trobar-nos davant d'un canvi d'escenari molt important, però, almenys de moment, no s'ha passat de les declaracions d'intencions. A més a més de llibertat, què més demana aquest complex aparell? La resposta és prou evident: diners. Diners en quantitats ingents, dels que ningú en preguntarà la procedència, amb la qual cosa ja tenim les bases per establir un vincle entre el mercat financer i l'economia que prové de la delinqüència.

L'Organització de les Nacions Unides estimava que, a finals del segle XX, allò que podríem anomenar *l'economia criminal* movia al voltant de 800.000 milions de dòlars cada any, una xifra gens menyspreable, ja que suposava prop del 15% del comerç mundial. El Grup d'Acció Financera Internacional (GAFI), creat el 1989 pel G7 per lluitar contra el blanqueig de diners, calculava, també per a les acaballes del nou-cents, que el negoci del tràfic de drogues movia al voltant de 300.000 milions de dòlars cada any, encara que altres aproximacions oscil·laven entre els quatre-cents i els cinc-cents mil. Sent prudents podríem quedar-nos amb una xifra a cavall dels dos extrems (per exemple, 400.000 milions de dòlars), doncs bé, això suposaria blanquejar uns 122.000 milions anuals. Per tant, aquest tipus d'operacions necessiten una base sobre la qual ordinar l'enginyeria financera necessària per transmutar uns diners de procedència dubtosa en uns altres cada vegada més honorats. Aquesta infraestructura la constitueixen, en la seva part substancial, els paradisos fiscals i les empreses *offshore*.

Aquesta imbricació entre delinqüència i sistema financer internacional ens dona una perspectiva relativament nova d'allò que està succeint al nostre voltant. Ja que el mercat financer és una peça inexcusable del nostre sistema econòmic, la delinqüència, inclosa la més pròxima i quotidiana, deixa de ser una anomalia, una disfunció fàcilment extirpable, i passa a ser una part consubstancial de la nova forma de desenvolupament. Així doncs, la delinqüència apareix com una massa dúctil que es transforma, es desplaça i es reorganitza davant de qualsevol tipus de pressió, la qual cosa ens porta a contemplar-la d'una manera nova en la qual allò proper i allò local s'insereix en allò global.

A propòsit de la idea anterior, n'hi ha prou amb recordar com, cada vegada que en la premsa, en les notícies o en els informes policials s'expliquen successos, aparentment locals, relacionats amb el tràfic de drogues, el robatori en domicilis o fàbriques, o la prostitució, amb massa freqüència apareixen ràpidament xarxes internacionals amb organitzacions i vincles embullats. Tot això ens mostra la complexitat i el vast entramat que s'imbrica en allò que consideràvem quotidià i simple. Aquesta interconnexió entre allò local i allò global ha portat a encunyar un terme per qualificar aquest tipus de relacions: *glocal*.

Abans de concloure, volem recapitular breument els factors que contribueixen a modelar una nova classe de delinqüència i que és imprescindible considerar per entendre, en tota la seva dimensió, allò que passa al nostre voltant.

Els profunds canvis socials i econòmics que han caracteritzat el final del segle XX i el principi del XXI i que, de manera molt general, acostumen a agrupar-se sota la denominació de "globalització", estan generant un increment considerable de les tensions, tant dins de cada país o bloc com en l'àmbit internacional. La recrudescència d'alguns conflictes, la misèria d'àmplies capes de la població o alguns moviments migratoris massius en són una bona prova.

Les nostres ciutats s'estan convertint en l'escenari on riquesa i pobresa, opulència i marginació es confronten diàriament en un espai que es fa més petit cada moment que passa. Ens trobem en ple viatge cap a aquesta ciutat dual de la qual ens parla Castells i que és terreny abonat per a l'enfrontament i el conflicte.

Al mateix temps, els abundants beneficis de la gran delinqüència serveixen per alimentar un sistema financer profundament imbricat en el desenvolupament del nou model econòmic, de manera que aquesta "economia delinqüencial" es troba cada vegada més connectada amb les dinàmiques globals de transformació del món, la qual cosa ens obliga a contemplar allò pròxim i allò quotidià des d'una perspectiva diferent.

La petita delinqüència, entesa com a local, s'entretéixeix amb organitzacions transnacionals i arrela en les dinàmiques econòmiques de caràcter general, per tant, ja no cal mirar-la com aquell tumor benigne, fàcil d'extirpar, que s'havia cregut en altres temps. La seva capacitat de reorganització i transformació és digna de ser considerada, fet que ens obliga a repensar-la des d'altres punts de vista.

En resum, un entorn urbà molt propici per al conflicte i una delinqüència dúctil i mal·leable, de nou encuny, caracteritzen el món que ens ha tocat viure, com podreu comprovar en les pàgines que venen a continuació.

Les intervencions policials

El delicte com a indicador de la realitat

La base de dades sobre intervencions policials és una bona eina per a l'aprehensió del fenomen de la delinqüència i de la sensació de seguretat. La seva anàlisi i la cartografia de les dades que conté permeten, entre altres coses, que ens fem una idea d'on i quan succeeixen les accions qualificades com a delictives pel codi penal i localitzar *hotspots*, és a dir, llocs amb una alta concentració d'un determinat tipus de delicte. Les dades que presentem recullen les intervencions dels Mossos d'Esquadra a la ciutat de Lleida durant el període 2005-2007. La llista de delictes amb què hem treballat, que ve donada per la nomenclatura utilitzada pels Mossos d'Esquadra, és la següent:

- Homicidi dolós i assassinat
- Lesions
- Delictes contra la llibertat
- Delictes contra la llibertat sexual
- Delictes contra la inviolabilitat del domicili
- Delictes contra les relacions familiars
- Furts
- Robatori a l'interior de vehicle
- Robatori amb força sobre les coses
- Robatori amb violència o intimidació
- Robatori o furt de vehicle
- Delictes contra la salut pública
- Delictes contra la seguretat del trànsit
- Delictes contra l'ordre públic

Com veurem més endavant, no tots els delictes s'han explotat de la mateixa manera: alguns —com els que atempten contra les relacions familiars— els hem desestimat des del principi, ja que normalment tenen lloc al domicili familiar i no aporten res al debat sobre la criminalitat en els espais públics; uns altres —com els que atempten contra la inviolabilitat del domicili— els hem eli-

minat per les mateixes raons, ja que, encara que el seu estudi pot resultar molt interessant, tampoc s'ajusta al marc general de la nostra investigació, cosa que també passa amb els delictes contra la seguretat del tràfic; uns altres —com els homicidis dolosos i els assassinats— que, afortunadament, no passen massa sovint, també els hem deixat de banda, ja que, en aquest cas, no presenten cap patró locacional.

Encara que en un primer moment vam pensar en la possibilitat d'incloure també les dades de la Policia Local, finalment vam rebutjar la idea, ja que aquest cos de seguretat deriva una part important de les denúncies a la policia autonòmica. Per aquest motiu, vam considerar que les dades de la Guàrdia Urbana complicarien l'anàlisi i aportarien poca cosa al conjunt de la investigació.

Abans d'entrar en matèria és important que esbossem un seguit de qüestions de fons que ajudaran a comprendre els nostres plantejaments.

Tal com hem explicat, cal recordar que no hi ha una correlació absoluta entre aquesta informació sobre els delictes comesos amb la realitat de la delinqüència, que, com ja hem vist, és molt més àmplia i multiforme. Els delictes registrats en aquesta base de dades d'intervencions policials són, per norma general i per a la major part dels delictes tipificats, el fruit d'una denúncia per part de la persona agreujada. Aquest fet comporta, lògicament, que un segment dels delictes comesos no aparegui a la base de dades i que, a més a més, no puguem quantificar la seva desviació respecte del total. Els actes no denunciats van des del simple furt (del qual, per l'escàs valor de l'objecte sostret, es pot considerar que és innecessari donar part a la policia), fins a comportaments de violència física o sexual, que poden quedar amagats en el si de les famílies a causa de la por, la vergonya o d'altres

factores socioculturals. En qualsevol cas, aquests exemples haurien de servir per deixar constància del fet que no tots els incidents ocorreguts es denuncien. D'altra banda, convé recordar que no tots els fets denunciats representen casos reals de delictes i, com a conseqüència, el percentatge també serà molt difícil d'establir.

Per a un altre tipus de fets, com els delictes contra la salut pública, la policia actua d'ofici i intervé on creu que estan succeint, ja que es tracta de contravencions que no afecten ningú concret i que difícilment seran denunciades pels ciutadans. En aquest cas, la desviació de les dades obtingudes respecte de la realitat és encara molt més òbvia, tal com hem explicat. En actuar d'ofici, la policia està, d'alguna manera, dibuixant el mapa del delictes.

Una altra desviació la trobem al si de la base de dades. Ens referim als camps que contenen informació errònia, incompleta o, simplement, que no

contenen informació. En un treball com aquest, en el qual pretenem, entre altres coses, esbrinar i analitzar els llocs més problemàtics relacionats amb la delinqüència i la sensació de seguretat, és de cabdal importància conèixer exactament les localitzacions. La base de dades de denúncies de la policia conté nombroses imprecisions en els camps que fan referència al *lloc dels fets*. En alguns casos no hi ha cap informació; en uns altres, ens diu el nom del carrer però no el número; en uns altres, indica el lloc tot fent referència a algun establiment de la zona (p. e. "davant del bar tal"). Això suposa, d'una banda, un gran treball de depuració de la base de dades, ja que a través d'aquestes referències es pot recuperar l'adreça en la qual s'han produït els fets. D'altra banda, quan és impossible recuperar l'adreça, es provoca una pèrdua d'informació bastant important que, en aquest cas, sí que és quantificable (vegeu la taula 1).

TAULA 1. ERRORS DE GEOLOCALITZACIÓ A LA BASE DE DADES DE LA POLICIA 2005-2007 (DESPRÉS DE LA SEVA DEPURACIÓ)

	2005	2006	2007
Homicidi dolós i assassinat	36%	0%	0%
Lesions	18%	16%	27%
Contra la llibertat	24%	15%	23%
Contra la llibertat sexual	33%	40%	36%
Contra la inviolabilitat del domicili	18%	19%	0%
Contra les relacions familiars	34%	37%	29%
Furts	26%	29%	26%
Robatori a l'interior de vehicle	23%	23%	27%
Robatori amb força sobre les coses	34%	34%	29%
Robatori amb violència o intimidació	32%	32%	44%
Robatori o furt de vehicle	25%	27%	24%
Contra la salut pública	33%	36%	38%
Contra la seguretat del trànsit	53%	51%	51%
Contra l'ordre públic	38%	40%	29%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Mossos d'Esquadra.

Els responsables d'aquestes imprecisions no són exclusivament els encarregats de realitzar l'entrada de la denúncia a la base de dades. En molts casos, el denunciador dona informació poc precisa sobre el lloc on ha estat víctima d'un delictes, sobretot quan els fets han passat fora de l'àrea on resideix. Són problemes de base que, a poc a poc,

trobaran solucions tècniques. D'això s'infereix que aquestes dades, lluny de reflectir la realitat de la delinqüència a la ciutat de Lleida, constitueixen una representació bastant esbiaixada. Això no significa que sigui una informació sense valor però creiem que és important atribuir-li la importància que li correspon. Les intervencions policials se'n

presenten, doncs, com un indicador de la realitat, una peça més en el trencaclosques de la delinqüència i la sensació de seguretat, però no l'única, com passa també, massa sovint, en investigacions d'aquest tipus.

Aquest indicador ens marca les línies generals sobre les quals es construeix la realitat del delicte; dit d'una altra manera, ens posa sobre la pista de les principals tendències. Per aquest motiu, vam considerar fonamental comparar aquest tipus d'informació amb una sèrie històrica (2005-2007), la qual cosa ens permet veure com evoluciona el fenomen que ens ocupa, com reacciona davant de les estratègies repressives o, simplement, com s'adequa als nous escenaris, siguin urbans, socioeconòmics, etc. La delinqüència, igual que les ciutats, o els grups socials que les habiten, és un fenomen en contínua mutació, per això considerem que l'estudi de l'evolució en el temps de la lògica locacional dels delictes afegeix valor a la investigació. Aquest tipus d'enfocament permet passar de la foto fixa a l'anàlisi dels processos d'adaptació de la delinqüència a les realitats canviant que es produeixen en l'àmbit urbà, i també de les permanències, cosa que confereix a l'estudi més profunditat.

La lògica locacional del delicte

Una de les hipòtesis plantejades a l'inici d'aquesta investigació és que els fenòmens delictius, almenys un cert tipus de delictes, tenen una lògica locacional, el patró de la qual es pot desxifrar i aprehendre. Fins ara, les dades obtingudes confirmen l'encert d'aquesta premissa, i això és només l'inici de la investigació. Els resultats que presentem es fonamenten en la cartografia de la xifra total anual de cada delicte; amb això hem aconseguit agrupar els delictes en tres categories: els delictes amb una lògica locacional estructural; aquells que presenten una lògica locacional conjuntural i, finalment, aquells que no sembla que presentin una lògica espacial. Ara bé, pel que fa a aquests últims, això no significa que es tracti, definitivament, d'accions delictives que no segueixin cap patró, sinó que, de moment, no l'hem trobat.

Com és de suposar, la base de dades de denúncies policials conté molta més informació de la que mostrem en els mapes que presentarem més endavant i la seva potencialitat és molt més àmplia. Solament tenint en compte el factor de la distribució temporal dels delictes podríem obtenir resultats sorprenents. Per exemple, podríem cartografiar els diferents delictes segons les hores que s'han comès o, més senzill encara, segons si han ocorregut mentre els establiments comercials estaven

oberts o tancats. Podríem cartografiar-los, també, segons el dia de la setmana, el mes o l'estació de l'any. Aquesta llista no exhaustiva d'exemples mostraria, sense cap mena de dubte, lògiques temporals de distribució dels delictes, les quals, al seu torn, reflectirien lògiques espacials que, en aquest estadi de la investigació, a nosaltres se'ns escapen. Passem, doncs, a analitzar els resultats que hem obtingut amb aquest nivell de detall.

Delictes amb lògica locacional estructural

Certs tipus de delictes presenten un patró de distribució estructural, això significa que es produeixen principalment en llocs que, per la seva estructura urbanística, per les seves funcions urbanes majoritàries o pels seus condicionaments socioeconòmics, afavoreixen, d'alguna manera, la perpetració de determinades contravencions. Ens trobem davant d'una causalitat de llarg recorregut que s'ha anat construint a poc a poc i que, per aquesta raó, i per les característiques i la naturalesa de l'activitat delictiva, ha produït l'estabilització i la permanència de determinats fets delictius. D'altra banda, les contravencions amb lògica estructural són les que exigiran el disseny d'estratègies més complexes, i potser més costoses, a causa del l'abast de les intervencions que s'haurien de realitzar i pels recursos que se'ls hauria de destinar.

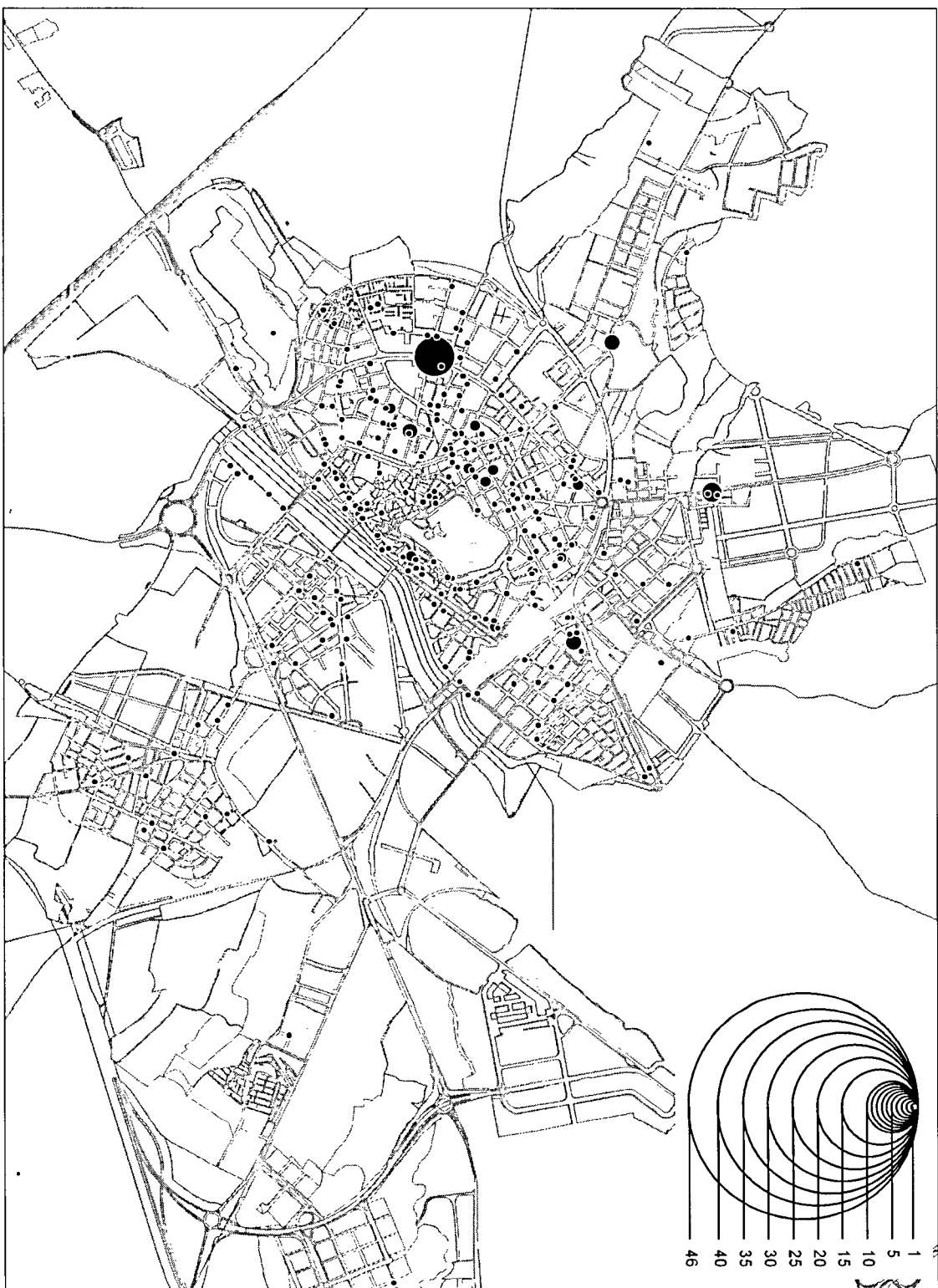
a) Furts

Els furts són el tipus de contravenció que més clarament presenta una lògica locacional estructural. Encara que trobem furts disseminats per tota la trama urbana, amb l'anàlisi de la sèrie històrica 2005-2007 ens adonem que existeixen certs punts de permanència que ja podríem considerar *hotspots*. (vegeu mapa 1).

Són llocs molt concorreguts i que, pel tipus d'activitat que s'hi realitza, propicien que els usuaris es distreguin o que concentrin la seva atenció en altres coses, circumstància que facilita la comissió de furts. Aquests llocs són de característiques molt variades. Convé, tot i això, distingir entre àrees més o menys circumscrites a un punt o establiment concret i la seva zona adjacent, d'altres àrees més extenses i, potser, menys definides, però amb afinitats que poden anar des de la funcionalitat urbana fins a certs aspectes estructurals des del punt de vista urbanístic.

Entre els punts que pertanyen al primer grup, aquells que estan relacionats amb un lloc o establiment concret, i per ordre d'importància, el primer que hem d'esmentar és el conjunt format pel centre comercial on hi ha el gran magatzem Carrefour (Passeig de Ronda, 63) i els seus voltants, on hi ha diversos comerços molt concorreguts en

MAPA 1. DENONCIES PER FURT A LLEIDA, 2005

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Mossos d'Esquadra.

els quals s'han consolidat i han augmentat les denúncies de furt. En aquest cas són necessàries poques explicacions, i una sèrie de mapes que mostrés les denúncies per dia de la setmana seria, sens dubte, revelador, ja que és molt probable que la major part dels casos es produeixin els dies en els quals es concentren més famílies per realitzar les compres setmanals, ja sigui el divendres a la tarda o el dissabte.

Altres llocs amb una incidència relativament alta de casos delictius són, d'una banda, el complex hospitalari Arnau de Vilanova i, d'una altra, l'estació d'autobusos i la de trens, que, en l'interval de temps que ens ocupa, s'han anat consolidant com a punts permanents o estructurals de comissió de furt. En tots ells es produeixen delictes que responen a la lògica de l'ambient de confusió i de la distracció per part de les víctimes, que centren la seva atenció en altres coses (vegeu mapa 2).

Altres llocs on, potencialment, es poden desenvolupar en els pròxims anys aquest tipus de fets delictius són el complex d'oci format per la sala de bitlles i la discoteca Pachá, a l'encreuament de l'avinguda de les Garrigues i la carretera Nacional II, i dos dels punts d'entrada al recinte de la Fira. Tots aquests llocs han presentat un fort increment de denúncies l'any 2007.

En el segon grup, relacionat amb àrees més àmplies, destaca, en primer lloc, la zona coneguda com l'Eix Comercial, que és un continu urbà de diversos quilòmetres de carrers, dedicat gairebé exclusivament al comerç al detall. En aquesta zona es troben des de les grans cadenes de roba *prêt-à-porter*, fins a les joieries més exclusives. A més a més, ha complert històricament el paper de lloc de passeig i de sociabilització de la ciutadania lleidatana i la dels nuclis residencials de les comarques veïnes.

A la lògica de l'usuari despistat s'hi suma aquí la de l'espai públic amb una gran densitat de gent en determinades hores del dia. Així doncs, un dels problemes més importants d'aquesta zona és la seva exagerada especialització funcional. En aquest sentit, l'Eix Comercial està gairebé exclusivament dedicat a la venda al detall, als despatxos de professionals i a les oficines de les diferents administracions representades a la ciutat i registra poca presència d'altres funcions. Això provoca que, durant les hores que aquests establiments estan tancats, la zona quedi gairebé deserta o sigui molt poc transitada. En relació amb tot això, també en aquest cas, vam considerar que seria interessant cartografiar aquestes denúncies per dies de la setmana i per horari diürn i nocturn, ja que, segurament, obtindríem resultats sorprenents.

En segon lloc, ens trobem amb una de les zones d'oci més importants de l'entramat urbà lleidatà, es tracta de la zona una mica difusa i

diffícil de delimitar que té com a centre la plaça Ricard Viñes i que abraça, més o menys, alguns trams de l'avinguda Prat de la Riba, dels carrers Alcalde Rovira Roure, Fleming, Bisbe Ruano, Balmes, Bonaire, Llitera, Camp de Mart, Sant Martí, Sans i Ribes i el passatge Pompeu. En aquest cas es tracta d'una zona on se superposen diverses funcions urbanes entre les quals destaquen la residencial i la dels diferents vessants de l'oci, des de restaurants fins a locals nocturns, passant per cafeteries. Segons sembla, en els tres últims anys s'hi està consolidant una concentració de furt que creiem que està directament relacionada amb aquesta oferta de serveis. Convindrà, així doncs, estudiar l'evolució d'aquesta part de la ciutat en els propers anys per veure si esdevé, definitivament, en un lloc de permanència estructural de furt (vegeu mapa 3).

b) Robatoris amb violència o intimidació

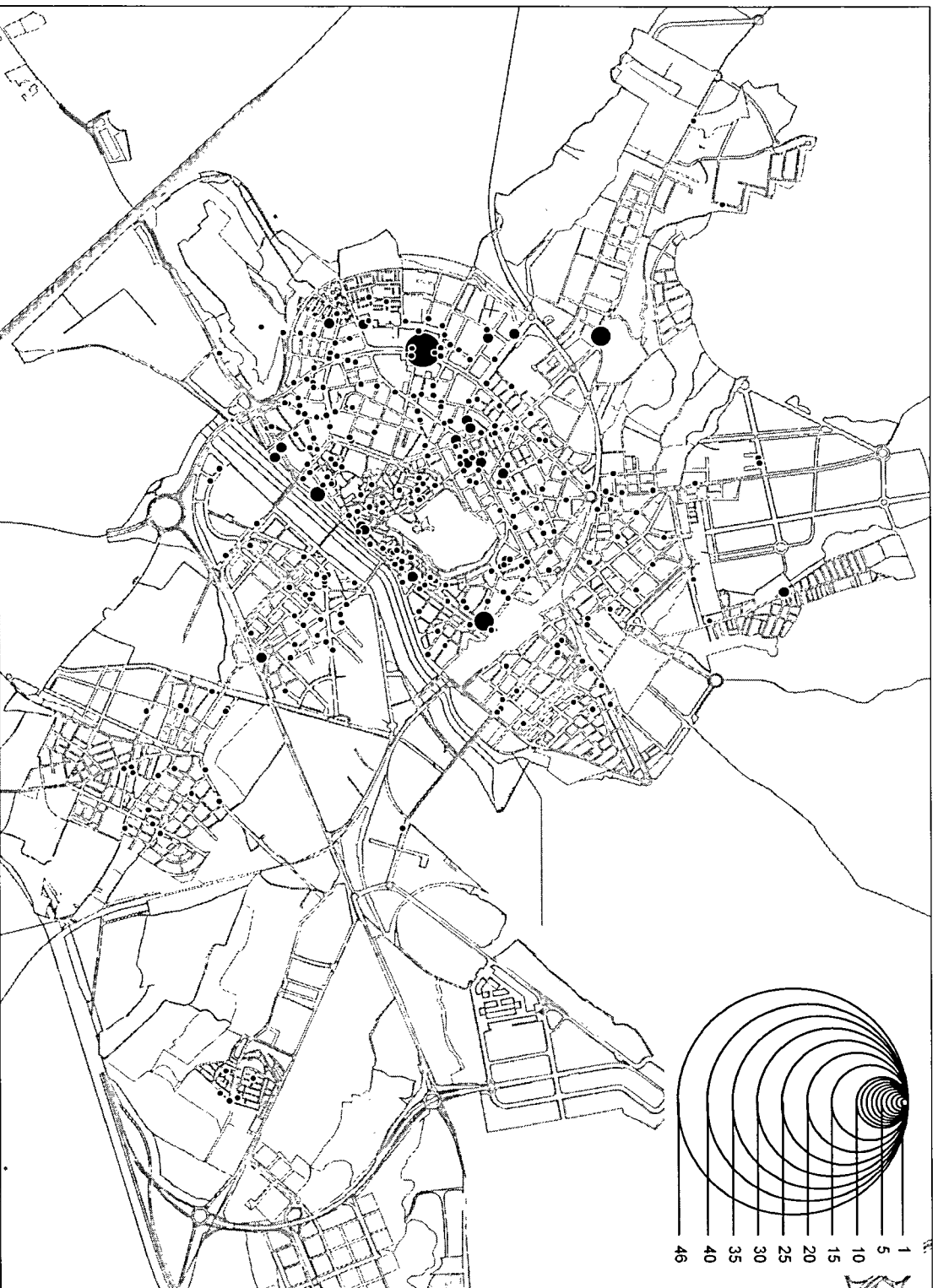
Un altre delictes que sembla presentar una lògica locacional estructural són els robatoris amb violència o intimidació, coneguts popularment com atracaments. Aquest tipus de contravencions és, en certa mesura, l'altra cara de la moneda dels furt (vegeu mapa 4).

Si els furt necessiten l'aldarull, l'aglomeració i la distracció, els atracaments volen llocs menys transitats i amb bones vies d'escapament. Tot i aquesta aparent incompatibilitat espacial, ambdós tipus de contravenció comparteixen, en certs casos, algunes zones d'actuació. Segurament, si cartografiéssim per dies de la setmana i hores del dia, veuríem que furt i atracaments es cometien de manera successiva, fet que afirmaria aquesta complementaritat.

Fixem-nos, per exemple, en l'Eix Comercial de la ciutat, marcat ja com a lloc d'alta incidència de furt. Les línies de punts que representen tant les denúncies per robatori amb violència o intimidació com les de furt es dibuixen sobre aquest eix de manera prou clara, sobretot en els dos últims anys de la sèrie (2006-2007).

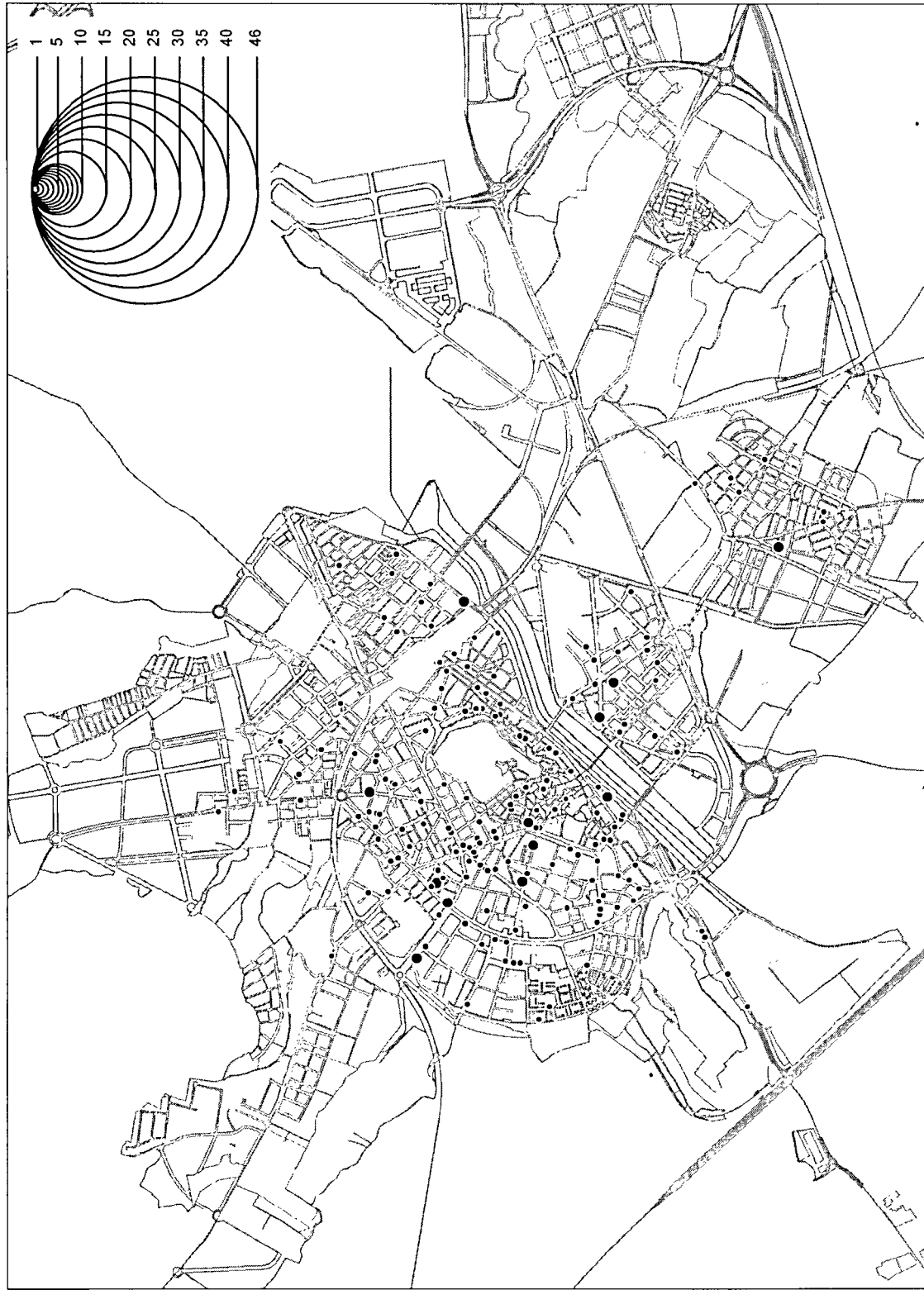
També veiem com altres enclavaments importants d'aquest eix, l'estació de trens i la d'autobusos, apareixen marcats en tots dos casos. Creiem que, almenys en aquesta ocasió, es tracta d'una relació de coexistència no competitiva, ja que, el més lògic és que els atracaments es produeixin en les hores de poca afluència de públic, mentre que els furt es concentraran durant la resta de la jornada. Totes aquestes hipòtesis, per descomptat, necessiten contrastar-se amb una anàlisi més profunda de les dades. Sobre el que no hi ha cap dubte és sobre la consolidació de la tendència a l'especialització d'aquest tipus de contravencions en aquesta àrea (vegeu mapa 6).

MAPA 2. DENÚNCIES PER FURT A LLEIDA, 2006

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Mossos d'Esquadra.

MAPA 4. DENÚNCIES PER ROBATORI AMB VIOLÈNCIA O INTIMIDACIÓ A LLEIDA, 2005

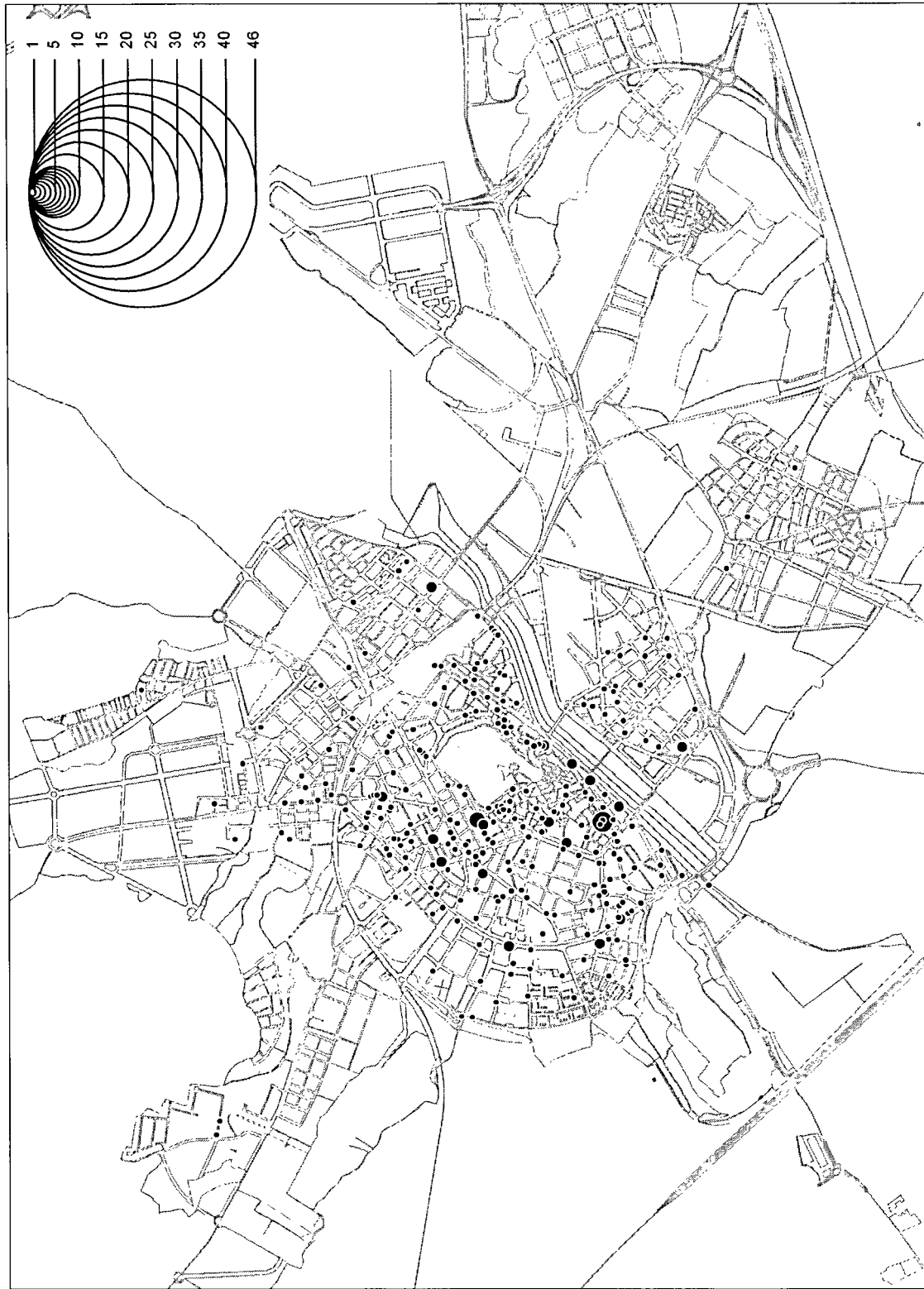
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Mossos d'Esquadra.

MAPA 3. DENÚNCIES PER FURT A LLEIDA, 2007

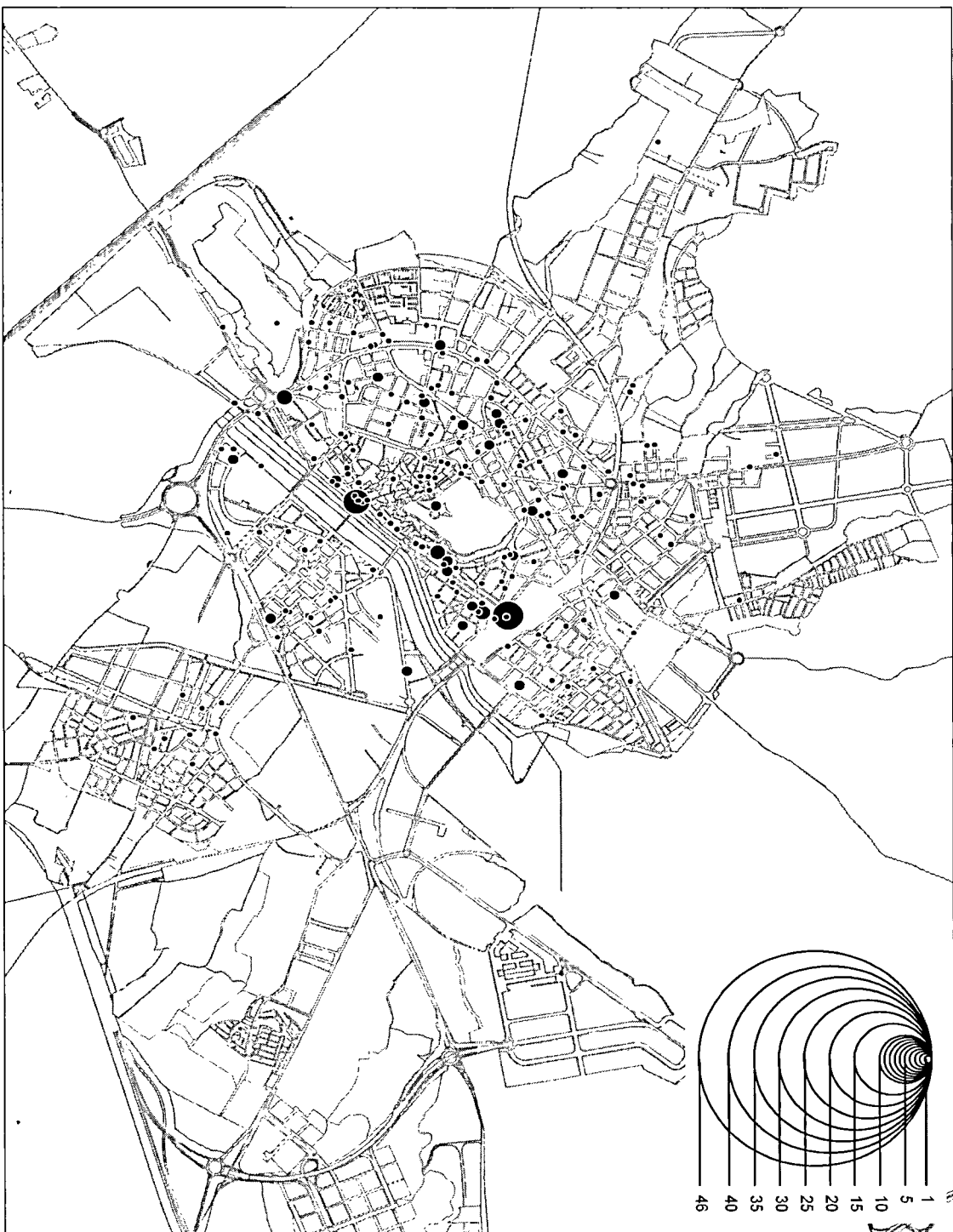
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Mossos d'Esquadra.

MAPA 5. DENÚNCIES PER ROBARI AMB VIOLÈNCIA O INTIMIDACIÓ A LLEIDA, 2006

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Mossos d'Esquadra.

MAPA 6. DENÚNCIES PER ROBATORI AMB VIOLÈNCIA O INTIMITACIÓ A LLEIDA, 2007

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Mossos d'Esquadra.

Una altra zona que presenta una certa permanència estructural de robatoris amb violència o intimidació és el nucli antic de la ciutat. Es tracta d'un barri que des de fa temps ha entrat en un procés d'obsolescència física i desestructuració social que ha fet que esdevingui un lloc de concentració de la pobresa urbana. És important recordar que, durant molt temps, aquest barri havia estat un lloc amb una especialització delictiva prou significativa i un dels principals mercats de droga i prostitució de la ciutat. A això cal sumar-li el fet que els processos de renovació urbana no s'han efectuat amb la celeritat necessària, la qual cosa ha generat un nombre elevat de solars buits que propicien aquest tipus de delictes. De totes maneres, en aquests moments, l'estigma que recau sobre aquest barri és més rellevant que la criminalitat que s'hi registra.

Delictes amb lògica locacional conjuntural

Un altre tipus de delictes té un patró de distribució amb un caire més conjuntural, és a dir, que a causa de les seves característiques acostumen a perpetrar-se en uns determinats llocs de la ciutat de manera que, quan s'intensifica la vigilància o la policia hi actua, els delinqüents busquen un lloc alternatiu. El fet que cert tipus de delictes sigui conjuntural o estructural depèn de diverses circumstàncies, entre les quals són molt importants els condicionaments per a la comissió de la contravenció, però també influeixen elements com les dimensions de la ciutat, l'estructura urbana i la seva morfologia, la il·luminació dels carrers, etc. D'altra banda, també cal considerar els condicionaments socioeconòmics. Així, els delictes que en una ciutat presenten una lògica espacial estructural, en un altre enclavament, a causa d'algunes de les seves característiques, la poden presentar conjuntural. De totes maneres, si comparem ciutats semblants, com per exemple les ciutats intermèdies catalanes o espanyoles, creiem que les mateixes contravencions presentaran patrons de localització semblats.

a) Robatoris a l'interior de vehicles

Un bon exemple d'aquest tipus de lògica espacial és sens dubte el delicte de robatori a l'interior de vehicles. Si ens fixem en els tres mapes de la sèrie 2005-2007 ens adonem de dos coses. En primer lloc, que aquest tipus de robatoris es produeix, més o menys, per tot el conjunt de la trama urbana: per a un robatori a l'interior d'un vehicle només cal un cotxe aparcat. En segon lloc, veiem que, tot i això, hi ha una sèrie de *hotspots* que es van repetint i que van canviant de grandària al llarg

dels anys, en alguns casos de manera desmesurada (vegeu mapa 7).

Gairebé tots aquests punts coincideixen amb els grans aparcaments a l'aire lliure situats a la ciutat de Lleida, alguns dels quals concorden amb llocs que ja hem esmentat per la seva alta concentració de furts:

- un d'ells seria l'aparcament de l'Hospital Arnau de Vilanova, on durant el 2006 es va arribar a un pic prou significatiu;
- l'aparcament del carrer Fleming al costat de l'estadi municipal de futbol;
- la part del darrere del centre comercial Carrefour;
- el centre d'oci nocturn Gurugú, situat a l'antic complex militar del pujol de Gardeny, on durant el 2007 es va arribar al zenit dels robatoris a l'interior de vehicles;
- el centre d'oci adjacent al nou campus universitari, amb els seus restaurants de menjar ràpid i els seus multicinemes;
- els voltants del recinte firal;
- l'aparcament del poliesportiu Barris Nord on, a més a més, se celebra un mercat els caps de setmana (vegeu mapa 8).

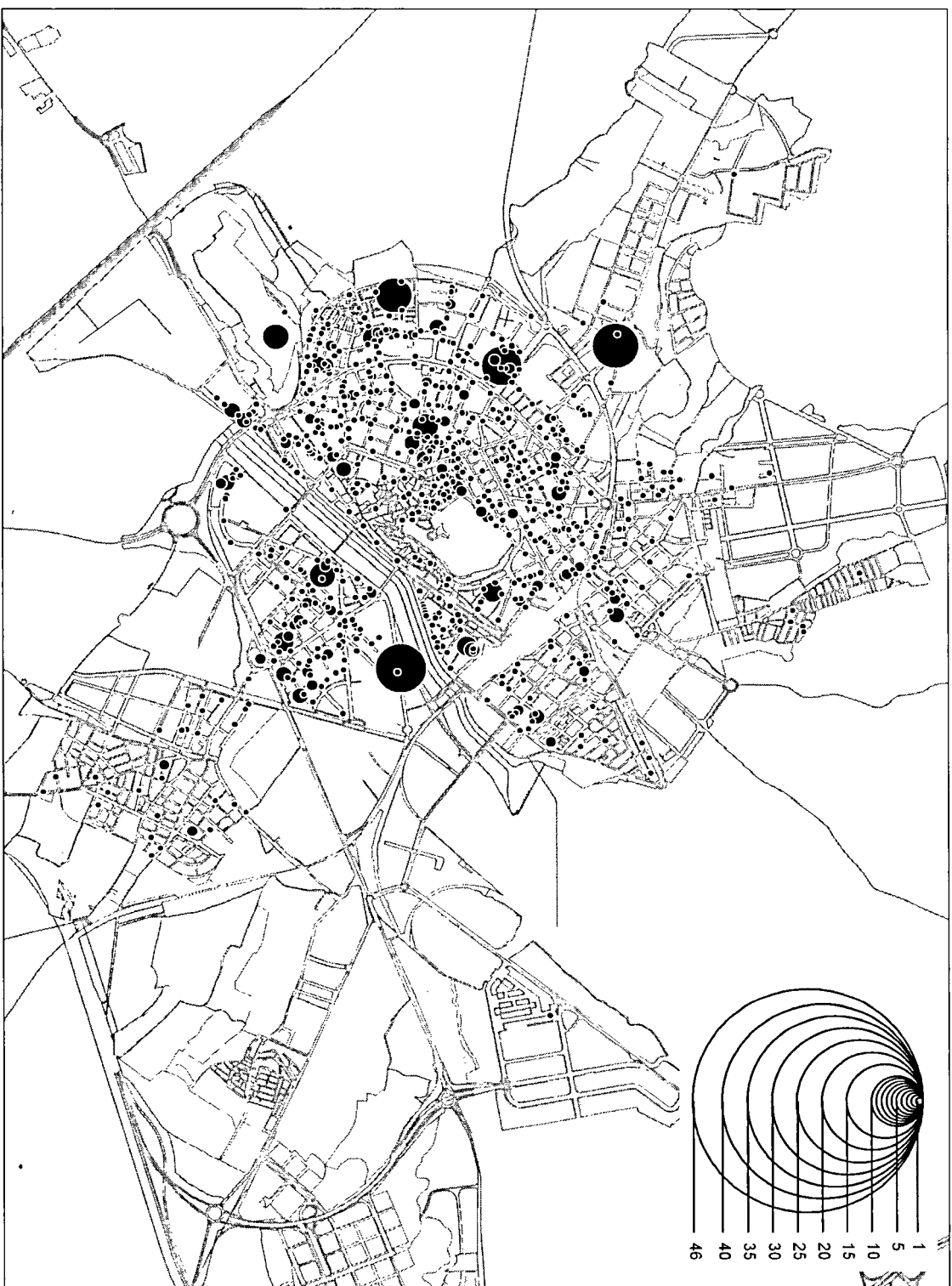
Tots aquests llocs, per la seva naturalesa semblant i per la seva distribució més o menys homogènia d'un extrem a l'altre de la trama urbana, són, com ja hem apuntat, intercanviables entre ells quan les condicions de seguretat, il·luminació, vigilància, etc., fan que en un dels punts sigui més difícil la comissió de furts. Això explica la fluctuació de les dimensions dels punts en els *hotspots* que hem assenyalat, que decreixen quan els llocs es tornen perillosos per a l'infractor i ha de traslladar-se a un altre lloc on li resulti més fàcil seguir amb la seva activitat. Així, la relativa facilitat per operar que presenti un enclavament, ja sigui per les seves característiques físiques o per la falta de vigilància, sumada a la itinerància dels infractors pot explicar la sobredimensió d'alguns dels punts (vegeu mapa 9).

b) Delictes contra la salut pública

Els delictes contra la salut pública presenten una particularitat que els fa diferents dels altres, ja que es persegueixen d'ofici. Això fa que la cartografia d'aquests fets sigui, en cert grau, menys fidel a la realitat que la dels altres delictes. De totes maneres, hem considerat que serveix igualment per detectar les tendències d'allò que està passant.

Com ja hem subratllat en altres llocs en relació amb la venda al detall d'estupefaents, una actuació intensiva dels cossos policials sobre un barri concret difícilment aconsegueix eradicar el problema, sinó que el dispersa i fa que els delinqüents busquin noves localitzacions (vegeu mapes 10 i 13).

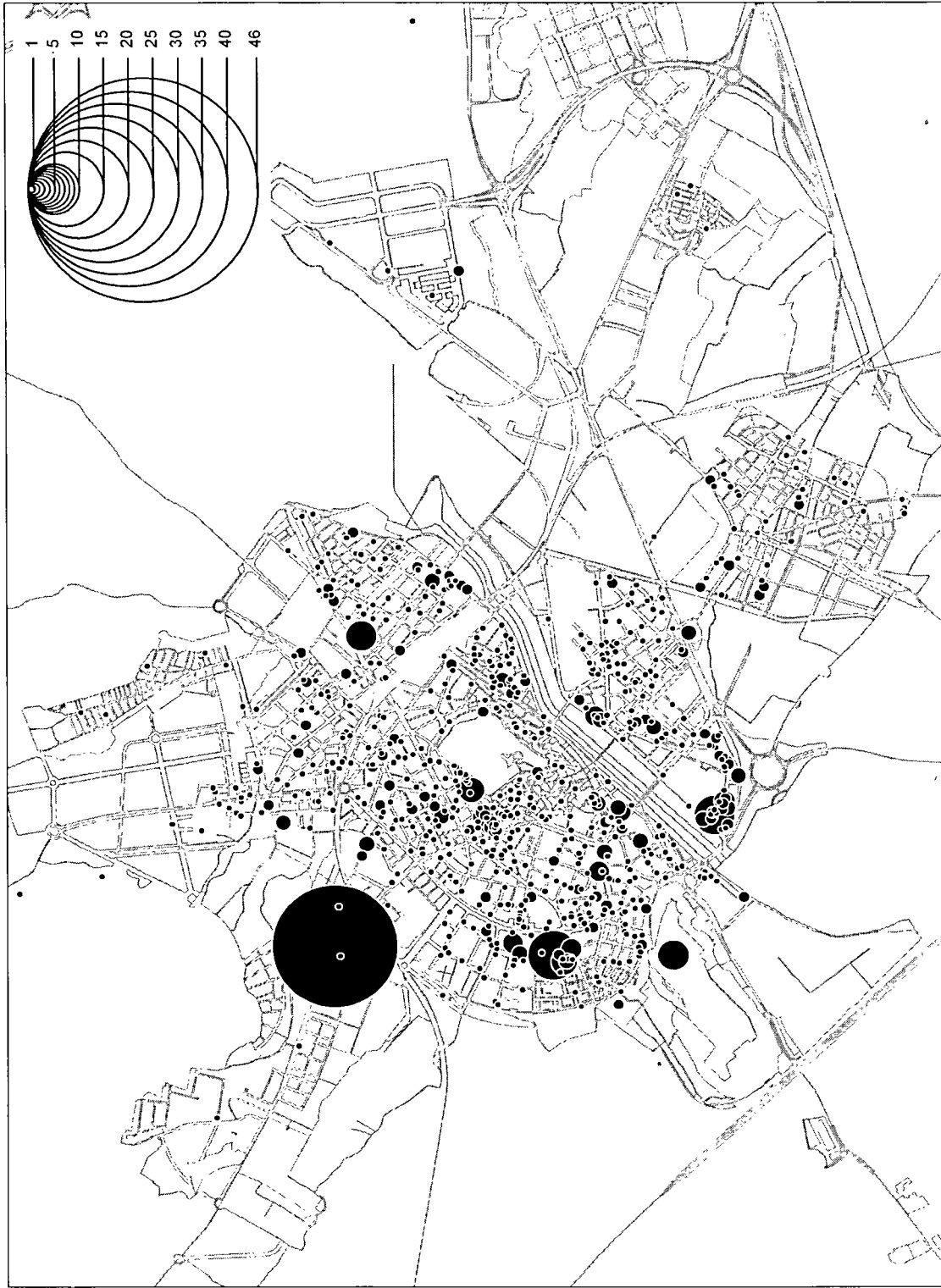
MAPA 7. DENÚNCIES PER ROBATORI A INTERIOR DE VEHICLES A LLEIDA, 2005

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Mossos d'Esquadra.

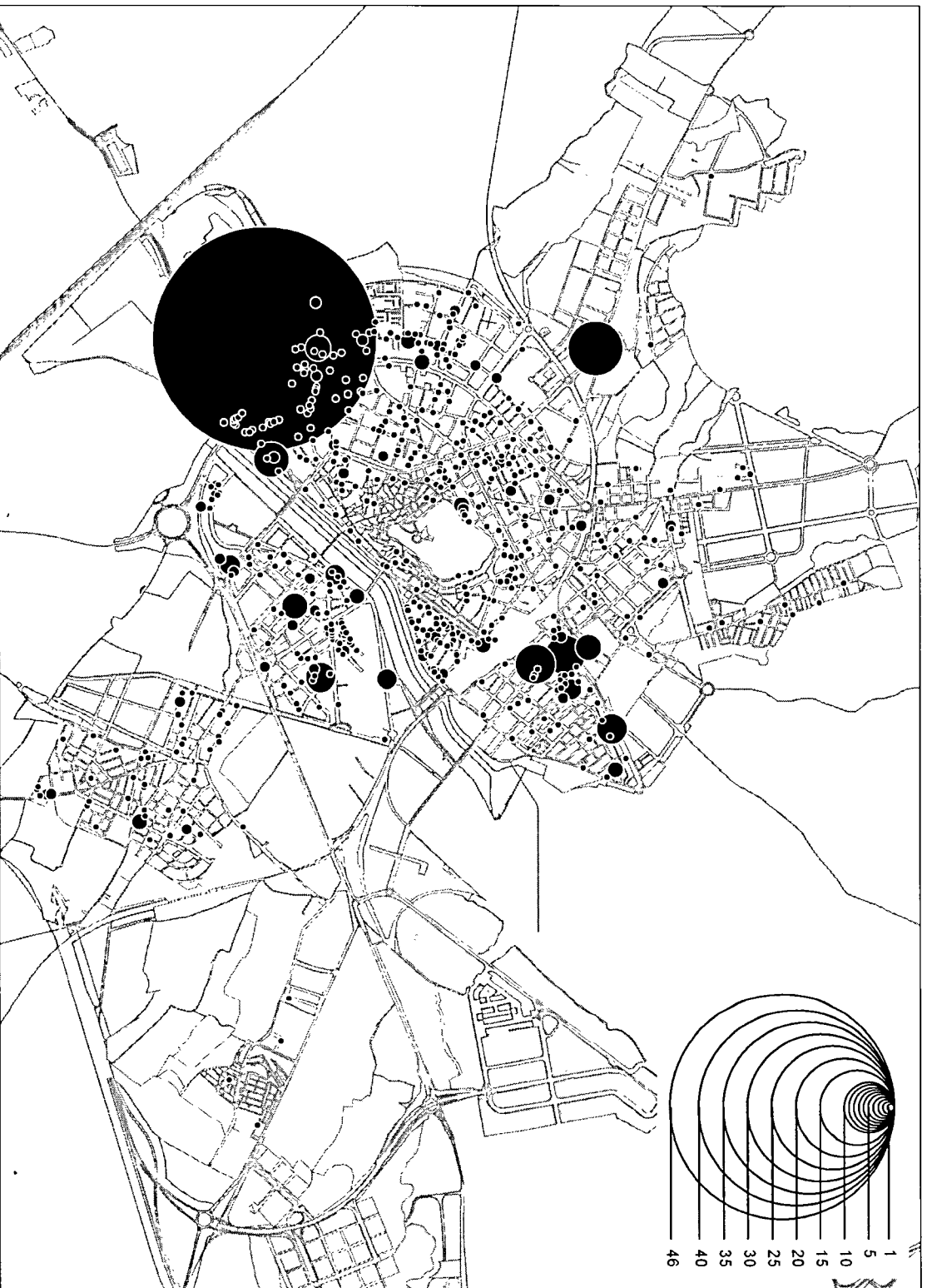

MAPA 8. DENÚNCIES PER ROBOTARI A L'INTERIOR DE VEHICLES A LLEIDA, 2006

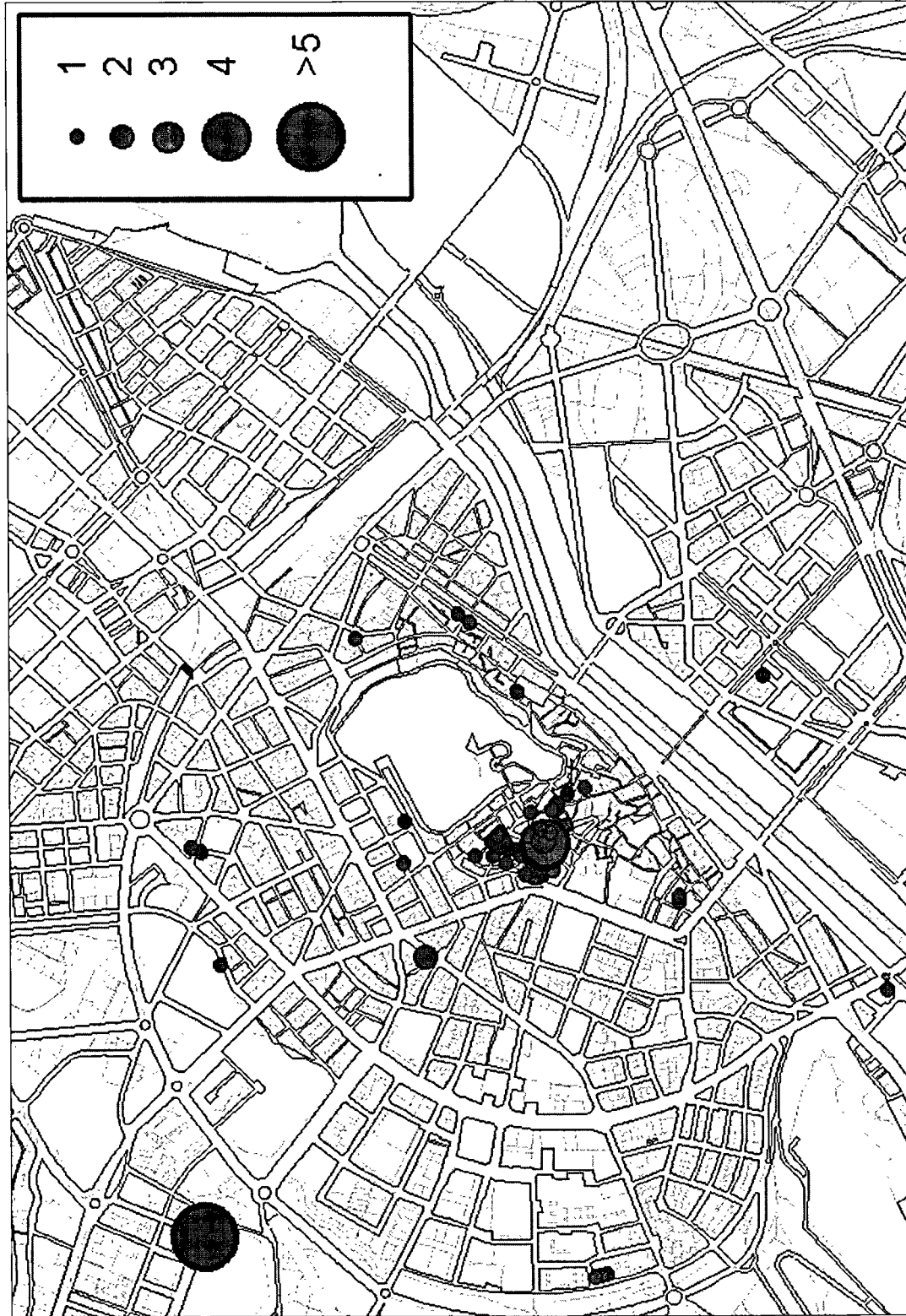
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Mossos d'Esquadra.

MAPA 9. DENÚNCIES PER ROBATORI A L'INTERIOR DE VEHICLES A LLEIDA, 2007

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Mossos d'Esquadra.

MAPA 10. ACTUACIONS POLICIALES PER DELICTES CONTRA LA SALUT PÚBLICA, 2000

FONT: ARNAU, M.; PLANES, S.; TAPIES, R. (2006).

En aquest cas vam comptar també amb una sèrie de dades del període 2000-2002. A partir de la seva consulta hem observat com aquest tràfic, que s'havia concentrat històricament al nucli antic de la ciutat, el qual, com ja sabem, és una de les àrees més degradades, en rebre la pressió policial es va escampar cap al barri contigu, la zona de la plaça Cervantes, el carrer Joan Baget i la placeta del carrer Ciutat de Fraga, que es consagrarà com a lloc alternatiu per a la venda al detall de droga (vegeu mapa 11).

Aquesta versatilitat, també territorial, està relacionada amb aquest caràcter *glocal* de la delinqüència que és propi del segle XXI, del qual ja hem parlat amb anterioritat. Més endavant estudiarem amb cert deteniment alguns dels llocs més significatius pel que fa a la delinqüència i els conflictes. En aquest moment, però, reflexionarem sobre la relació que hi ha entre les noves condicions socioeconòmiques i certes pautes territorials (vegeu mapa 12).

En la sèrie actual (2005-2007), i si la comparem amb els anys anteriors, les actuacions policials es troben més disperses per tot el territori urbà i sembla que no hi ha punts clars en els quals es realitza el tràfic, sense comptar, evidentment, els voltants del Centre Penitenciari de Ponent que, per raons òbvies, són un punt de permanència estructural. Això ens alerta novament sobre la importància de comptar amb una sèrie històrica de mapes tan àmplia com sigui possible, ja que, solament amb aquesta perspectiva podrem veure, en el cas de les lògiques de localització estructurals, aquestes tendències de llarg recorregut. Això encara és més evident en el cas dels delictes contra la salut pública, ja que, en principi, després de l'actuació policial, els infractors han de reorganitzar la seva estratègia de venda o, al menys, buscar una nova ubicació (vegeu mapa 13).

Delictes amb lògica locacional difusa o dubtosa

Cert tipus de delictes³ no té o, de moment, no presenta una lògica locacional clara. Encara que amb una explotació més profunda de les dades i la introducció d'altres perspectives obtindríem, segurament, alguns resultats interessants. Com ja hem dit, una dimensió important a l'hora de cartografiar les denúncies és la temporal: introduir, per exemple, les hores en les quals succeeixen els fets denunciats o els dies de la setmana, i relacionar-los

amb els horaris d'obertura dels comerços o amb l'època de l'any, donaria, sens dubte, resultats sorprenents. D'altra banda, cartografiar les denúncies sobre un mapa de zonificació urbana ens oferiria una informació molt interessant sobre el tipus de llocs que ens ocupen. L'aplicació d'aquestes dimensions, i d'altres, i l'ampliació de la sèrie històrica de cartografia, ens permetrà, a curt termini, trobar lògica en la localització d'algun d'aquests delictes (vegeu mapes 14 i 15).

De totes maneres, les contravencions que no semblen seguir cap mena de patró proporcionen una informació que té molt interès. Més enllà de constituir un reflex de les denúncies sobre aquest o aquell tipus de delicte, cosa que no deixa de ser una bona eina per als cossos policials, si a aquesta informació li afegim la que es deriva d'altres delictes o conflictes, això ens pot ajudar a desvetllar nous *hotspots* o a matisar una mica més els que ja coneixem (vegeu mapes 16 i 17).

De manera molt esbiaixada podríem utilitzar el concepte *economies d'escala*, però, atès que aquestes només es produeixen quan existeix una planificació prèvia, considerem més adequat parlar de correlació entre uns delictes o conflictes i uns altres. La metodologia per descobrir aquestes correlacions, que explotarem en un futur proper, és relativament simple i consisteix a superposar, en un sistema d'informació geogràfic, diferents capes que corresponen als diferents delictes i conflictes. Això ens permetrà trobar noves correlacions entre els punts, que, fins a dia d'avui, no s'han descobert. De totes maneres, suposem que no serà fàcil desxifrar-les i que haurem de treballar, al mateix temps, amb els altres tipus de variables que ja hem esmentat (vegeu mapa 18).

3. Les lesions, els delictes que atempten contra la llibertat sexual o l'ordre públic, els robatoris amb força sobre les coses i els robatoris i furtus de vehicles.

MAPA 11. ACTUACIONS POLICIAIS PER DELICTES CONTRA LA SALUT PÚBLICA, 2005

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Mossos d'Esquadra.

MAPA 11. ACTUACIONS POLICIALS PER DELICTES CONTRA LA SALUT PÚBLICA, 2005

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Mossos d'Esquadra.

MAPA 13. ACTUACIONS POLICIALS PER DELICTES CONTRA LA SALUT PÚBLICA, 2007

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Mossos d'Esquadra.

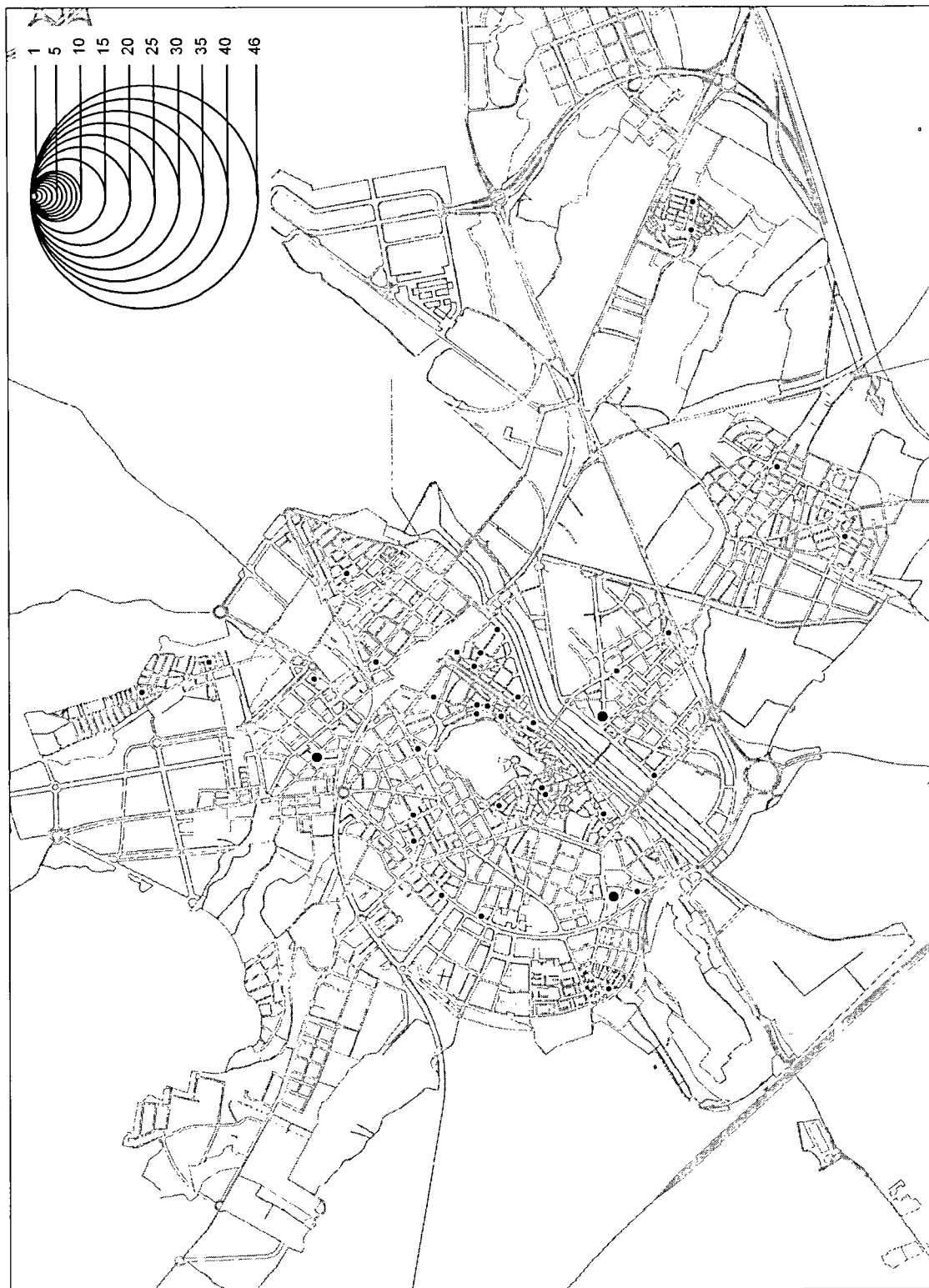
MAPA 14. ACTUACIONS POLICIALS PER LESIONS, 2007

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Mossos d'Esquadra.

MAPA 15. ACTUACIONS POLICIALES PER DELICTES CONTRA LA LLIBERTAT SEXUAL, 2007

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Mossos d'Esquadra.

MAPA 16. ACTUACIONS POLICIALS PER DELICTES CONTRA L'ORDRE PÚBLIC, 2007

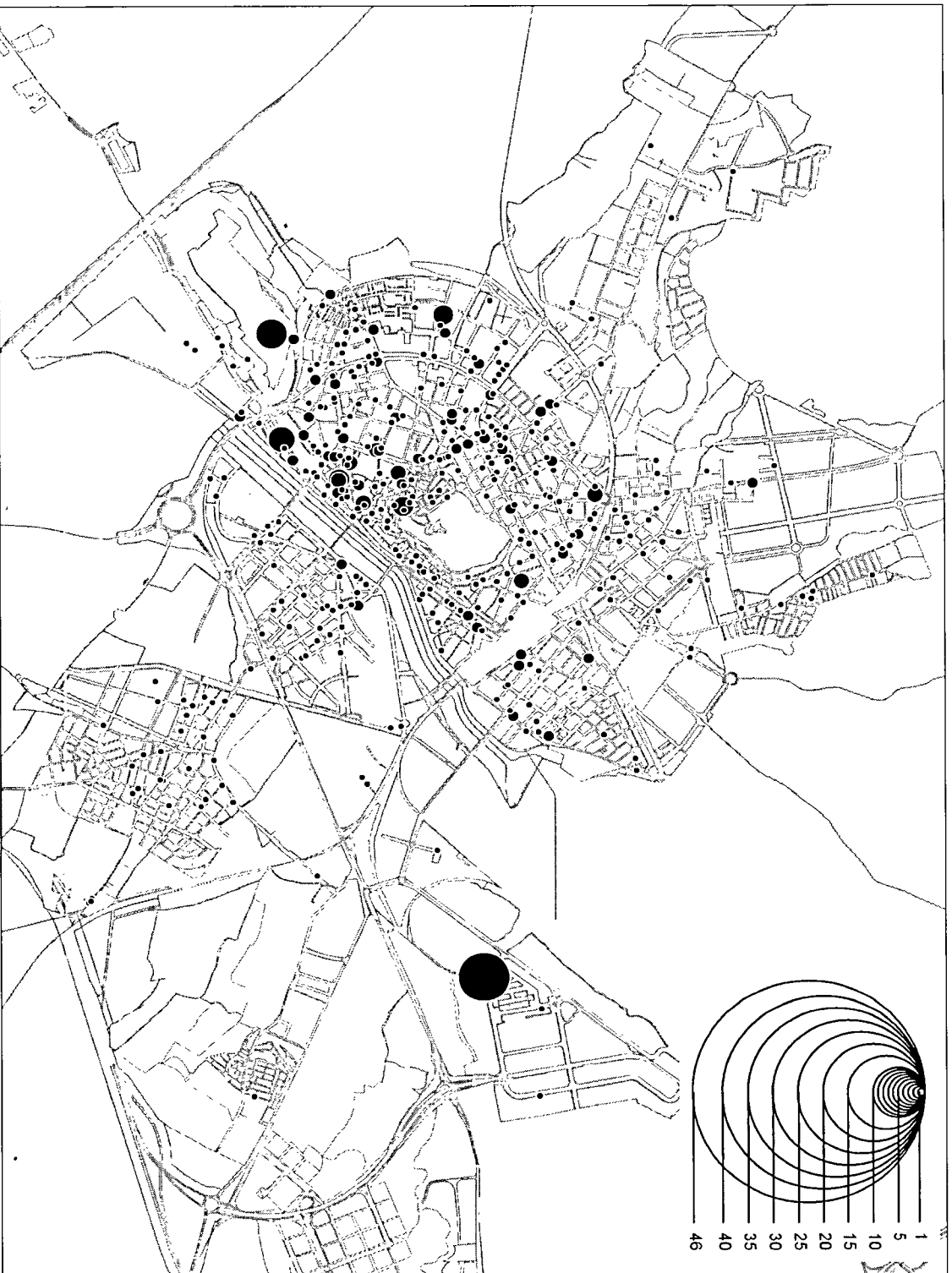
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Mossos d'Esquadra.

MAPA 18. ACTUACIONS POLICIALS PER ROBATORIS I FURTS DE VEHICLES, 2007

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Mossos d'Esquadra.

MAPA 17. ACTUACIONS POLICIALS PER ROBATORIS AMB FORÇA SOBRE LES COSES, 2007

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Mossos d'Esquadra.

El discurs de la premsa sobre el delictes

Instruments per a l'estudi del delictes a la premsa

Amb l'objectiu d'analitzar com tracta la premsa la informació sobre delictes, hem fet un buidatge de totes les notícies relacionades amb successos aparegudes durant els anys 2006 i 2007 a la premsa local de la ciutat, és a dir, als diaris *Segre* i *La Mañana*.

Per poder desenvolupar aquesta feina vam elaborar una base de dades en format Access que ens va permetre desgranar la notícia en tots els aspectes que ens semblaven rellevants per obtenir informació. Vam estructurar la base de dades segons els següents apartats:

Elements formals de la notícia:

- Diari (*El Segre* o *La Mañana*)
- Data de publicació (data i dia de la setmana)
- Si la notícia apareix publicada en la portada del diari i la seva jerarquia (obertura, destacat o sumari)
- Secció del diari en què es desenvolupa la notícia
- Número de pàgina on es troba ubicada
- Titular
- Mida de la notícia (breu, columna, ¼ pàgina, ½ pàgina o pàgina sencera)
- Mida de la fotografia que la il·lustra (1 columna, 2 columnes, 3 columnes...)
- Font (implícita o explícita)
- Tipus de font (policial, municipal, veïnal, judicial, familiar, altres)
- Tipus de notícia (nova o en desenvolupament)

Elements substancials de la notícia:

- Acció delictiva
- Tipus de delictes

- Dia del delictes (data i dia de la setmana en què van tenir lloc els fets)
- Hora del delictes (matí, tarda, nit o matinada)
- Carrer i número on van tenir lloc els fets
- Barri
- Tipus d'espai (públic, via pública, semipúblic o privat)
- Acció policial (repetim els mateixos apartats que hem utilitzat per a l'anàlisi de l'acció delictiva però en aquest cas amb un contingut exclusiu sobre l'actuació policial, si n'hi ha hagut i si apareix a la notícia)
- Autor/s de les conductes delictives (identificació de la seva edat, sexe, procedència i qualsevol altra informació important que aportí el periodista)
- Víctima/es del delictes (conté les mateixes categories que l'apartat d'*autor*)

Un cop vam tenir dissenyada la base, vam confeccionar un diccionari de dades que ens servís d'eina de treball a les persones que havíem de portar a terme la recerca i el buidatge de la informació. Aquest diccionari, al mateix temps, ha sigut un instrument essencial per mantenir la unificació de criteris al llarg de tot el treball.

Després de fer un sondeig previ de dades que es va desenvolupar durant el 2005, vam seleccionar els delictes que creïem que podien tenir una presència destacada, o més o menys continuada, en els diaris locals.

Els delictes que vam decidir incorporar a la base de dades, són:

- Homicidi dolós
- Homicidi imprudent
- Lesions
- Maltractament familiar en l'àmbit familiar
- Contra la llibertat

- Contra la llibertat sexual
- Contra la inviolabilitat del domicili
- Contra les relacions familiars
- Furts
- Robatoris
- Usurpació
- Danys
- Receptació
- Robatori i furt de vehicles
- Robatori a l'interior de vehicles
- Contra la salut pública
- Contra la seguretat en el trànsit
- Contra la seguretat dels ciutadans estrangers
- Contra l'ordre públic
- Altres

Els delictes més destacats i les seves peculiaritats

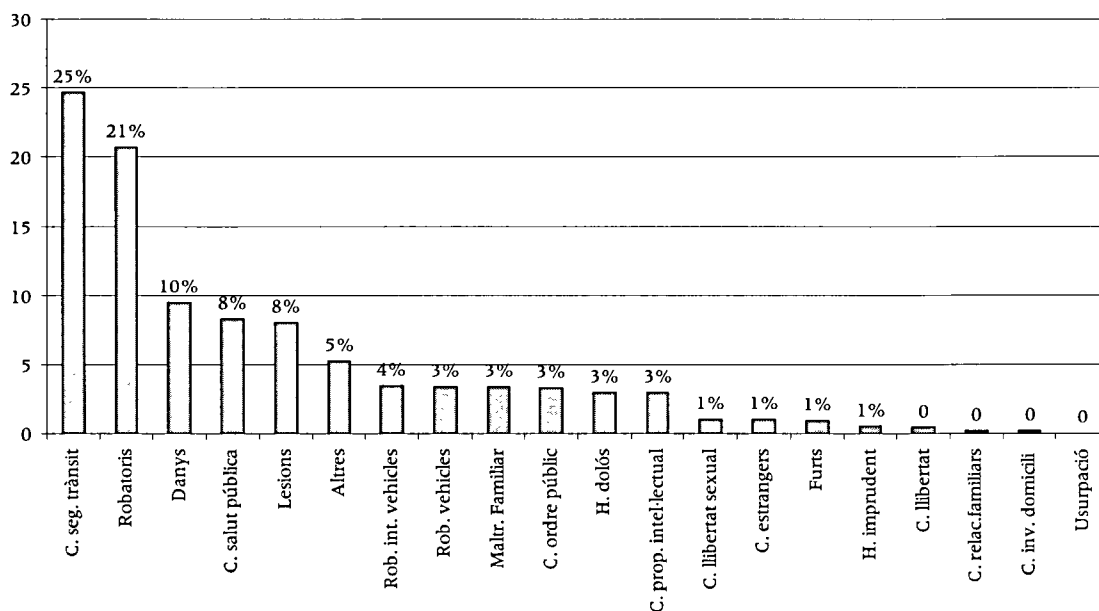
Durant el bienni 2006-2007, es van publicar un total de 996 notícies sobre delictes a la ciutat de Lleida, 381 de les quals van aparèixer als mitjans de comunicació durant el 2006 i, durant el 2007, 615.

Abans de començar l'anàlisi de les conductes més destacades, volem assenyalar que ens vam trobar en el fet que, de les categories de delictes que vam seleccionar inicialment per realitzar el buidatge, la receptació no apareixia cap vegada al llarg del període analitzat. Per contra, la venda de CD i DVD pirates (delictes contra la propietat intel·lectual), que no havíem considerat a l'hora d'elaborar el llistat de conductes rellevants, va tenir una presència considerable (3%) si la comparem amb altres conductes previstes d'inici en la investigació.

Les notícies de delictes contra la seguretat en el trànsit han destacat sobre les altres, ja que acaparen gairebé una quarta part de les notícies de successos. Les notícies sobre robatoris constitueixen el 21% del total, seguides de lluny pel delictes de danys (10%), el delictes contra la salut pública (8%) i el delictes de lesions (8%) (vegeu gràfic 1).

Per complementar aquesta apreciació inicial, limitada al nombre de vegades que el delictes apareix a la premsa, vam incloure en la investigació uns altres elements importants, com l'espai que es destina a cadascun dels delictes o la seva presència a la portada dels diaris.

GRÀFIC 1. APARICIÓ DEL DELICTE A LA PREMSA

Font: Elaboració pròpia.

Per aprofundir en aquest aspecte vam establir diverses categories en funció de l'espai que ocupava la notícia i la seva aparició a la portada. Com hem indicat abans, aquestes categories són: breu, columna, un quart de pàgina, mitja pàgina (superior i inferior), pàgina sencera i portada.

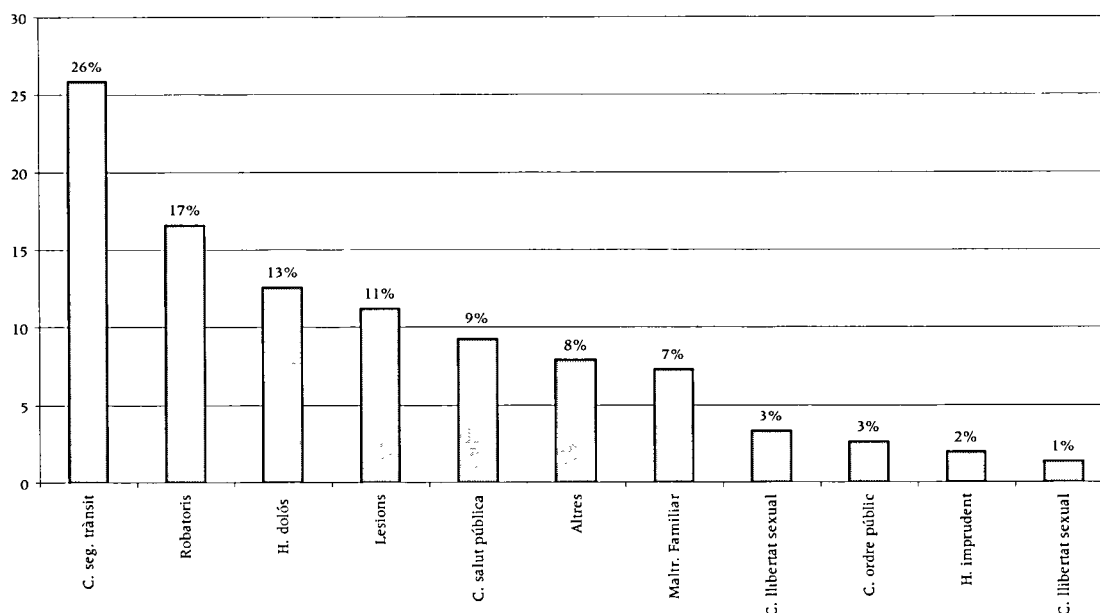
L'encreuament d'aquestes dades ens indica que el nombre de notícies no va necessàriament unit a la seva importància mediàtica. Només el 16% de les notícies que vam analitzar té presència a la portada del diari; i d'aquest escàs percentatge, la importància que els donen a la primera plana

es manté si els comparem amb els dos delictes principals, però varia substancialment respecte dels següents. Com podem veure en el gràfic 2, en primer lloc trobem els delictes contra la seguretat en el trànsit (24%) i el delictes de robatori (15,6%), seguits de l'homicidi dolós (11,87%), les

lesions (10,62%) i el delictes contra la salut pública (8,75%) (vegeu gràfic 2).

Aquesta tendència es repeteix quan analitzem l'espai que ocupa el desenvolupament de la notícia, com podem veure en el gràfic 3. De les 18 notícies relacionades amb el delictes d'homicidi dolós o as-

GRÀFIC 2. DELICTES DE PORTADA

Font: Elaboració pròpia.

sassinat, 15 tenen una extensió que oscil·la entre la mitja pàgina i la pàgina sencera, fet que situa aquest delictes en el primer lloc, amb un 17,65%, dos punts per sobre de les notícies sobre robatoris, que, tot i ser la conducta delictiva amb més presència mediàtica, només ocupa el 8% de les portades, mentre que el 15,29% té una extensió igual o superior a la mitja pàgina (vegeu gràfic 3).

D'altra banda, els robatoris (categoria delictiva amb més presència mediàtica) normalment apareixen a la premsa en format de notícia breu (el 45,35% de les notícies que fan referència a robatoris tenen aquesta extensió), mentre que l'extensió del 39,53% varia entre una columna i un quart de pàgina. Només el 8,33% té presència a la portada dels diaris (vegeu el gràfic 4).

Per la seva part, els delictes contra la seguretat del trànsit i contra la salut pública tenen un tractament més homogeni: tot i que ocupen el segon i el tercer lloc pel que fa a presència mediàtica (amb un 16% i un 11%, respectivament), apareixen de forma moderada en les tres categories que estem analitzant. A la portada tenen una presència del 20 i el 10%, d'un 11 i un 14% a les notícies a pàgina

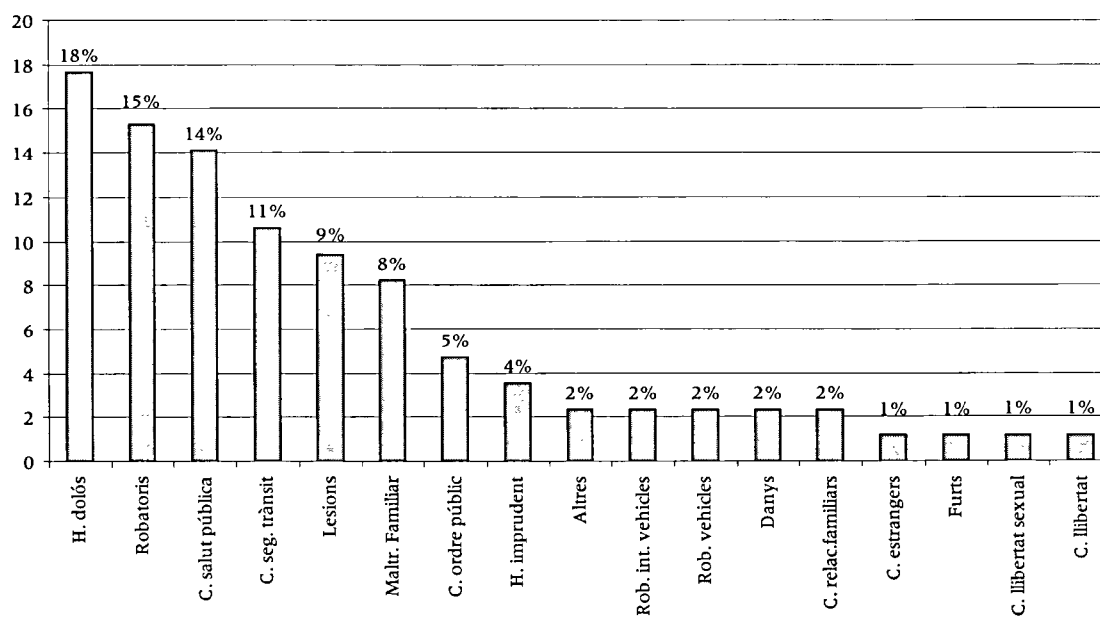
sencera i a mitja pàgina, i d'un 15 i un 10% a les notícies breus (vegeu gràfics 2, 3 i 4).

La geografia del delictes als mitjans de comunicació

Per poder entendre les pors i els mites creats en la societat sobre la categorització d'espais com a més o menys perillosos, és necessari conèixer el discurs que els mitjans de comunicació elaboren a l'hora de seleccionar i transmetre les notícies de successos.

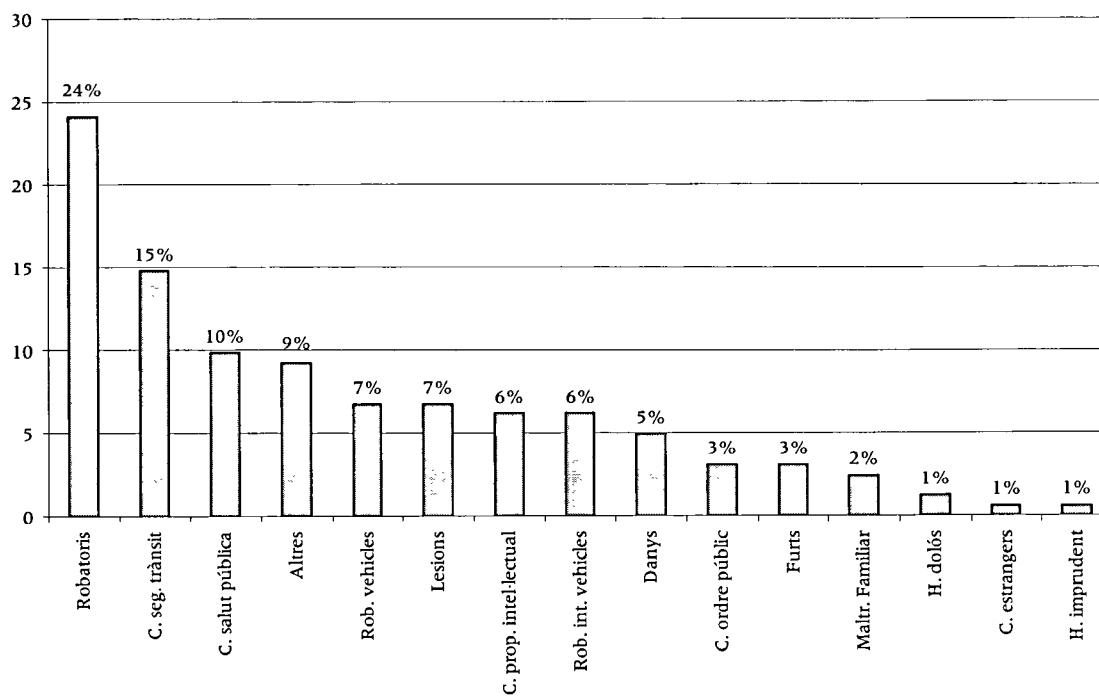
Per desenvolupar l'anàlisi de l'aspecte espacial del delictes vam elaborar tres tipus de zonificació. D'una banda, tenim una localització més concreta mitjançant la qual es precisa el carrer i, si pot ser, el número de porta on ha tingut lloc el delictes. En segon lloc, la indicació del barri al qual fa referència la notícia, que ens proporciona una ubicació més general, però que, al mateix temps, resulta important a l'hora de facilitar l'associació de determinats delictes amb zones concretes de la ciutat que presenten les seves pròpies característiques poblacionals i socials. Finalment, utilitzem

GRÀFIC 3. NOTÍCIES A PÀGINA SENCERA I A MITJA PÀGINA

Font: Elaboració pròpia.

GRÀFIC 4. NOTÍCIES BREUS

Font: Elaboració pròpia.

les categories de via pública, espai públic, espai semipúblic i espai privat. Aquesta classificació ens permet detectar quins són els espais que generen o alimenten més activitat delictiva i, a més a més, ens permet conèixer quins són els delictes vinculats a cadascun d'aquests espais.

A continuació, analitzarem breument una per una aquestes categories espacials. En primer lloc ens detindrem a la ubicació geogràfica de la notícia, que ens permet elaborar un mapa del delicte a la ciutat amb l'objectiu de contrastar-lo amb l'imaginari creat al voltant de determinats barris o zones de la capital lleidatana.

Del número total de notícies publicades per la premsa escrita local, vam veure que una quarta part no proporcionava cap tipus d'identificació geogràfica pel que fa al barri o el carrer on van tenir lloc els fets⁴.

Els carrers

Quant a la determinació de la ubicació concreta de la conducta delictiva, hem de destacar que més de les dos terceres parts de les notícies (concretament el 68,99%) permeten la localització del delicte a través de la indicació del carrer. Aquesta xifra es redueix al 19,12 % quan intentem fer una localització més precisa que ens permeti situar geogràficament, sense cap marge d'error, els fets referits a la premsa escrita. Això és així perquè només una fracció reduïda de les notícies ofereix el número de porta o la intersecció de carrers, una informació que faria possible que ens aproximés-sim de manera més exacta a la zona afectada. Tot i això, si sumem les notícies en què apareixen els carrers sense numeració i aquelles en què, a més a més, s'especifica el barri, podem aplicar la percepció de l'imaginari de la por a zones que, encara que potser no de manera massa precisa, constitueixen unitats geogràfiques ben definides i amb unes determinades característiques sociològiques.

Tot i aquesta identificació relativa del carrer on tenen lloc els successos que surten a la premsa, ens trobem amb el fet que hi ha certes categories delictives que apareixen identificades espacialment en la totalitat de les notícies que en fan referència. Aquestes categories són: homicidi imprudent, delictes contra la inviolabilitat del domicili i delictes contra les relacions familiars i els danys.

A l'altre extrem, hi ha els delictes de maltractament en l'àmbit familiar (o violència de gènere), els delictes contra la propietat intel·lectual (venda de CD i DVD pirates) i els delictes contra la salut pública (vegeu gràfic 5).

Els barris

En els últims 10 anys, la ciutat de Lleida ha experimentat una important reorganització en la seva divisió per barris, fet que ha provocat que l'entramat social de la ciutat sigui una mica complex. A principis d'aquest segle la ciutat estava dividida en 13 barris: els Magraners, la Bordeta, Cappont, el Centre Històric (també conegut com Casc Antic o Ciutat Vella), Pardinyes, la Mariola, Gardeny, Ciutat Jardí, Balàfia, el Secà de Sant Pere, el Barri Nord, el Primer Eixample i el Segon Eixample. En els darrers anys se n'han incorporat quatre més: Universitat, Clot, Escorxador i Noguerola.

L'estructura social de cada barri pot incidir de diferents maneres en la configuració de certs imaginaris, en aquest cas relacionats amb la major o menor proliferació de fets delictius que poden preocupar la societat.

En termes mediàtics, ens trobem que només un 20 % de les notícies de successos fa referència expressa al barri on han tingut lloc els fets⁵.

El mapa 19 ens permet veure com, concretament, són tres els barris que tenen més presència a la *premsa de successos*: el barri de Cappont (amb 22 notícies), el Casc Antic (amb 21) i la Bordeta (amb 14).

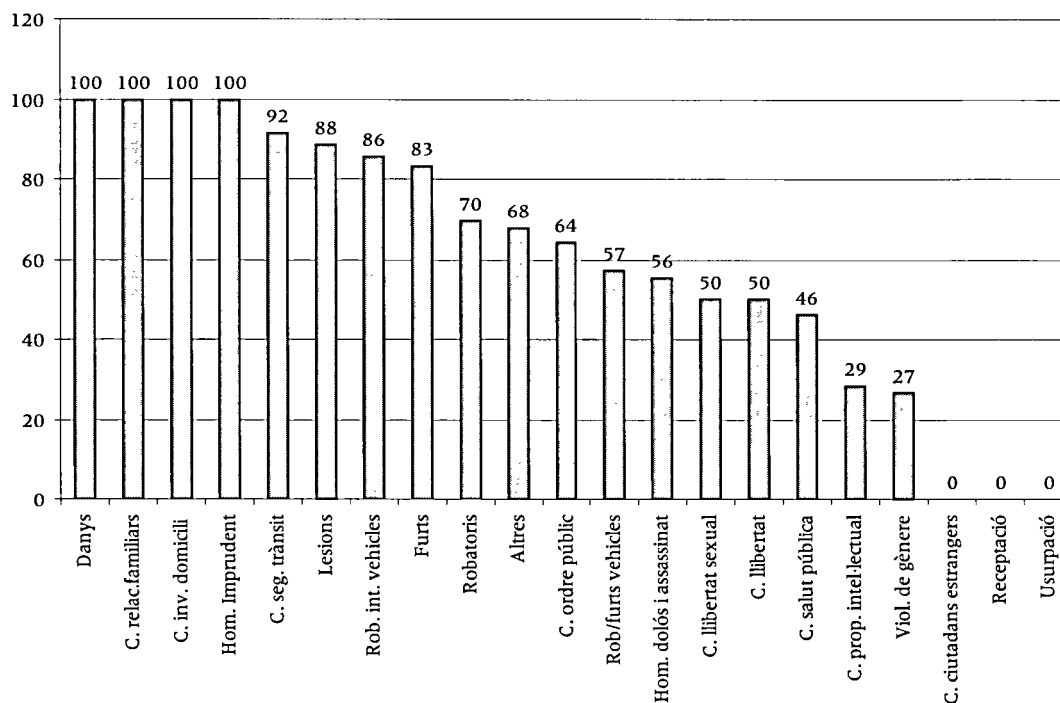
Els barris de Cappont i el Nucli Antic són els que presenten els índexs de delinqüència més alts, segons la premsa. Els dos barris estan enfrontats geogràficament i separats per la llera del riu Segre i, encara que són dos barris tradicionals de la ciutat, presenten característiques socials ben diferenciades.

Els delictes registrats al Nucli Antic que apareixen de manera més reiterada a la premsa atempten contra la seguretat en el trànsit (amb cinc notícies relacionades), seguits dels robatoris (quatre notícies) i del robatori a l'interior de vehicles, delictes contra la salut pública i delictes contra l'ordre públic (amb dos notícies cadascun). Aquesta aproximació és esbiaixada, ja que, com hem apuntat anteriorment, només el 20% de les

4. Aquesta dada és notablement més alta que en les notícies sobre conflictes que hem analitzat durant el mateix període en el marc d'una investigació subvencionada per la Fundació Jaume Bofill. En aquesta categoria de conflictes, només el 8,42 % de les notícies no ofería dades sobre la localització del fet.

5. Al diari *Segre*, de les 225 notícies seleccionades durant el 2006, 194 (és a dir, el 86,22%) feien referència al barri; mentre que a *La Mañana* aquesta relació era del 71,60 % (116 notícies amb referències al barri sobre un total de 162).

GRÀFIC 5. LOCALITZACIÓ PER CARRERS

Font: Elaboració pròpia.

notícies fan referència directa al barri on ha tingut lloc el fet delictiu.

Per la seva part, el barri de Cappont té una població molt més jove⁶ que els altres i en els últims anys ha sigut objecte de nous plans de reforma urbanística que l'han renovat (en aquest sentit ha jugat un important paper la construcció del Campus Universitari). Al mateix temps, ha experimentat una millora habitacional important. Les conductes penals identificades amb aquest barri són diverses, encara que destaquen els robatoris (set notícies), i els delictes contra la seguretat en el trànsit (tres). Una qüestió que hem de destacar és que trobem quatre notícies d'homicidi dolós o assassinat que fan referència a aquest barri. No obstant això, vam creure oportú no incloure aquest delictes com un dels que estan especialment associats a aquesta zona, perquè (tot i la importància del tractament mediàtic que se'n va fer —vegeu les dades a les quals fem referència més amunt—) totes les notícies tenen l'origen en el mateix fet⁷ (vegeu mapa 19).

6. El 1996, més del 20% de la població del barri de Cappont tenia menys de 18 anys, mentre que el Nucli Antic concentrava un alt percentatge de població de més de 65 anys.

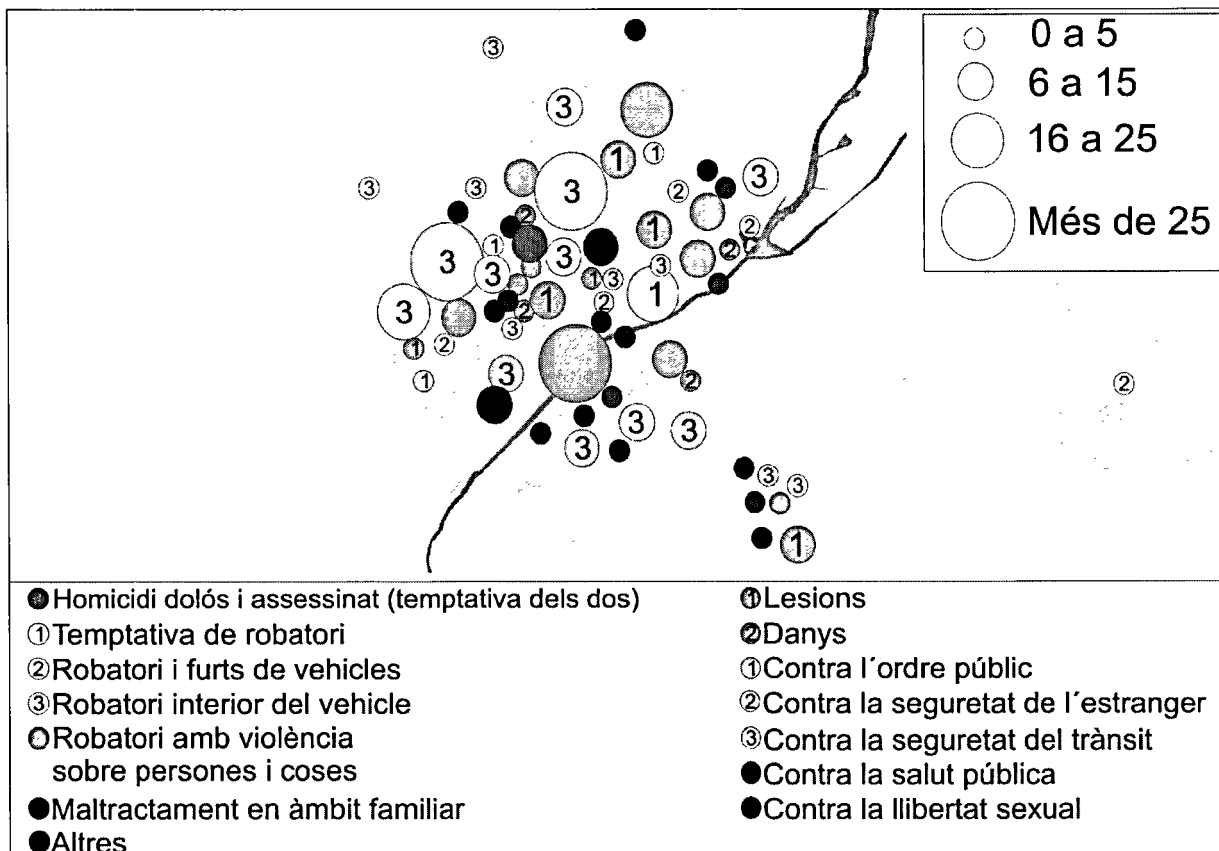
7. Es tracta de l'assassinat d'un jove al barri de Cappont que

La Bordeta és el tercer barri lleidatà amb més incidència mediàtica delictiva. Situat a la zona perifèrica, al sud-est de la ciutat, connecta amb el barri de Cappont per la seva única connexió geogràfica amb la capital lleidatana. El parc habitacional és d'autoconstrucció, característic de l'època de postguerra i amb una baixa densitat de població a causa, justament, de les característiques habitacionals (habitatges de propietat vertical)⁸. El delictes especialment associat a aquesta zona de la ciutat és el de seguretat del trànsit (amb 5 notícies), seguit dels delictes de lesions (3 notícies).

va tenir lloc el 9 de novembre de 2006. El succés va causar una gran commoció per la forma en què es va portar a terme, amb cinc trets al cap quan la víctima sortia del seu domicili i es dirigia a la feina.

8. BELLET, C. I VILAGRASA, J. Diferenciació socioespacial de la ciutat de Lleida. *Revista Catalana de Sociologia*, 2001, 14, p. 13-42.

MAPA 19. DELICTES APAREGUTS A LA PREMSA, 2006

Font: Elaboració pròpia.

Els espais

Finalment, hem fet una última diferenciació en funció del tipus d'espai on van tenir lloc els fets que van originar la notícia. Hem distingit entre espai privat, espai públic, espai semipúblic i via pública (aquesta última forma part de l'espai públic, però, a causa del seu protagonisme, vam decidir discriminar-la de la resta).

La via pública és la zona amb una concentració més alta de delictes (53,49%), entre els quals destaquen els delictes contra la seguretat del trànsit, els robatoris, els robatoris a l'interior de vehicles, els delictes contra la salut pública i les lesions.

Gairebé la meitat dels delictes registrats en espais privats (un 7,75% de les notícies denuncia que els fets van ocórrer en aquest tipus d'espais) són robatoris, seguits únicament pels delictes de violència de gènere i contra la salut pública. Així doncs, les notícies acostumen a fer referència a batudes antidroga que es realitzen com a conseqüència d'investigacions policials de llarga durada.

D'altra banda, trobem l'espai semipúblic com escenari del delicte en un 14,73% de les notícies,

mentre que el 21,19% no especifica el tipus d'espai on han tingut lloc els fets. Els actes delictius que més repercussió tenen a l'espai semipúblic són els robatoris, amb el 50,88%, seguits pels delictes contra la salut pública, amb una representació del 15,79%.

Per contra, l'espai públic és el que menys vegades apareix a la premsa com escenari d'actes delictius, amb una representació de només el 2,84 %, fet que trenca la tendència indicada més amunt.

Algunes consideracions sobre el delicte a la premsa escrita

Per poder traçar unes conclusions a partir de tota aquesta informació hauríem de contrastar les dades obtingudes a partir de l'estudi dels mitjans de comunicació amb les que hem recollit gràcies a la resta d'elements d'estudi. Aquests, com hem indicat al principi, s'encarreguen de l'actuació policial i l'imaginari social (aquest últim punt l'hem treballat mitjançant entrevistes amb representants socials i amb l'enquesta de victimització).

Tot i això, de forma general, podem afirmar que hi ha una certa coincidència entre les pors socials i les notícies de successos analitzades. El barri de Ciutat Vella, amb un alt nivell de degradació i desocupació habitacional, és un dels llocs on els ciutadans experimenten més sensació de por, sobretot durant les hores nocturnes, quan la presència d'activitat és escassa o nul·la.

Un altre element que hem de tenir en compte és que la font mediàtica més important pel que fa a notícies de successos procedeix de la mateixa policia, que informa diàriament la premsa sobre les

seves intervencions a la ciutat. Tot i això, pensem que aquesta dada no és determinant quant a la influència social de la notícies, ja que els responsables dels mitjans de comunicació en realitzen la selecció, alhora que determinen quin tracte mediàtic els donaran finalment.

Així ho hem reflectit a través de gràfics amb les dades proporcionades en aquest informe. Una notícia pot ser tractada de diferents formes i, al final, serà aquesta instrumentalització la que influirà sobre determinats aspectes de la percepció social.

Els conflictes

El descobriment del conflicte

Tal com hem dit abans, quan l'any 2005 vam començar a dissenyar la nostra investigació sobre seguretat a la ciutat de Lleida, vam partir de la base que n'hi havia prou amb la informació que ens proporcionava l'estudi dels delictes per explicar per què un grup de persones pot arribar a fer sentir insegur algú altre en el seu entorn quotidià.

Aquesta premissa va sorgir tot observant que el discurs que habitualment utilitzem per analitzar el fenomen de la inseguretat està clarament marcat per la definició legal de certes categories (allò prohibit, allò permès i allò manat) que són les que diferencien allò que és delictes d'allò que no ho és, sense tenir en compte el conjunt de circumstàncies que intervenen en un conflicte. Aquests discursos no es produeixen solament en l'àmbit jurídic (on l'existència de l'Estat de Dret obliga a seguir aquest criteri), sinó també en els enunciats dels mitjans de comunicació i, en ocasions, en els discursos polítics.

La nostra investigació ha revelat, però, que aquest discurs no es produeix de la mateixa manera en l'imaginari social, atès que en la major part dels relats de les gairebé 100 persones entrevistades les categories *delicte* i *conflicte* s'utilitzen com si fossin intercanviables. Per aquest motiu, considerem que aquesta classificació no té sentit si allò que pretenem és entendre quins fets provoquen la sensació d'inseguretat. Dit d'una altra manera, quan les persones expliquen quines conductes els generen por, els cohibeixen o els han fet canviar els seus hàbits d'ús de l'espai públic o semipúblic o, simplement, quan se'ls pregunta quins delictes han ocorregut al seu barri l'últim any, la resposta inclou tant accions prohibides per la llei com accions perfectament legals.

El fet d'haver advertit aquesta dinàmica de comportament ens va fer ampliar i enriquir l'objecte del nostre treball: la investigació, que havia començat al voltant de la infracció de la llei penal, es va ampliar a totes aquelles situacions que, sota l'epígraf *conflictes*, apareixien en el discurs dels nostres entrevistats com a generadores d'un canvi de conducta en l'ús de l'espai o d'un canvi en la forma de percebre'l.

Aquest *descobriment* (la permeabilitat dels conceptes *delicte* i *conflicte* en el discurs sobre la inseguretat) va repercutir en tots els àmbits de la investigació⁹: en les entrevistes qualitatives, perquè vam començar a preguntar no solament pels delictes ocorreguts al barri dels informants, sinó també pels conflictes que s'hi produeixen, i vam comprovar, una vegada més, que es descriuen com a delictes accions lícites i, com a conflictes, accions perseguibles penalment; en la investigació sobre morfologia urbana, perquè la manera que la gent percep l'espai que defineix com a conflictiu i la correspondència entre aquesta percepció i les condicions físiques de l'entorn van esdevenir una clau d'interpretació de la territorialització de la por. També va repercutir a l'enquesta de victimització, perquè vam incorporar, a les preguntes efectuades als enquestats, algunes variables que feien referència a conflictes; i, finalment, en el treball sobre la premsa escrita, perquè vam decidir

9. La repercussió en el nostre pla de treball va ser evident: hi va haver un increment del 50% en les feines que havíem de fer (recollir informació, redissenyar instruments i metodologies, fer entrevistes, processar dades, etc.). Tot això es va poder fer gràcies a la contribució de la Fundació Jaume Bofill, que va patrocinar l'ampliació del projecte sota el nom "El mapa de conflictes en Lérida".

dedicar un capítol als conflictes descrits als diaris *La Mañana* i *Segre*. Totes aquestes dades ens van permetre descobrir que allò que els habitants de Lleida defineixen com a conflicte coadjuva de manera clara a crear una determinada sensació d'inseguretat pública.

Durant el mes de novembre de l'any 2006 vam definir quines serien les persones que entrevistariem, aquelles a les quals, mitjançant un esquema semiestructurat, preguntariem sobre els conflictes que els havien succeït l'any immediatament anterior. Entre els líders formals vam seleccionar en un principi tres grups: els membres de les juntes directives de les associacions de veïns, els de les associacions de comerciants¹⁰, i els d'un grup d'associacions d'abast general¹¹. Posteriorment, vam veure que havíem d'ampliar aquesta primera selecció amb dos camps més: les associacions de joves i les associacions d'immigrants. Aquesta ampliació responia al fet que aquests dos grups eren els que apareixien de manera més recurrent com a protagonistes dels conflictes i, per aquest motiu, vam considerar que era important comptar amb l'opinió d'aquelles persones que, sent joves

o immigrants —o ambdues coses alhora— havien decidit participar activament en el fenomen associatiu¹².

La taula 2 mostra les diferents entitats que hem inclòs en les enquestes i el resultat global d'aquests contactes.

Els líders informals, per motius evidents, són molt més difícils d'identificar i, per tant, d'entrevistar; d'altra banda, hem vist que les persones de mitjana edat que exerceixen un lideratge explícit també estan relacionades amb el món associatiu; així, al llarg del nostre estudi hem pogut comprovar que algunes persones que eren esmentades a títol individual en les entrevistes, i de les quals no es donava notícia de cap tipus de presència institucional, després *reapareixien* com a membres d'alguna associació que funcionava més com a paraigua del seu lideratge que no a l'inrevés¹³.

Tot i això, hem identificat tres grups de joves que reconeixien el lideratge d'alguna persona; dues d'elles les hem entrevistat i només ens queda per fer una entrevista; de manera que, amb aquesta inclusió, el quadre total d'entrevistes queda (en aquest moment) com mostra la taula 3.

TAULA 2. ENTITATS INCLOSES EN L'ENQUESTA I RESULTAT GLOBAL DELS CONTACTES

	Contactades	Van declinar participar-hi	Van ser entrevistades	Una altra situació va fer impossible l'entrevista
Associacions de veïns	23	0	20	3
Associacions de comerciants	17	1	15	1
Associacions diverses	18	3	9	6
Associacions de joves	15	1	9	5
Associacions d'immigrants	5	0	1	4

Font: Elaboració pròpia.

10. En tots dos casos, el llistat d'associacions ens el va facilitar la federació que les agrupa.

11. La seva selecció va respondre a un criteri format per tres variables: antiguitat, finalitat social de l'associació i varietat de la seva representació. Vam privilegiar col·lectius minoritaris o desfavorits per damunt de col·lectius que apareixen habitualment en el discurs públic.

12. Seleccionades d'aquesta manera —i en aquest ordre— les associacions de les quals havíem d'entrevistar els membres de junta directiva, els hi vam enviar una carta convidant-les a participar en la investigació. Després, ens hi vam posar en contacte per telèfon per tal de fixar la cita i determinar quina persona entrevistariem. En aquesta trucada es va concretar el lloc on es faria l'entrevista (preferentment, la seu de l'organització), es va assegurar que la identitat de la persona que oferia la informació seria respectada i es va acordar la durada de la conversa, d'entre 40 minuts y una hora.

13. Potser que en el futur haguem de modificar aquesta conclusió preliminar, ja que de les 10 entrevistes que queden pendents 7 són a joves o a immigrants que probablement parlin d'altres persones que podríem agrupar dins de la categoria de *líder informal*.

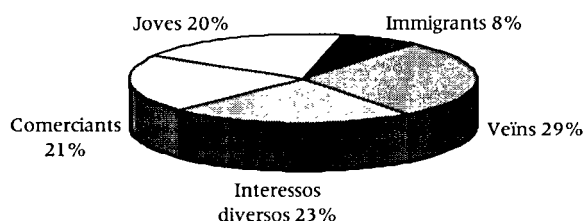
TAULA 3. LÍDERS FORMALS I INFORMALS ENTREVISTATS

Total de líders formals i informals	Contactats	Van declinar participar-hi	Van ser entrevistats	Una altra situació va fer impossible l'entrevista
83	83	5	(54 + 4) 58	(19+1) 20

Font: Elaboració pròpia.

La proporció de col·lectius als quals vam convocar a participar en les entrevistes de la primera fase és la següent:

GRÀFIC 6. LÍDERS FORMALS I INFORMALS ENTREVISTATS

Font: Elaboració pròpia.

El mes de maig de l'any 2007 vam dissenyar la guia de conversa per a les entrevistes a les parts implicades en conflictes. Aquesta guia consisteix en una referència genèrica sobre quins punts pot utilitzar l'entrevistador com a base durant la trobada amb les persones directament involucrades en el conflicte, però en cap cas fou creada amb la pretensió de regular la conversa. Les entrevistes de conflicte persegueixen, seguint una metodologia qualitativa, que l'entrevistat "creï discurs" i que l'entrevistador interactuï amb ell per ajudar-lo a trobar el seu eix narratiu i, en ocasions, per qüestionar-lo i tibar-lo; és a dir, per provar la resistència i la coherència de l'imaginari del parlant.

Hem fet vuit entrevistes de conflictes específics; tres de les quals pertanyen al mateix conflicte i, les altres cinc, a conflictes diferents. D'altra banda, una de les entrevistes generals, a una associació de joves, pot ser assumida com de caràcter mixt: seguint el guió semiestructurat de l'entrevista general, l'entrevistador i els entrevistats van repassar els conflictes de la ciutat i la seva evolució, però el fil de l'entrevista va derivar en una conversa oberta sobre un conflicte que els mateixos entrevistats protagonitzen i que té com antagonistes els comerciants. Així doncs, podríem dir que hem fet un total de nou entrevistes en profunditat amb parts en conflicte i que responen a quatre conflictes diferents.

Els conflictes i la por

En els relats dels enquestats destaquen quatre qüestions que estan relacionades amb la sensació de por.

Amb quins conflictes tractem? La major part dels conflictes als quals han fet referència els enquestats estan relacionats amb la utilització de l'espai públic com a lloc de permanència i d'oci. Així doncs, és habitual que facin referència a certes experiències viscudes en aquests llocs i que les interpretin com a conflictives, però que, si atenem a les definicions operatives¹⁴, difícilment podríem considerar-los d'aquesta manera. Parlem de circumstàncies com, per exemple, la molèstia que causa la presència d'una altra persona (encara que no faci res que ens pugui resultar improp, molest o agressiu) o bé quan algú considera desagradable l'olor o la fisonomia d'algú altre. Més enllà del grau d'intolerància que aquestes percepcions puguin suposar, la veritat és que si entenem que poden modificar les accions (i viceversa), seria lògic, també, que incloguéssim aquest *conflicte latent* en el nostre informe (i, d'aquesta manera, en un futur poder dissenyar sistemes d'alerta primària i, si cal, proposar espais de treball basats en criteris preventius).

Qui genera els conflictes? D'una banda, la gent jove (d'entre 14 i 25 anys), a la qual els enquestats fan referència com a "canalla", "jovent", etc.; d'altra, els immigrants, connotats com a "moros", "negres", "llatins", etc.; i, finalment, els gitanos, que apareixen com a coprotagonistes de conflictes¹⁵ relacionats, especialment, amb la utilització de l'espai públic.

14. Parlem de les definicions que vinculen el concepte de conflicte amb dos elements bàsics: a) l'existència de dos persones o grups diferenciats i b) que almenys una d'aquestes persones exterioritzi els seus pensaments i els converteixi en conducta, i que l'altre ho percebi.

15. Utilitzem la definició de conflicte recollida per Mario López en la seva *Enciclopedia de Paz y Conflictos*, segons la qual un conflicte es una "situació en què com a mínim dos parts sostenen una disputa o divergència en què hi ha una contraposició d'interessos, necessitats, sentiments, objectius, conductes, percep-

Quan ocorren? Els conflictes que els nostres entrevistats han volgut incloure en el seu relat són aquells que han tingut una certa permanència en el temps. Hem apreciat que hi ha una tendència a seleccionar, com a objecte de la narració, aquells conflictes que estan vigents en el moment de l'entrevista. Els informants acostumen a rebutjar els conflictes de caràcter puntual i, fins i tot, malgrat la insistència de l'entrevistador, han mostrat una certa resistència a relatar-los. Tampoc no sembla existir una diferència clara entre les estacions de l'any i les franges horàries en les quals es produeixen (hem d'exceptuar, però, els conflictes relacionats amb locals d'oci nocturn.)

On ocorren? Tal com podem apreciar al mapa 20, les zones on es concentra un nombre més elevat de conflictes són: la franja central de la ciutat (des de l'angle superior dret fins a l'angle inferior esquerre de la figura), que comprèn els barris de l'Estació, el Nucli Antic i el barri de la Universitat; la Mariola, situada al marge esquerre del riu, i Cappont, al marge dret (vegeu mapa 20).

Més endavant els analitzarem amb més detall.

Els tipus de conflictes

A l'hora d'analitzar els conflictes que ens han relatat els entrevistats, hem fet dos tipus de classificacions: una, tenint en compte el nivell d'identificació dels actors i, una altra, atenent al nivell de desenvolupament espacial del conflicte. La primera ens ha servit, metodològicament, per guiar la nostra investigació (ens ha ajudat a concretar quines persones calia entrevistar en l'apartat dedicat a *els protagonistes del conflicte*); per determinar quina importància tenen els conflictes interpersonals o intergrupals (considerats aquí *conflictes concrets*) que ja existien a la ciutat i per determinar, també, quina importància tenen els conflictes latents (els que encara no han explotat, però que podrien fer-ho en qualsevol moment). La segona classificació ens ha facilitat una visualització espacial que ens resulta força útil per estudiar la localització i els aspectes morfològics.

Els conflictes i els seus actors

Des del punt de vista de la identificació dels actors, vam classificar els conflictes en tres categories.

cions, valors i afectes entre individus o grups que defineixen les seves metes com a mútuament incompatibles." Excloem, doncs, els conflictes intrapersonals, aquells que afecten l'individu però que no tenen relació directa amb una altra persona.

Conflictes estructurals: l'element que defineix aquests conflictes és el fet que l'entrevistat considera que una determinada institució no està proporcionant al ciutadà un seguit de serveis o que aquests serveis són d'una qualitat deficient.

Conflictes concrets: aquells en què l'entrevistat identifica amb precisió els protagonistes del conflicte i els responsabilitza d'alguna o d'algunes de les conductes que considera que són origen o causa dels problemes. En aquest tipus de conflicte és possible determinar un episodi concret: la *matèria de discussió*. Acostuma a tractar-se de conflictes en fase d'evolució en els quals les parts han establert estratègies d'actuació i les estan portant a terme en el moment de l'entrevista.

Conflictes difusos: aquells en els quals els protagonistes directes del conflicte no estan individualitzats, encara que se'n tingui una certa caracterització. Aquest tipus de conflicte, que sol involucrar més d'una persona, es caracteritza pel fet que cadascuna de les parts recrimina a l'altra un determinat comportament que considera inadequat i que es produeix, a més a més, de forma reiterada. Molts d'aquests conflictes presenten, de manera puntual, alguns episodis en què la tensió puja de to i aleshores "explota". Tot i això, aquests casos no són percebuts per les parts com la "substància" del conflicte, sinó com la seva escenificació, de manera que no són l'argument d'una conversa entre dos persones, sinó més aviat el d'un relat coral (no menys important).

Mentre que els conflictes concrets es poden seguir mitjançant les entrevistes a les parts directament implicades, els conflictes difusos i els conflictes estructurals, des d'un punt de vista metodològic, requereixen altres estratègies d'acostament com, per exemple, els grups de discussió o les dinàmiques de participació dissenyades *ad hoc*. Per aquest motiu, ens proposem incloure ambdues estratègies d'investigació en les pròximes edicions d'aquesta investigació.

Seguint aquesta primera tipologia, podem agrupar els conflictes esmentats per les persones entrevistades de la següent manera:

Conflictes estructurals

- Aparcament

Definició:

- No hi ha lloc per aparcar.

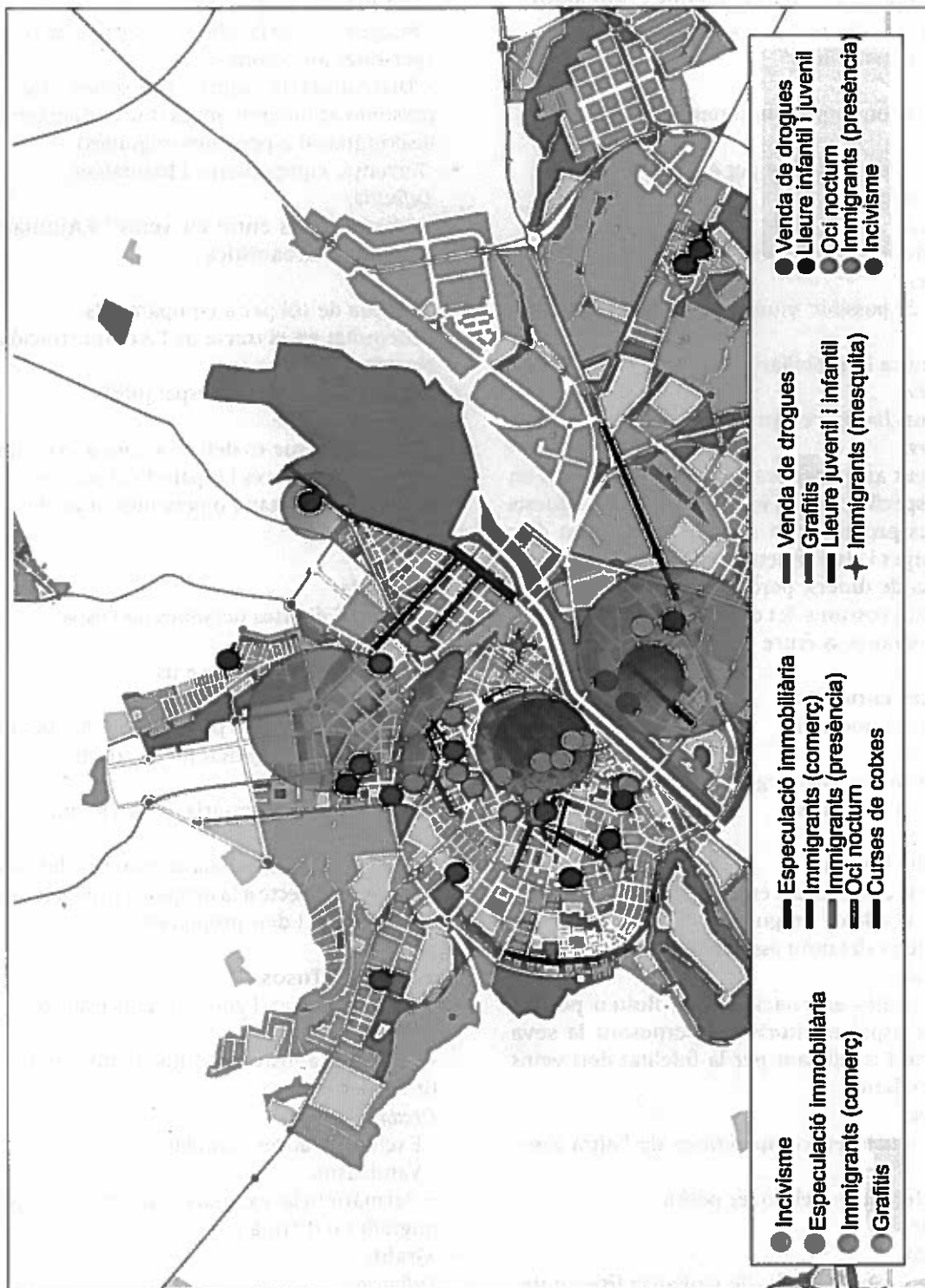
Greuges:

- Les dificultats per aparcar perjudiquen el comerç.

- Hi ha queixes per allò que es considera una persecució excessiva dels conductors per part de la guàrdia urbana i per la forma com els agents tracten els ciutadans.

MAPA 20. MAPA DE CONFLICTES DE LLEIDA, 2006

Font: Elaboració pròpia.

- Curses de cotxes
Definició:
- Hi ha llocs on es reuneixen grups de joves per fer curses.
Greuges:
- Perill per als vianants (infants i gent gran).
- Algun accident greu, sorolls.
- Enllumenat públic
Definició:
- Hi ha zones poc il·luminades.
Greuges:
- Fa por desplaçar-se per aquests espais.
- Habitatge
Definició:
- Manquen habitatges per a la gent jove.
Greuges:
- No és possible viure en condicions de dignitat.
- Dinàmica immobiliària
Definició:
- Alguns barris s'estan convertint en guetos.
Greuges:
- La gent amb menys recursos es concentra en llocs específics que es van degradant. En aquests llocs es produeix un descens en el preu dels habitatges i els propietaris els venen a gent que disposa de diners, però que no comparteix els mateixos costums, fet que comporta una sensació d'estranyesa entre els veïns "de sempre".

Conflictes concrets

- Bars i oci nocturn
Definició:
- Profusió de bars regentats i freqüentats per persones migrades.
Greuges:
- Soroll i brutícia.
- Alguns entrevistats entenen que hi ha prostitució i venda de drogues.
- Conflictes del món associatiu
Definició:
- Dos o més associacions que lluiten per un mateix espai territorial, superposant la seva actuació i rivalitzant per la fidelitat dels veïns i comerciants.
Greuges:
- Intrusió en competències de l'altra associació.
- Interferències del poder polític.
- Baralles
Definició:
- Situacions o episodis de violència física entre grups que reivindiquen una identitat pròpia o entre persones de diferents col·lectius.
Greuges:
- Por que torni a succeir.
- Soroll.
- Degradació del barri.

- Discriminació
Definició:
- Persones migrades a les quals no els permeten l'entrada a llocs d'oci o de consum.
Greuges:
- Por pel que puguin fer.
- Inseguretat per la diferència física o de costums (persones autòctones).
- Discriminació injusta (persones migrades; persones autòctones joves que es queixen de la discriminació a persones migrades).
- Terrenys, equipaments i habitatges
Definició:
- Discrepàncies entre els veïns i l'Ajuntament en matèria urbanística.
Greuges:
- Pèrdua de sòl per a equipaments.
- Inequitat en el tracte de l'Administració amb els veïns.
- Sobreutilització d'un espai públic
Definició:
- Utilització que es defineix com a inadequada o abusiva de places i espais d'oci per joves, persones d'ètnia gitana o persones migrades.
Greuges:
- Soroll.
- Brutícia.
- Exclusió d'altres persones de l'espai.
- Activitat sexual.
- Ocupació d'espais sense ús
Definició:
- Ocupació d'edificis privats o públics per grups de joves que els donen un ús social.
Greuges:
- Utilització innecessària de la violència en els desallotjaments.
- Especulació immobiliària (discurs dels joves)
- Falta de respecte a la propietat privada (discurs institucional i dels propietaris).

Conflictes difusos

- Sobreutilització d'equipaments esportius
Definició:
- Utilització abusiva d'equipaments esportius de titularitat pública
Greuges:
- Exclusió d'altres ciutadans.
- Vandalisme.
- Permanència excessiva de persones joves, migrades o d'ètnia gitana.
- Grafitis
Definició:
- Dibuix de grafitis en façanes i persianes de comerços o llocs públics.
Greuges:
- Brutícia de façanes.
- Danys a la propietat privada i pública.

Resposta:

- Reivindicació de la llibertat d'expressió i d'elecció de la forma d'expressar-se.
- Reivindicació de l'espai com a lloc públic, i de la pròpia presència en ell.
- Sensació de persecució contra els joves.
- Presència de persones migrades al carrer

Definició:

- Les persones migrades formen grups i romanen al carrer.

Greuges:

- Por de les persones autòctones davant la presència de grups d'immigrants al carrer.
- Els possibles compradors freqüenten menys determinats carrers.
- Descens de les vendes.
- Ocupació de la via pública.
- Problemes de convivència.
- Centre penitenciari de ponent

Definició:

- Existència del Centre Penitenciari de Ponent.

Greuges:

- Presència en la ciutat de persones no desitjades i, més concretament, en alguns barris propers al centre.
- Robatoris.
- Baralles.
- Brutícia els dies de visita.
- Consum i venda de drogues

Definició:

- Consum i venda de drogues a la via pública o en espais públics o semipúblics.

Greuges:

- Perill per als nens a causa de les xeringues.
- Problemes de salut pública.
- Perill que els joves consumeixin.
- Comerços de persones migrades

Definició:

- Profusió de comerços regentats per immigrants en certs carrers. Denúncies de l'existència d'un doble raser en l'aplicació de les normes d'higiene, d'obertura, etc., respecte als comerços regentats per autòctons.

Greuges:

- Degradació del barri.
  - Competència deslleial.
  - Restricció de l'ús d'aquests comerços per les persones autòctones, que se senten estranyes en el seu propi barri.
  - Ús de l'espai per persones d'ètnia gitana
- Definició:*
- Dinàmiques conflictives d'ús de l'espai.
- Greuges:*
- Ocupació abusiva de l'espai.
  - Resposta col·lectiva a conflictes individuals.
  - Temor per part d'aquells que no són gitanos.

Els resultats de la investigació mostren que la major part dels conflictes que es produeixen no corresponen a aquells en què les parts queden identificades (concrets), en els quals es poden atribuir (equivocadament o encertadament) els problemes a una falta de tipus personal o a una mala relació interpersonal, sinó que formen part dels que hem catalogat com a difusos. Aquests, que sovint tenen relació amb les dificultats de conviure amb la diversitat cultural i amb els usos de l'espai públic, són els que tenen més pes en la narració de la vida de la gent de Lleida que hem entrevistat i són, a més a més, els que s'utilitzen amb més freqüència per justificar la modificació dels usos de la ciutat, la por i la reclamació d'intervencions coercitives.

D'altra banda, atès que la vivència del conflicte difús no està vinculada amb una conducta concreta desplegada per la categoria social definida com a conflictiva, genera i reproduïx estereotips socials que agreugen la marginació dels col·lectius menys afavorits (gitanos, immigrants, joves, familiars de presoners, etc.), sense que sembli possible efectuar intervencions mediadores directes. La vivència d'aquests conflictes contrasta amb la sensació, en general bastant estesa, que Lleida és una ciutat amb un nivell de conflicte relativament baix i amb un nivell de seguretat mitjà alt, sensació que sembla trobar correspondència amb el baix nombre de conflictes concrets (amb persones, conductes i espais individualitzats) que s'esmenten a les entrevistes.

Aquesta cruïlla entre l'alta rellevància dels conflictes difusos relacionats amb la diferència d'edat, cultural o ètnica¹⁶ i la sensació de baixa conflictivitat no ens ha d'enganyar: la falta d'intervenció pública i social sobre aquestes situacions pot fer que una fet puntual, però suficientment carregat de sentiments¹⁷, sigui interpretat per la població com la realització d'allò que s'ha temut i pot fer que deslligui dinàmiques d'atac o de defensa altament nocives per a la convivència. Paral·lelament, tot i que aquesta situació puntual no succeeixi, la veritat és que el deteriorament de la qualitat

16. Per a una explicació més àmplia dels conflictes relacionats amb els altres a Lleida, consulteu RODRÍGUEZ, G. El miedo al otro y el uso del espacio: el discurso sobre el delito y el conflicto en la ciudad de Lérida. *Scripta Nova. Revista Electrónica de Geografía y Ciencias Sociales*, 2008, vol. XII, n. 270(16). <http://www.ub.es/geocrit/sn/sn-270/sn-270-16.htm>.

17. Parlem de situacions com les que van viure a El Egido a principis d'aquesta dècada; a París, fa tres anys (on van morir dos adolescents que fugien d'un control policial) o, a Grècia, fa uns mesos. Episodis que la població ha vist com a exponents d'un fenomen més general de conflicte i que van canalitzar passions, ràbia i ressentiments.

de vida a la ciutat, la retracció en l'ús de l'espai comú i l'aplicació de polítiques de dispersió sobre els col·lectius considerats "problemàtics" poden generar un augment de la sensació d'inseguretat i, per tant, un deteriorament de les condicions de convivència.

La determinació territorial dels conflictes

La segona classificació que hem fet està relacionada amb la determinació territorial del conflicte, és a dir, si el conflicte es produeix en un lloc puntual (una casa, un local, una plaça, etc.); si és un conflicte que es dona en un tram d'un carrer; o bé si té lloc en una zona específica (un barri o un grup de carrers on ocorre de manera intermitent, però sostinguda en el temps). D'acord amb aquesta classificació, tenim, aleshores, conflictes puntuals —representats amb un punt—, lineals —representats amb una línia— i de zona —representats amb una zona d'ombra.

Al mapa 20 podem observar que la major part dels conflictes representats amb una línia apareixen als eixamples de la ciutat, que es distingeixen per l'existència de grans avingudes. En aquestes zones trobem, fonamentalment, activitats relacionades amb l'oci juvenil (entre les quals destaquen les carreres de cotxes), carrers utilitzats com a espai per fer allò que anomenem *botellón*, i zones on els veïns sostenen que hi ha comerç de drogues. Es tracta d'activitats que es desenvolupen fonamentalment *en moviment* perquè les persones que les porten a terme es desplacen per la zona en comptes d'instal·lar-s'hi. Les excepcions a aquesta regla es deriven de situacions que tenen relació amb els immigrants (també assenyalades amb una línia) i que estan constituïdes bé pel que els veïns anomenen "especulació immobiliària" —casos de venda i lloguer d'habitatges a persones migrades que, en algunes ocasions, les sobreocupen— (com succeeix als carrers Alfred Perenya, Ramon Llull o Santa Maria Magdalena, en el barri del Clot, o Doctor Combelles i Ramón i Cajal, en el barri de la Universitat, i en la zona del nou poliesportiu dels Magraners), o bé per l'existència de carrers que els immigrants ocupen, a determinades hores, per passar el temps o per passejar (en són un exemple el carrer Cavallers o la Rambla Ferran i els carrers Vallcalent, Joan Baget o Ciutat de Fraga).

La següent figura (mapa 21) mostra com els entrevistats situen els conflictes puntuals relacionats amb la presència/ús de l'espai per part de persones migrades en una zona molt diferent: el centre de la ciutat (vegeu mapa 21).

El centre és la zona més antiga de Lleida, de carrers estrets i bigarrats, on la sociabilitat és més forçada i on actualment conviuen el major nombre

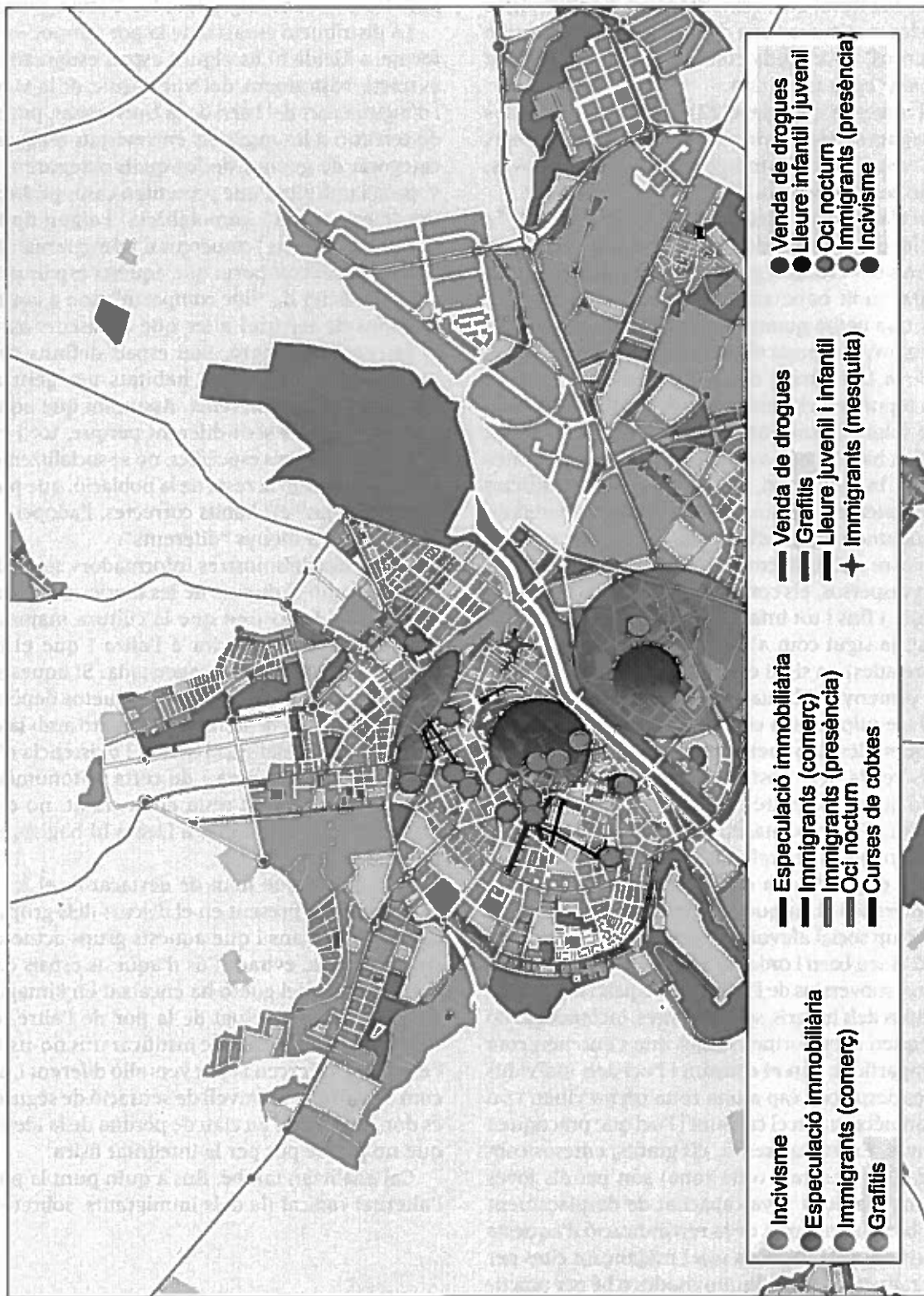
de persones migrades juntament amb persones de més de 60 anys. Els habitatges de baixa qualitat coexisteixen amb els espais emblemàtics (entre ells, els administratius i els comercials, però també els simbòlics); durant el dia hi ha una important concentració d'activitat, però, com passa en molts nuclis antics de ciutats europees, a la nit els carrers estan deserts. Les persones més grans (jubilades en la seva majoria) i que per raons econòmiques o afectives no han canviat de residència, comparteixen espai amb gent molt més jove i activa, amb uns hàbits d'ús de la via pública com a lloc d'esplai i reunió força arrelats. Aquesta diferència de costums en un espai físic petit dóna lloc a un gran nombre de factors de conflicte, molts d'ells lligats a la por d'un canvi cultural que els veïns autòctons viuen de manera forçada i imminent, i al qual es resisteixen.

Segons les dades del padró municipal, la població de la ciutat ha crescut gairebé un 14 % entre 1998 i 2008. Dins d'aquest percentatge hem de destacar que la taxa de creixement de població autòctona és baixa i l'índex d'arribada de persones migrades és particularment alt (el 2006 van arribar a Lleida 3.839 persones, de les quals un 32% prové del continent africà, en comparació d'un 4% d'aquesta procedència a la resta de Catalunya)¹⁸. Els veïns autòctons senten aquesta diversitat com una amenaça.

Pel que fa als conflictes que hem definit com a *de zona*, podem veure com el fenomen que els veïns anomenen "especulació immobiliària" se superposa en el mapa 20 amb una zona a la qual se li atribueix la presència de conductes d'incivisme i, en el mapa 21, amb una zona on, a més a més de l'anomenada "especulació immobiliària", assenyalen com a problemàtica la profusió de comerç immigrant (ens referim ara al barri de La Paloma-Gaspar de Portolà). Tal com hem dit abans, en els discursos dels entrevistats aquest fenomen apareix vinculat a la venda de propietats a immigrants o a gitanos més que no pas a una motivació econòmica i empresarial. Sens dubte, l'auge de la suburbanització ha contribuït a crear aquests conflictes, que han fet que els compradors d'habitatges nous a la perifèria venguessin els seus antics domicilis ubicats al centre de la ciutat. En qualsevol d'aquests casos, ja sigui anomenant el

18. Dades de l'IDESCAT. Si fins a l'any 2000 el creixement demogràfic total de Lleida era negatiu, entre els anys 2000 i 2001 va passar a ser d'un 15 per mil positiu, no per l'augment de naixements (taxa de creixement natural), sinó, fonamentalment, a la migració; a partir d'aquell any, el creixement demogràfic de la província va augmentar fins arribar al 26,5 per mil anual l'any 2006; d'aquest creixement aproximadament el 23 per mil és a causa del fenomen migratori.

MAPA 21. CONFLICTES RELACIONATS AMB LA IMMIGRACIÓ, 2006

Font: Elaboració pròpia.

conflicte “sobreocupació de l’espai —comercial o públic— pels immigrants”, “incivisme” o “especulació immobiliària”, la veritat és que la preocupació té el mateix origen: el rebuig cap a una diferència ètnica i cultural que, esmentada en les entrevistes amb les metàfores “ona d’immigrants” o “al·luvió de moros” és viscuda com un atac a la identitat pròpia (vegeu mapa 22).

El tercer mapa (mapa 22) mostra els conflictes apareguts en els discursos dels nostres entrevistats que tenen com a protagonistes persones joves, siguin migrades o no.

Lleida ha estat històricament una ciutat de la qual les persones joves havien de marxar per raons laborals o d’estudis i que ha tingut un creixement natural molt baix; es caracteritzava, de fet, per tenir una petita quantitat de població jove. En els últims anys, aquesta situació ha canviat: l’existència de la Universitat de Lleida, però també l’inici d’un repunt en el creixement vegetatiu i l’explosió de la migració interna (aquesta vegada en sentit positiu) han fet que avui dia hi hagi més persones joves a la ciutat. En aquest marc, els conflictes que relaten les persones entrevistades apareixen repetidament en els discursos, i aquest fet es dona tant entre els adults com entre els joves. Territorialment dispersos, els conflictes relacionats amb l’oci juvenil, i fins i tot infantil, són presents en tota la ciutat, ja sigui com a fenòmens dispersos (zones ombrejades), ja sigui com a punts específics (llocs més o menys habituals de reunió -places, locals d’oci o equipaments esportius) o com a línies que marquen desplaçaments en l’espai.

Els relats dels nostres entrevistats mostren la tensió que hi ha entre el consum i l’oci reglats i el consum i l’oci espontanis. Els primers, als quals els adults integrats fan referència com a “propis” (són els que es gaudeixen en llocs habilitats), es mantenen gràcies al fet que els seus usuaris pertanyen a un grup social afavorit; se segueix la idea de “cadascú al seu barri i cadascú amb les seves coses”. Els segons, subversius de l’ordre dels espais i de les convencions dels horaris, són rondaires, incòmodes i no s’adeqüen a les normes socials que s’entenen com a compartides; són el consum i l’oci dels individus que es desplacen cap a una zona on no viuen i on no van néixer; són el consum i l’oci que practiquen els joves. En aquest sentit, els grafitis, entesos com a conflicte (puntual o de zona) són per als joves una mostra de la seva capacitat de desplaçament d’un barri a un altre i de la reivindicació d’aquesta capacitat (mitjançant els *tags* i mitjançant cites per celebrar petites festes improvisades o bé per practicar el *tunning*). Aquesta capacitat de desplaçament, que en els adults es considera moltes vegades un índex d’integració (Wacquant 2008, Castells 2003, Bauman, 2004), en els joves es vist com a problemàtica, com un senyal de desajustament.

Així doncs, veiem que també els joves apareixen en el discurs ciutadà de Lleida com un “altre” generador de conflicte i de temor, com un factor més de retracció en l’ús de l’espai públic¹⁹, juntament amb les persones migrades i les d’ètnia gitana.

La distribució espacial de la por tampoc és uniforme: a Lleida hi ha alguns espais estigmatitzats; es tracta, bàsicament, del Nucli Antic, de la Mariola i d’alguna part del barri de la Universitat, porcions de territori a les quals els entrevistats assignen la categoria de gueto i de les quals asseguren, una vegada i una altra, que presenten casos problemàtics “d’especulació immobiliària” i algun tipus de problema amb els “comerços d’immigrants”. L’estigmatització comporta que aquests espais perdin el seu caràcter de “lloc compartit”; són a aquestes porcions de territori a les que el discurs assigna la categoria de gueto. Són espais definits com a perillosos perquè estan habitats per gent amb costums i hàbits diferents. Assumim que aquesta gent és i seguirà sent diferent perquè, tot i viure tots junts en espais específics, no se socialitzen (“no s’integren”) amb la resta de la població, que podria “ensenyar-los” els hàbits correctes, l’adopció dels quals els faria menys “diferents”.

El discurs dels nostres informadors coincideix, per tant, amb el discurs de les teories assimilacionistes, que demostren que la cultura majoritària s’assumeix com superior a l’altra i que el destí d’aquesta última és ser fagocitada. Si aquests espais poden ser o no considerats guetos depèn, en gran mesura, de la definició de gueto amb la qual treballem. Si la definició inclou l’existència d’una institucionalitat pròpia i de certa autonomia del gueto respecte de la resta de la ciutat, no estem en condicions de dir que a Lleida hi hagi aquesta mena d’espais.

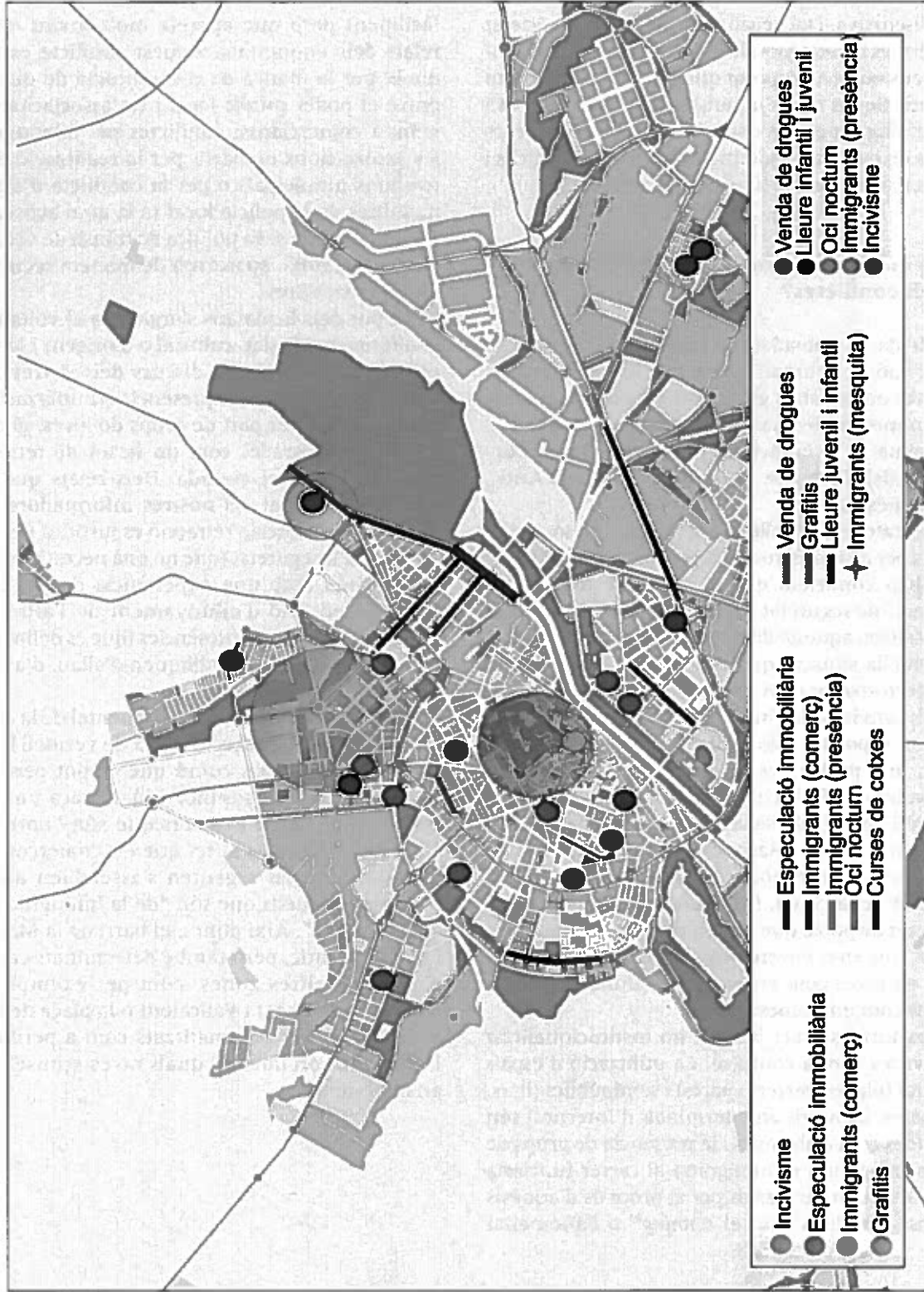
Allò que sí que hem de destacar és el fet que el concepte és present en el discurs dels grups autòctons lleidatans i que aquests grups actuen, en conseqüència, evitant l’ús d’aquests espais ciutadans. La idea del gueto ha encaixat en l’imaginari de Lleida com a refugi de la por de l’altre, com una forma d’explicar i de justificar uns no-usos de l’espai que reforcen la por vers allò diferent i, això, com demostra l’alt nivell de sensació de seguretat, es dona molt més en clau de pèrdua de la identitat que no pas de por per la integritat física.

Cal analitzar, també, fins a quin punt la por de l’alteritat radical (la dels immigrants, sobretot els

19. Per a una anàlisi més exhaustiva, vegeu RODRÍGUEZ, GABRIELA. Seguridad y conflicto en Lérida: el discurso sobre los jóvenes y el uso del espacio. In MUÑAGORRI, I., PEGORARO, J. *Orden normativo y control social en Europa y Latinoamérica en la era de la globalización*. Madrid: Dykinson, (en premsa).

MAPA 22. CONFLICTES RELACIONATS AMB LA GENT JOVE, 2006

Font: Elaboració pròpia.

africans) reforça la por de les altres alteritats, que també són vistes com a conflictives (la cultural —gitanos— i la temporal —joves—) o si, en canvi, la fan disminuir (en atorgar als immigrants el rol del “boc expiatori”). En tot cas, la compartimentació discursiva, i tal vegada territorial, de la societat en termes binaris (nosaltres-ells) que hem comprovat, ens porta a proposar que tant les anàlisis com les pràctiques que s’impulsin institucionalment i social tinguin com a objectiu central bandejar les idees de cultura i d’identitat tancades, i de barris i comerços exclusius (i, per tant, excloents).

Què mostra la nostra investigació sobre els conflictes?

Lleida és considerada una ciutat segura. La valoració del binomi seguretat/ inseguretat dels nostres entrevistats gira entorn d’una mitjana de 7/8 punts, amb una tendència positiva quan la pregunta fa referència al propi barri (amb l’excepció dels barris de la Mariola i el Nucli Antic, on és més baixa).

Les categories “delicte” i “conflicte” no són rellevants per a la construcció de la por. Les entrevistes ens han confirmat que, a l’hora de mesurar la sensació de seguretat o d’inseguretat, les persones no utilitzen aquesta diferenciació i que un conflicte (o aquella situació que es viu com a tal) pot ser tan pertorbador com un delicte.

Els canvis en la ciutat són benvinguts, però no ho són si porten més gent. La idea que com més gent, més problemes, és una de les recurrències oposades en els discursos i, encara que l’arribada de l’AVE (el tren d’alta velocitat que uneix Madrid, Saragossa, Lleida i Barcelona) i les possibilitats de més moviment econòmic formen part de la mirada positiva de la ciutat, hi ha una enyorança vers el caràcter de poble que tenien els barris i la mateixa ciutat uns anys enrere. Aquest sentiment apareix tant en joves com en persones adultes i tant en dones com en homes.

Les formes d’oci juvenil no institucionalitzades són vistes com a conflicte. La utilització d’espais públics (places, carrers i parcs) i semipúblics (bars, terrasses, locutoris amb terminals d’Internet) són viscudes com a abusives i la presència de grups de joves (nacionals o immigrants) al carrer funciona com un factor dissuasori per al propi ús d’aquests espais. Activitats com el *tunning*²⁰ o l’anomenat

botellón apareixen en els discursos com a costums juvenils negatius.

També hi ha conflicte amb les formes de fer del poder públic. Aquest és, però, un nivell de conflicte que, en ser estructural, pot detectar fàcilment però que apareix molt sovint en els relats dels enquestats. Aquest conflicte es produeix per la manca de comunicació de qualitat entre el poder públic local i les associacions de veïns i comerciants: conflictes pel lideratge de les associacions de barri, per la realització d’actuacions municipals o per la conducta d’alguns membres de la policia local (a la qual acusen de prepotent), o la seva política de trànsit de vehicles en el nucli urbà, apareixen de manera recurrent en les entrevistes.

La por dels lleidatans s’organitza al voltant de la diferència (d’edat, cultural o d’origen) i la seva evidència al carrer. El discurs dels entrevistats sovint fa referència a la presència i la utilització de la via pública per part de grups de joves, gitanos i persones migrades com un factor de retracció en l’ús de l’espai ciutadà. Dels relats que ens han proporcionat els nostres informadors se’n desprèn que aquesta retracció es justifica per una sensació d’inseguretat (que no està necessàriament relacionada amb una experiència de risc físic) i per la sensació d’allunyament de l’altre que produeixen aquestes presències (que es defineixen com a massives i es qualifiquen d’allau, d’avalot, d’invasió, d’onada, etc.)

S’està conformant un mapa mental de la ciutat que segrega col·lectius i vesteix de vermell barris i carrers. El discurs comú que es pot percebre darrere dels discursos individuals traça una distinció entre barris i carrers que són “normals” (que fan referència al fet que els comerços i les persones que els regenten s’assemblen als espanyols) i aquells que són “de la immigració” o “dels gitanos”. Així doncs, el barri de la Mariola i el Nucli Antic, però també determinats carrers o places d’altres zones, com per exemple els carrers Joan Baget i Vallcalent o la plaça de l’Escorxador, estan estigmatitzats com a perillosos i, per tant, són llocs als quals no és aconsellable anar-hi de nit.

20. Fer *tunning* és afegir accessoris interns i externs a un automòbil amb l’objectiu de *personalitzar-lo*, fer que es distingeixi de la resta.

L'enquesta de victimització

Sobre les enquestes de victimització

Definició, defectes i virtuts

Les enquestes de victimització són un instrument per conèixer de primera mà la criminalitat que es produeix en un àmbit geogràfic concret durant un determinat període de temps. A través del seu estudi podem saber quantes persones han estat víctimes d'un delicte. Les dades que aporten són, per tant, molt útils a l'hora de conèixer la freqüència dels delictes i de caracteritzar amb detall aquesta criminalitat.

Les xifres de criminalitat que surten de les enquestes de victimització s'acostumen a utilitzar com a complement de les xifres que manegen els organismes oficials. Si bé és cert que les enquestes de victimització presenten molts inconvenients, ja que no recullen tota la criminalitat possible (com els delictes econòmics o els que no tenen una víctima identificable), ni tota la criminalitat susceptible de ser recollida (per causes atribuïbles a la pròpia persona enquestada, a l'entrevistador, al tipus de delicte o a la via per la qual es realitza l'enquesta: normalment telefònica), també és veritat que les xifres *oficials* aportades per la policia, els jutges i l'Administració penitenciària no n'estan exemptes. Els resultats de les seves enquestes es poden veure parcialment condicionats per un seguit d'eventualitats com: una major o menor dotació policial assignada en una determinada àrea, la quantitat d'informació que es desprèn de cada denúncia, l'obertura d'un procediment judicial (que pot dilatar excessivament el seguiment de cada cas), la condemna penal o la remissió del reu a la presó; l'alarma social, etc. La informació aportada per les enquestes de victimització, en canvi, presenta un argument irrefutable: la seva procedència. Els informants són les víctimes

dels delictes. Això no només implica una major aproximació a la criminalitat real sinó que, a més a més, fa que sorgeixin delictes que, en el moment que van succeir, no van denunciar-se.

El coneixement de la delinqüència i la criminalitat s'ha de tractar des dels seus vessants *quantitatiu* —quants delictes es cometen, quanta és la delinqüència, quants són els delinqüents i quantes són les víctimes— i *qualitatiu* —qui comet delictes, quin tipus de delictes s'han comès, com i on es cometen els actes delictius, qui són les víctimes d'aquests actes i com afecten aquests actes a les víctimes.

Les fonts *oficials* i les fonts *no oficials* o *realistes* aporten informació per al coneixement de la criminalitat, tant des del punt de vista quantitatiu com qualitatiu.

Quan parlem de la informació de les fonts *oficials*, fem referència a les dades aportades pels diferents cossos de seguretat de l'Estat, els jutjats, la fiscalia i l'Administració; és a dir, a les xifres i les dades sobre la delinqüència que coneixen els organismes públics. Aquestes xifres, per tant, remetent a la criminalitat coneguda per la policia i pels tribunals i aquella que arriba a ser castigada amb pena de presó, però no recullen la criminalitat no denunciada, ni la d'autor desconegut, ni aquella que no ha estat castigada amb pena de presó (en el cas de les xifres penitenciàries).

Les dades de les fonts *no oficials* o *realistes* s'obtenen a partir d'enquestes d'autoinculpació o de victimització²¹ i proporcionen una informació més

21. Els informes d'autoinculpació pregunten sobre la participació de l'enquestat en il·lícits penals. Per la seva part, les enquestes de victimització pregunten a l'enquestat si ha estat víctima d'algun fet delictiu.

pròxima a la criminalitat real. Les xifres *realistes*, per tant, provenen directament dels transgressors o de les víctimes, segons si parlem d'una enquesta d'autoinculpació o d'una de victimització, respectivament. Aquest tipus d'enquestes permeten que surtin a la llum fets que no havien estat denunciats davant de la policia o que els òrgans de justícia desconeixien. La víctima, en el cas de les enquestes de victimització, no necessàriament ha comunicat a la policia el fet delictiu del qual ha estat objecte, de manera que aquest tipus d'il·lícits algunes vegades no formen part de les xifres *oficials*. A partir de les enquestes de victimització descobrim una part oculta de delinqüència que no està computada en les xifres *oficials*.

Aquesta seria una de les virtuts més importants de les enquestes de victimització: permeten que ens acostem més a la realitat de la criminalitat, tant des del punt de vista *quantitatiu* com *qualitatiu*. A més a més, aquest tipus d'enquestes ofereixen moltes altres aportacions, com per exemple el fet de conèixer quin és el percentatge de persones²² que han estat víctimes d'un o diversos delictes²³ en el transcurs d'un any natural. Aquest instrument recull informació detallada de cadascun dels fets delictius que estudia, a més d'altres qüestions referides a la policia, a la prevenció, a la protecció, a les actituds cap a la delinqüència i a les dades sociodemogràfiques de la víctima. Tota aquesta informació, en la qual aprofundirem més endavant, ens permet analitzar qualitativament diferents aspectes de la criminalitat des del punt de vista de la víctima.

Les enquestes de victimització, evidentment, també han estat objecte de nombroses crítiques (Block, 1993; Alvazzi del Frate, 1994; Luque, 1999). Les diferents objeccions que s'han fet a aquest instrument de treball estan relacionades tant amb la metodologia utilitzada com amb els enquestats, els enquestadors i la tipologia delictiva.

Pel que fa a les *qüestions metodològiques*, una primera crítica cap a aquestes enquestes consisteix a la necessitat de disposar d'un cens telefònic

22. Evidentment, en tractar-se d'enquestes dirigides cap a persones concretes, únicament hi apareixen fets il·lícits amb víctima directa i concreta. No es compten aquells delictes les víctimes dels quals són tota una col·lectivitat (com és el cas dels delictes relacionats amb la salut pública). Els enquestats, a més de ser persones susceptibles d'haver patit un delicte, han d'haver percebut que efectivament n'han estat víctimes i han de voler comunicar-ho a l'entrevistador.

23. La tipologia dels il·lícits és molt variada però, normalment, correspon als delictes als quals tothom està més exposat: delictes contra els vehicles, robatoris en el domicili, robatoris amb violència o intimidació, furts, agressions físiques o amenaces i agressions sexuals.

del qual s'haurà de seleccionar la mostra. Durant la dècada dels 90, els crítics manifestaven que no totes les llars tenien telèfon i que, per aquest motiu, quedarien més representades les classes mitjana i alta que no pas les més desfavorides. S'ha de destacar que l'any 1997, any en què es va dur a terme la primera ICVS²⁴ a Catalunya, un 94,23% dels domicilis disposava de telèfon fix, de manera que menys de 6 de cada 100 llars van quedar excloses del cens a partir del qual va ser seleccionada la mostra.

Més recentment, el 2004, amb la popular implantació de la telefonia mòbil, la xifra de telefonia fixa va decreixer a Catalunya. Un 92,88%²⁵ de les llars disposava de telèfon fix però, segons les previsions, aquesta xifra havia de baixar a causa de la massiva irrupció de les noves tecnologies. No parlem només del telèfon mòbil, sinó també dels programes que, com per exemple Messenger, permeten una comunicació escrita, visual i auditiva en temps real i de forma gratuïta si disposem de connexió a Internet. Aquest escenari va crear un cert dubte sobre el futur de les enquestes de victimització a través del telèfon, i encara més si tenim en compte que l'únic cens de telefonia fixa accessible és el de Telefónica d'Espanya. Altres empreses de telefonia, fixa o mòbil, no han publicat les dades dels seus abonats.

Tot i això, les dades actuals són més optimistes pel que fa a l'ús d'aquesta metodologia d'enquestes. El 2008 la taxa de telefonia fixa a les llars catalanes era del 86,9%²⁶ i el 82,3% de la quota de mercat, de Telefónica²⁷.

Una segona crítica metodològica fa referència a l'*instrument*, especialment a les preguntes referides a la prevenció i la seguretat de la llar. Moltes per-

24. La ICVS (*Internacional Crime Victimization Survey*) és la més ambiciosa, sistemàtica i estandarditzada enquesta de victimització actual, aplicada en un gran nombre de països, tant industrialitzats com en vies de desenvolupament, de tot el món. La ICVS neix, es desenvolupa i s'implanta gràcies a l'obstinació d'UNICRI (Institut d'Investigació Interregional sobre la Justícia Criminal de les Nacions Unides); de la Universitat de Leiden, a Holanda; de l'Institut Holandès per a l'Estudi de la Criminalitat i gràcies a la Llei (NSCR) del Ministeri de Justícia dels Països Baixos. Els seus orígens, tot i això, se situen als Estats Units, on, el 1966, per iniciativa de la *President's Commission on Law Enforcement and the Administration of Justice*, es va portar a terme una primera enquesta de victimització que va revelar alts nivells de criminalitat no denunciada. Aquest fet va sorprendre tant les autoritats com els estudiosos i, per aquest motiu, a partir de 1972, es va instituir als Estats Units la *National Crime Survey*.

25. 90,07% per a la totalitat del país. Dades extretes de www.ine.es.

26. Enquesta sobre Equipament i Ús de Tecnologies de la Informació i Comunicació a les llars, 2008. www.ine.es.

27. Informe de la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions del 2007. www.cmt.es.

sones es mostren contràries a respondre preguntes sobre els sistemes de seguretat instal·lats en els seus domicilis (alarmes, portes blindades, etc.). Aquestes reticències són causades pel fet que els enquestats no es veuen a si mateixos com a subjectes anònims, ja que han estat localitzats pel grup d'investigació. Segurament, quan sigui possible la realització d'enquestes a través d'Internet, la taxa de preguntes d'aquest tipus que romanen sense contestar, que actualment és alta, descendirà de forma considerable.

Unes altres crítiques van dirigides als mateixos *enquestats*. En primer lloc, la seva experiència personal, els seus coneixements, la seva conducta i la seva cultura poden portar-los a pensar que determinats actes dels quals han estat víctimes no són delictes, quan realment sí que ho són, o a l'inrevés, i així queda reflectit en les enquestes i, per tant, en les conclusions que se n'extreuen. Un exemple d'això es veu reflectit majoritàriament en els delictes que tenen lloc en el si familiar, com per exemple les agressions físiques i sexuals de les quals són víctimes moltes dones. En segon lloc, pot haver diferents motivacions a l'hora de contestar l'enquesta segons si l'entrevistat ha estat, efectivament, víctima d'un delictes o no. En les dos ICVS portades a terme a Catalunya, així com en la que ens ocupa (*l'Enquesta de Seguretat Pública i de Victimització de Lleida*), prèviament a les trucades els responsables han enviat cartes de presentació de la investigació i han avisat als possibles entrevistats d'una pròxima trucada.

En tercer lloc, una altra crítica important que han rebut aquestes enquestes fa referència a la memòria dels entrevistats, a la capacitat de situar correctament el fet delictiu del qual han estat víctimes. Així doncs, es produeixen dos fenòmens: (a) la incorporació de victimitzacions produïdes fora del temps observat (*external telescoping*) i (b) l'oblit de successos allunyats en el temps encara que es produïssin dins del període observat (*memory decay*). Als Estats Units, amb la finalitat de controlar aquests dos fenòmens relacionats amb la memòria, s'aplica un mètode de limitació que consisteix a incloure els elements de la mostra en un panell, el seguiment del qual serà de tres anys i mig. Cada un dels subjectes de la mostra és entrevistat amb una freqüència semestral, de manera que les noves victimitzacions són controlades i limitades per les antigues. Aquesta metodologia, a causa del seu altíssim cost, no queda justificada, i encara menys si tenim en compte que *l'external telescoping* i el *memory decay* poden actuar com dos forces que es contraresten per actuar en sentits inversos.

A més a més de les crítiques destacades anteriorment, també en trobem algunes que van dirigides als *enquestadors*. Efectivament, aquests no només

poden influir en les respostes que donen els enquestats, sinó que també determinen que hi hagi una taxa de respostes més o menys alta.

Finalment, poden donar-se reticències per part dels enquestats a l'hora de respondre sincerament sobre determinats delictes, ja sigui per vergonya, per estar davant de persones que desconeixen els fets o, fins i tot, perquè l'agressor sigui davant de la víctima en el moment de l'enquesta. Per aquest motiu, les taxes de victimització sobre agressions sexuals i físiques són les que presenten una fiabilitat més dubtosa.

Les enquestes de victimització en el nostre territori

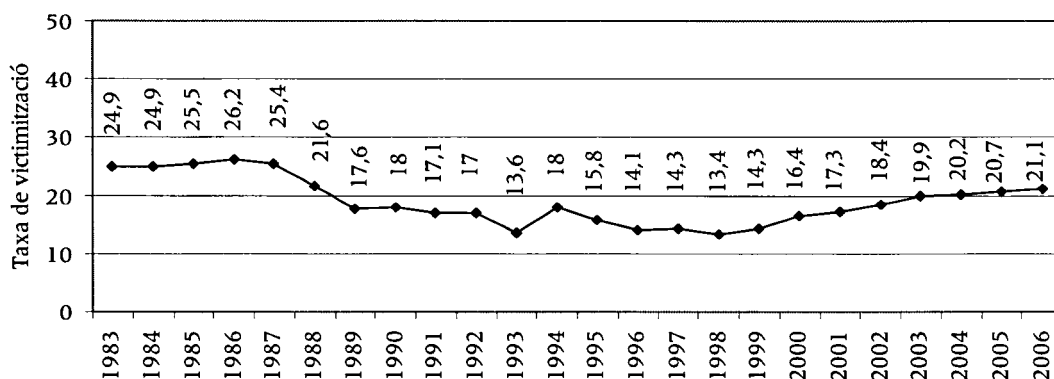
Catalunya i, especialment, Barcelona han sigut i segueixen sent els àmbits territorials que més interès han manifestat per conèixer el nombre de víctimes de delictes i quines són les característiques, pors, inseguretats i respostes de les víctimes davant dels fets delictius.

Les enquestes de trajectòria més llarga, sens dubte, corresponen a l'Ajuntament de Barcelona. El 1983 es va dur a terme la primera enquesta de victimització liderada per l'Ajuntament de Barcelona, organisme que, any rere any, ha anat facilitant la taxa de criminalitat de la ciutat i dels seus districtes, així com altres indicadors de seguretat. Aquesta enquesta és un gran instrument d'anàlisi, ja que s'ha realitzat durant vint-i-cinc anys, fet que permet un estudi correcte de la criminalitat, tant a la ciutat (entesa de manera general) com als seus barris.

El gràfic 7 recull l'evolució de la taxa de victimització a la ciutat de Barcelona²⁸. Com podem observar, les taxes de victimització se situen en un interval que va del 26,2% al 13,4%, màxim referit l'any 1986 i mínim referit el 1998. A partir d'aquest any, la tendència a la baixa es va veure modificada i es va iniciar un període de creixement progressiu i constant de la taxa, fins arribar al 21,1% l'any 2006.

28. Actualitzada el novembre de 2008.

GRÀFIC 7. EVOLUCIÓ DE LES TAXES DE VICTIMITZACIÓ A LA CIUTAT DE BARCELONA

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de SABATÉ, J., ARAGAY, J. M. I TORRELLES, E. (1997) i de l'*Anuari estadístic de la Ciutat de Barcelona* 2008.

A l'àmbit territorial de Catalunya, destaquen l'*Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya (ESPC)* i l'*Enquesta Internacional a Víctimes del Delicte (ICVS)*.

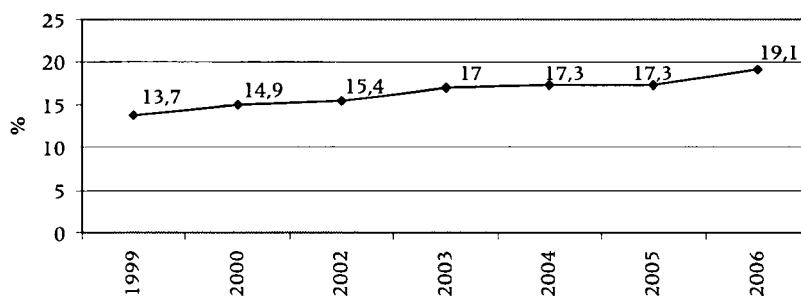
El 1999, la Generalitat de Catalunya va dur a terme la primera *Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya (ESPC)*, com una prova pilot. En edicions posteriors va treballar amb una enquesta més desenvolupada i que abastava un àmbit territorial més ampli.

L'edició de l'any 2002 suposa un avenç molt important de cooperació entre administracions i també d'ús racional dels recursos. Les dos grans operacions estadístiques públiques en matèria de seguretat, l'*Enquesta de Victimització de l'Ajuntament de Barcelona* i l'*ESPC*, conflueixen en una única operació de camp amb un qüestionari comú i mòduls diferenciats adaptats a les necessitats de cada institució.

L'*ESPC* consta de tres parts ben diferenciades. La primera, que podem considerar-la estrictament de victimització, aborda la taxa de victimització en diferents fets il·lícits relacionats amb la seguretat personal, els vehicles, els domicilis, els comerços, les segones residències i l'economia agrària, i també de fets considerats no delictius, com el vandalisme. Estudia les característiques de les víctimes i el cost psicològic i econòmic del dany sofert, així com la taxa de denúncia. La segona part, està dedicada a les percepcions i el sentiment de seguretat. Finalment, l'última part estudia les valoracions de la població, especialment pel que fa a la policia autonòmica i al desplegament d'efectius policials en el territori català.

L'*ESPC* proporciona l'evolució de la taxa de victimització del 1999 al 2006, com podem observar en el gràfic 8.

GRÀFIC 8. EVOLUCIÓ DE LA TAXA GLOBAL DE VICTIMITZACIÓ A CATALUNYA

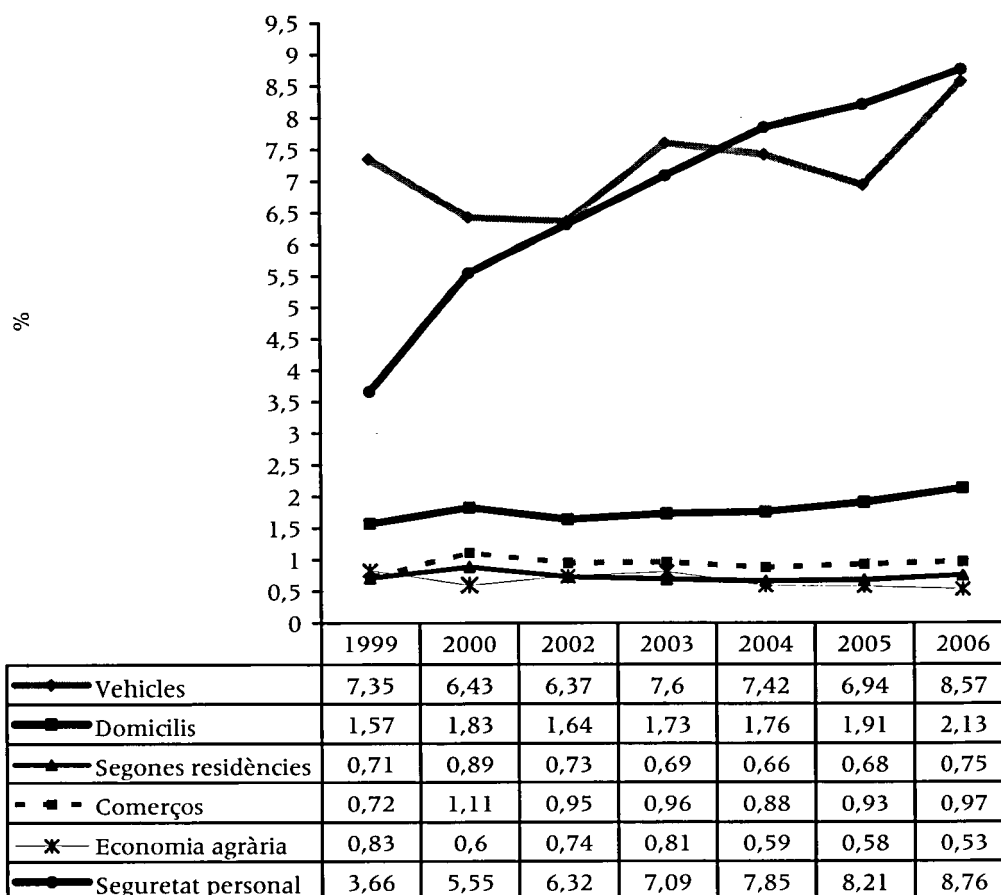

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'*Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya*, edició del 2007.

Aquesta evolució a l'alça de les xifres de criminalitat pot resultar preocupant i encara més quan es coneixen les taxes parcials dels diferents tipus delictius que es recullen en el gràfic 9. En aquest gràfic podem apreciar que, mentre que les taxes de victimització dels delictes contra els vehicles, els domicilis, les segones residències, els comerços

i l'economia agrària no han estat subjectes a variacions importants, el percentatge de víctimes de delictes contra la seguretat personal²⁹ s'ha duplicat, en el transcurs d'aquests 7 anys de seguiment, i ha passat del 3,66% al 8,76%. En concret, han estat els robatoris de bosses i de telèfons mòbils els que han provocat aquest augment.

GRÀFIC 9. EVOLUCIÓ DE LES TAXES PARCIAIS DE VICTIMITZACIÓ A CATALUNYA

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya, edició 2007.

L'Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya és un instrument molt útil, des del punt de vista de l'anàlisi de la victimització, perquè ofereix dades molt recents sobre la taxa de criminalitat, així com de les variacions qualitatives que experimenta.

Una altra iniciativa desenvolupada a Catalunya, anterior a l'ESPC, és la que va sorgir des del Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada del Departament de Justícia. Es tracta de dos investigacions sobre la victimització realitzades els anys 1996 i 1999 (Luque, 1999 i Luque, 2001) amb la metodologia de la ICVS. Una de les aportacions més importants de la ICVS és que possibilita tant l'anàlisi longitudinal *intrapais* (si aquest ha participat en

les diferents edicions de l'enquesta) com l'anàlisi transversal *interpaïsos*. Això és possible gràcies a la utilització d'una metodologia homogènia i a l'ús d'un mateix model d'enquesta. Podem dir que la gran virtut de la ICVS és que permet comparar la criminalitat en diferents països de tot el món.

En l'àmbit internacional s'han realitzat un total de cinc edicions de la ICVS (1989, 1992, 1996, 2000 i 2004-05) centrades en l'estudi de

29. Inclouen robatori de bossa, robatori de telèfon mòbil, amenaces, atracament, agressions físiques i estrebades.

les dades sobre victimització corresponents a l'any anterior. Totes les edicions, si bé han incorporat alguns canvis o millores, han mantingut inalterat el seu bloc més important. Això ha permès que les taxes de victimització obtingudes es puguin comparar tant a través del temps com a l'hora d'acabar les dades corresponents als diferents àmbits geogràfics (comparacions longitudinal i transversal, respectivament).

LA ICVS, que es desenvolupa tant en països industrialitzats com en països en vies de desenvolupament, aborda tres grups diferents de delictes:

- Els delictes que poden afectar tots els membres de la llar: com els relacionats amb els vehicles³⁰, que són els responsables de la major part de la victimització global, i els relacionats amb el domicili³¹.
- Els delictes personals, que afecten una única persona: robatori amb violència o intimidació, furt, agressions sexuals (únicament en el cas de les dones) i agressions físiques o amenaces.
- Els delictes de nova incorporació. Aquests últims no s'havien estudiat en edicions precedents i no computen en el càlcul de la victimització global, ja que, en cas contrari, la taxa de victimització obtinguda no podria comparar-se amb les taxes d'anys anteriors (que s'haurien calculat sense tenir en compte aquests delictes). En l'edició de 2000, els delictes estudiats en aquest apartat van ser: el frau al consumidor i la corrupció.

Catalunya no ha participat en l'última edició de la ICVS (2004-05). Segons les dades de l'edició de 2000³², el 19% de la població catalana de més de 16 anys va ser víctima d'almenys un delicte; per contra, la mitjana de la taxa de victimització del total de països estudiats va ser del 21,3%.

En el gràfic 10 presentem tant la taxa global de victimització com les taxes específiques de cada delicte. A partir de les dades que ens proporciona, podem extreure la següent conclusió: tant a Catalunya com als 17 països estudiats, la taxa més elevada de victimització correspon al delicte de danys intencionats en els vehicles (7,7% i 6,6%, respectivament). A continuació, el robatori d'alguna part del vehicle o d'objectes del seu interior presenta taxes de victimització del 5,3%, en el

cas de Catalunya, i del 4,6%, per a la totalitat de països industrialitzats. Aquestes dades mostren que el volum més alt de victimització és el que fa referència a delictes contra els vehicles (vegeu gràfic 10).

L'Enquesta de Seguretat Pública i de Victimització de Lleida

L'Enquesta de Seguretat Pública i de Victimització de Lleida és un instrument d'anàlisi que ha estat creat prenent com a base l'Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya. S'ha fet així per dos motius bàsics: en primer lloc, perquè ens permet contrastar les dades obtingudes amb les dades generals de tot el territori català i, en segon lloc, perquè l'Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya dedica un apartat a la "percepció de la seguretat", una qüestió molt important en aquesta investigació.

Per tant, l'Enquesta de Seguretat Pública i de Victimització de Lleida és una adaptació de l'Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya. La diferència entre ambdues rau en el fet que la primera no té en compte alguns fets delictius que sí que estudia la segona, com per exemple: els delictes contra el sector agrari o els delictes contra la segona residència. L'eliminació d'aquesta tipologia de delictes ve motivada per la concreció geogràfica de l'estudi a la ciutat de Lleida. Una altra diferència que cal destacar és que l'enquesta de Lleida desenvolupa, com a novetat, un apartat dedicat a l'estudi de l'espai públic i la seguretat.

Aspectes metodològics

Població i mostra

La població que ha estat objecte del nostre estudi la conformen *persones residents a la ciutat de Lleida de 16 anys o més*. Entre les quals n'hem seleccionat una mostra aleatòria de 2.504. El mostreig aleatori l'hem desenvolupat en dos etapes. En la primera, vam seleccionar les llars i, en la segona, el membre de la unitat familiar.

Sobre el mètode de treball utilitzat en la primera etapa hem de destacar que tots els elements de la mostra són llars seleccionades a partir del cens telefònic de la ciutat de Lleida. Davant de la impossibilitat de disposar del cens en format electrònic, vam realitzar un esforç ingent per escanejar tota la guia telefònica en format text. Del document obtingut vam eliminar els números que corresponien a empreses, comerços, oficines i locals comercials.

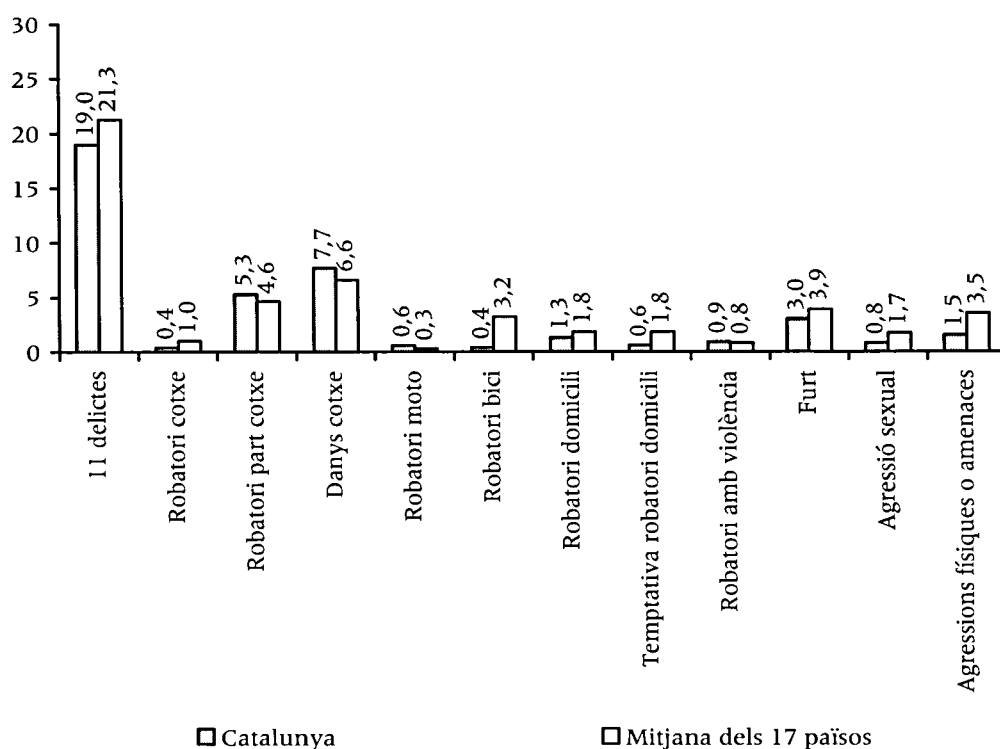
A continuació vam seleccionar mitjançant SPSS, i de forma aleatòria, tres mostres: l'A, la B i

30. Robatori del cotxe, robatori de part del cotxe o d'objectes del seu interior, danys intencionats en el cotxe, robatori de motos i robatori de bicicletes.

31. Robatori en el domicili i temptativa de robatori en el domicili.

32. Hi van participar 17 països industrialitzats: Austràlia, Bèlgica, Canadà, Catalunya, Dinamarca, Anglaterra i Gal·les, Finlàndia, França, el Japó, els Països Baixos, Irlanda del Nord, Polònia, Portugal, Escòcia, Suïssa, Suècia i els Estats Units.

GRÀFIC 10. TAXA GLOBAL DE VICTIMITZACIÓ I TAXES ESPECÍFIQUES DE CADASCUN DELS ONZE FETS DELICTIUS

Font: Elaboració pròpia.

la C. La primera, l'A, es va convertir en la mostra d'estudi. Les altres dos, la B i la C, es van reservar com a elements de mostreig i es van utilitzar per substituir elements de la mostra principal amb els quals, després de diversos intents (en diferents hores i dies) va ser impossible contactar.

Posteriorment vam enviar una carta a cadascuna de les llars seleccionades en la qual informàvem de les nostres intencions i de la finalitat de la investigació. Aquest primer contacte va ser determinant, per tal que la taxa de resposta fos elevada.

La segona etapa de selecció de mostreig la vam realitzar dins de cadascuna d'aquestes llars. Una vegada fet el primer contacte telefònic, l'enquestadora presentava l'objectiu de l'estudi i realitza-

va una bateria de preguntes per determinar qui hauria de ser l'enquestat, que havia de tenir 16 anys o més. Si la persona triada no es trobava disponible, l'enquestadora preguntava quin podia ser el moment més adequat per posar-se en contacte amb ella.

La mostra utilitzada permet fer una anàlisi vàlida per a tota la ciutat de Lleida amb un índex d'error de mostreig realment baix. Ara bé, quan les anàlisis no abracen la totalitat del territori de la ciutat, sinó que n'estudien àmbits parcials (com, per exemple, els barris) els errors de mostreig augmenten considerablement. Aquest augment l'hem de tenir en compte i, per tant, hem d'actuar amb prudència a l'hora d'establir conclusions a partir dels resultats obtinguts amb aquest tipus d'anàlisi.

FITXA TÈCNICA

Àmbit	Ciutat de Lleida: 127.3141*
Univers	Residents a la ciutat de Lleida de 16 anys o més
Mida de la mostra	2.504 enquestats
Error de mostreig	Error teòric $\pm 1,58$ per a dades globals; interval de confiança del 95,5% (dos sigmes); $p = 20$, $q = 802^{**}$

* Xifres de població referides a l'01/01/2007. Reial Decret 1683/2007, de 14 de desembre.

** Les xifres actuals de victimització són, aproximadament, del 20% (21,1% a Barcelona i 19,1% en el conjunt de Catalunya). Això ens permet utilitzar un valor de p i q de 20 i 80, respectivament.

Instruments

Els diferents elements que conformen l'estructura de l'*Enquesta de Seguretat Pública i de Victimització de Lleida* són els següents:

- (1) qüestions dirigides a la selecció de la persona entrevistada
- (2) record espontani de delictes
- (3) preguntes generals sobre els vehicles i detecció de delictes
- (4) preguntes concretes en cas de delictes contra vehicles (robatori d'objectes de l'interior, robatori d'accessoris, robatori, intent de robatori, danys)
- (5) preguntes generals sobre el domicili i detecció de delictes
- (6) preguntes concretes en cas de delictes contra domicili (robatori, intent de robatori, danys)
- (7) preguntes generals sobre el negoci o comerç i detecció de delictes
- (8) preguntes concretes en cas de delictes contra negoci o comerç (atracament, intent d'atracament, robatori, intent de robatori, destrosses)
- (9) preguntes generals de detecció de delictes que afecten la seguretat personal
- (10) preguntes concretes en cas de delictes que afecten la seguretat personal (atracament, intent d'atracament, estrebada, intent d'estrebada, robatori, intent de robatori, robatori de telèfon, intent de robatori de telèfon, agressió física, intent d'agressió física, amenaces i coaccions)
- (11) percepció de la seguretat
- (12) problemes socials (policia i seguretat)
- (13) espai públic i seguretat
- (14) dades personals

A grans trets, i pel que fa a l'estudi concret de cadascun dels delictes, hem de destacar un conjunt de preguntes comunes: si el fet es va percebre com a delicte, quan va succeir, quin tipus de molèsties va causar i quin va ser el grau de dany psicològic. Unes altres qüestions són pertinents únicament per a l'anàlisi de determinats fets delictius, com és el cas del lloc on va succeir (que no afecta els delictes contra domicilis ni contra negocis, per estar clarament situats), el valor econòmic (que no afecta les agressions físiques ni les amenaces), la recuperació (vàlida quan hi ha coses per recuperar), i la identificació dels delinqüents (que únicament s'estudia en els delictes que afecten la seguretat personal).

En l'apartat *percepció de la seguretat* valorem el nivell de seguretat percebut tant en el moment de l'enquesta com la previsió que la víctima fa de cara al futur, al barri i al municipi, així com l'opinió sobre quin és el barri més segur i quins són els més insegurs.

A l'epígraf *policia i seguretat* preguntem sobre la funció dels cossos de seguretat en el control del delicte, la valoració del servei policial i, també, volem saber l'opinió sobre els principals problemes de la societat catalana.

L'apartat que fa referència a *espai públic i seguretat* incorpora qüestions per conèixer i descriure succintament tant els llocs públics que les persones residents a Lleida consideren més segurs com aquells que consideren més insegurs.

Finalment, l'apartat de *dades personals* recull informació sobre l'any i el lloc de naixement, nivell d'estudis, situació professional, ingressos familiars i ideologia política de l'entrevistat (vegeu taula 4).

Resultats

Descripció de la mostra

a) Variables personals

L'edat mitjana de les persones que van formar part de la mostra és de 50,23 anys, amb una desviació típica de 17,5 anys i un rang que va dels 16 als 97. Pel que fa al sexe, el 55,2% són dones (1.383).

Per barris de residència, les freqüències es distribueixen de la següent manera (vegeu taula 5).

Hi ha 75 entrevistats que no han facilitat aquesta informació.

Pel que fa al lloc de naixement, gairebé 3 de cada 4 enquestats han nascut a Catalunya (74,3%), el 22,5% a la resta del territori espanyol i el 3,1%, a l'estranger.

Quant al nivell d'estudis, prevalen aquells que han arribat a l'educació primària (23,3%) i el batxillerat elemental (22,2%) (vegeu taula 6).

Pel que fa a la situació professional, el 54,5% és actiu, el 27,3% són jubilats i el 6,1% es defineix com a estudiant (vegeu taula 7).

Dels que treballen, només el 18,3% ho fa per compte propi. D'aquests, un 50% és autònom i, l'altra meitat, són empresaris. D'aquells que treballen per compte d'altri (el 81,7%), la meitat són treballadors qualificats; el 12%, treballadors no qualificats; el 19%, venedors o oficinistes; i el 18%, tècnics o directius.

Pel que fa als ingressos familiars mensuals, les freqüències es distribueixen de la següent manera: (vegeu taula 8).

Pel que fa a la ideologia, en una escala que va del 0 (aquells que se situen en l'extrema esquerra) al 10 (els que es consideren d'extrema dreta), la puntuació mitjana és de 4,46.

TAULA 4. CONTINGUT DE L'ENQUESTA PEL QUE FA ALS DELICTES (CONTINUACIÓ)

	ROIV	RAV	RV	IRV	DV	RH	IRH	DH	AN	IAN	RN	IRN	DN	AP	IAP	EP	IEP	RP	IRP	RTP	IRTP	AFP	IAFP	ACP
Homes?														•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Armes?														•	•							•	•	•
Característiques?														•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Els coneixia?														•	•							•	•	•

Delictes contra domicilis: RH: robatori; IRH: intent de robatori; DH: danys; delictes contra negoci o comerç: AN: atracament; IAN: intent d'atracament; RN: robatori; IRN: intent de robatori; DN: destrusses; delictes que afecten la seguretat personal: AP: atracament; IAP: intent d'atracament; EP: estrebada; IEP: intent d'estrebada; RP: robatori; IRP: intent de robatori; RTP: robatori de telèfon; IRTP: intent de robatori de telèfon; AFP: agressió física; IAFP: intent d'agressió física; ACP: amenaces coaccions.

TAULA 5. FREQUÈNCIA D'ENTREVISTES PER BARRIS DE RESIDÈNCIA

Barri de l'entrevistat	Frequència	Percentatge
Centre Històric	93	3,8
Rambla de Ferran-Estació	86	3,5
Universitat	270	11,1
Príncep de Viana-Clot	250	10,3
Instituts-Templers	172	7,1
Xalets-Humbert Torres	72	3,0
Camp d'Esports	135	5,6
Joc de la Bola	89	3,7
Mariola	167	6,9
Balàfia	254	10,5
Secà de Sant Pere	64	2,6
Pardinyes	255	10,5
Cappon	229	9,4
Bordeta	203	8,4
Magraners	31	1,3
Butsènit	5	0,2
Ciutat Jardí	48	2,0
Basses Alpicat	3	0,1
Llívia	3	0,1
Total	2.429	100,0

Font: Elaboració pròpia.

TAULA 6. NIVELL D'ESTUDIS DELS ENQUESTATS

Nivell d'estudis	Frequència	Percentatge
Menys de 5 anys d'escolarització	174	7,0
Educació primària	579	23,3
ESO, batxillerat elemental i FP grau mitjà	552	22,2
Batxillerat superior o LOGSE (BUP, COU) i FP grau superior	418	16,8
Estudis universitaris de primer cicle	350	14,1
Estudis universitaris de segon cicle	395	15,9
Altres	19	0,8
Total	2.487	100,0

Font: Elaboració pròpia.

TAULA 7. SITUACIÓ PROFESSIONAL DELS ENQUESTATS

Situació professional	Freqüència	Percentatge
Estudiant	152	6,1
Feines domèstiques	209	8,4
Jubilat o pensionista	680	27,3
Actiu que busca la primera feina	2	0,1
Actiu ocupat	1.359	54,6
Actiu a l'atur	74	3,0
Altres	11	0,4
NS-NC	2	0,1
Total	2489	100,0

Font: Elaboració pròpia.

TAULA 8. INGRESSOS FAMILIARS MENSUALS DELS ENQUESTATS

Ingressos familiars mensuals	Freqüència	Percentatge
Més de 2.400 € (més de 400.000 ptes.)	645	26,3
De 1.800 a 2.400 € (de 300.000 a 400.000 ptes.)	387	15,8
De 1.200 a 1.800 € (de 200.000 a 300.000 ptes.)	369	15,0
De 600 a 1.200 € (de 100.000 a 200.000 ptes.)	377	15,4
Menys de 600 € (menys de 100.000 ptes.)	150	6,1
No Ho Sap	524	21,4
Total	2.452	100,0

Font: Elaboració pròpia.

b) Percepció de la seguretat

Els entrevistats puntuen la seguretat amb una mitjana de 6,61³³ quan valoren el seu carrer; de 6,46, quan es tracta del barri on resideixen, i de 5,82, quan avaluen el municipi. Aquests valors fan evident que la sensació de seguretat és més alta en allò que ens és més proper.

Quant a l'evolució del nivell de seguretat al barri, la gran majoria dels enquestats considera que s'ha mantingut i que es mantindrà igual (vegeu taules 9 i 10).

Tot i això, la percepció pel que fa al municipi és més pessimista. La prevalença d'aquells que creuen que l'evolució ha empitjorat i d'aquells que pensen que empitjorarà en el pròxim any és més àmplia

quan es tracta del municipi que quan es tracta del barri (vegeu taules 11 i 12).

L'opinió sobre quin barri és més segur és molt heterogènia. Tot i això, es pot concloure que els barris que es perceben com a més segurs són Pardiniyes, Camp d'Esport, Cappont, Balàfia, Ciutat Jardí i Universitat (vegeu taula 13).

Així doncs, sembla que sí que hi ha consens pel que fa al barri més insegur. Aquests barris són el Centre Històric i la Mariola (45,1% i 30,7%, en primer lloc; i 14,4% i 17,2%, en segon lloc)³⁴ (vegeu taula 14).

33. Escala de 0 (mínima seguretat) a 10 (màxima seguretat).

34. Preguntem sobre quins són el primer i el segon barri més perillosos de la ciutat.

TAULA 9. PERCEPCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA SEGURETAT AL BARRI, 2007

Evolució de la seguretat al barri el 2007	Freqüència	Percentatge
Ha millorat	370	14,8
Continua igual	1.560	62,3
Ha empitjorat	538	21,5
NS-NC	36	1,4
Total	2.504	100,0

Font: Elaboració pròpia.

TAULA 10. CONJECTURES SOBRE L'EVOLUCIÓ DE LA SEGURETAT AL BARRI EL PRÒXIM ANY

Evolució de la seguretat al barri el pròxim any	Freqüència	Percentatge
Millorarà	498	19,9
Continuarà igual	1.033	41,3
Empitjorarà	630	25,2
NS-NC	341	13,6
Total	2.502	100,0

Font: Elaboració pròpia.

TAULA 11. PERCEPCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA SEGURETAT EN EL MUNICIPI, 2007

Evolució de la seguretat en el municipi el 2007	Freqüència	Percentatge
Ha millorat	414	16,5
Continua igual	1.126	45,0
Ha empitjorat	828	33,1
NS-NC	134	5,4
Total	2.502	100,0

Font: Elaboració pròpia.

TAULA 12. CONJECTURES SOBRE L'EVOLUCIÓ DE LA SEGURETAT EN EL MUNICIPI EN EL PRÒXIM ANY

Evolució de la seguretat en el municipi en el pròxim any	Freqüència	Percentatge
Millorarà	516	20,6
Continuarà igual	817	32,7
Empitjorarà	776	31,0
NS-NC	393	15,7
Total	2.502	100,0

Font: Elaboració pròpia.

TAULA 13. PERCEPCIÓ SOBRE QUINS BARRIS SÓN MÉS SEGURS

Barri més segur	Freqüència	Percentatge
Centre Històric	100	4,6
Rambla de Ferran-Estació	12	0,6
Universitat	109	5,1
Príncep de Viana-Clot	57	2,6
Instituts-Templers	44	2,0
Xalets-Humbert Torres	40	1,9
Camp d'Esports	132	6,1
Joc de la Bola	37	1,7
Mariola	28	1,3
Balàfia	124	5,8
Secà de Sant Pere	18	0,8
Pardinyes	188	8,7
Cappon	130	6,0
Bordeta	101	4,7
Magraners	19	0,9
Butsènit	1	0,0
Ciutat Jardí	116	5,4
Basses Alpicat	6	0,3
Llívia	1	0,0
Raïmat-Sucs	1	0,0
NS-NC	888	41,3
Total	2.152	100,0

Font: Elaboració pròpia.

c) Policia i seguretat

Els enquestats valoren com a "bona" l'actuació dels cossos de policia que tenen competències a la ciutat de Lleida. La mitjana de valoració dels Mossos d'Esquadra és de 6,41 i, la de la policia municipal, de 6,20³⁵.

És significatiu el fet que la valoració dels Mossos d'Esquadra variï lleugerament quan el contacte que l'informador va tenir amb ells va ser a causa d'un control o denúncia contra ell mateix (7,03). En els altres casos, quan no hi ha hagut un control

o una denúncia a l'informador, la valoració dels Mossos és d'un 6,39 de mitjana.

L'enquesta incorpora la valoració de determinats temes rellevants que són considerats generadors de problemes en la societat actual (immigració, habitatge, inseguretat ciutadana i incivisme). D'aquests, aquell que resulta avaluat com a més problemàtic és el de l'habitatge (amb una mitjana de 7,81³⁶), seguit de l'incivisme (mitjana de 7,65), la immigració (7,26) i la inseguretat (6,62).

35. Escala de 0 (pèssims) a 10 (excel·lents).

36. Escala de 0 (no és un problema a Catalunya) a 10 (és un dels problemes principals de Catalunya).

TAULA 14. PERCEPCIÓ SOBRE QUINS BARRIS SÓN MÉS INSEGURS

	Barri més insegur (1)		Barri més insegur (2)	
	Freqüència	Percentatge	Freqüència	Percentatge
Centre Històric	1.118	45,1	356	14,4
Rambla de Ferran-Estació	78	3,1	118	4,8
Universitat	17	0,7	39	1,6
Príncep de Viana-Clot	15	0,6	23	0,9
Instituts-Templers	1	0,0	8	0,3
Xalets-Humbert Torres	6	0,2	1	0,0
Camp d'Esports	1	0,0	5	0,2
Joc de la Bola	6	0,2	5	0,2
Mariola	761	30,7	427	17,2
Balàfia	14	0,6	32	1,3
Secà de Sant Pere	35	1,4	64	2,6
Pardinyes	21	0,8	41	1,7
Cappon	23	0,9	37	1,5
Bordeta	16	0,6	31	1,3
Magraners	59	2,4	170	6,9
Ciutat Jardí	3	0,1	5	0,2
Llívia			2	0,1
NS-NC	307	12,4	1.112	44,9
Total	2.481	100,0	2.476	100,0

Font: Elaboració pròpia.

Pel que fa al civisme en el lloc de residència, la puntuació mitjana és de 6,21³⁷, és a dir, el civisme al barri es puntua amb un "bé" (mentre que el problema de l'incivisme, en general, es puntua amb un "notable"). Pel que fa a l'evolució del civisme, el 52,1% dels enquestats opina que en els seus llocs de residència s'ha mantingut igual durant el 2007, per contra, el 31% considera que ha empitjorat.

d) Espai públic i seguretat

El 15% dels enquestats opina que sí que hi ha un lloc públic on se sent especialment segur. El 65,2% concreta que es tracta d'un lloc per reunir-se o realitzar alguna activitat de lleure (la

freqüència de pas³⁸ per aquest espai és de 7,8, i la valoració de la seguretat³⁹, de 8,21). Descriu aquest lloc segur com un lloc ben il·luminat (el 81,9%), apropiadament moblat (88%), amb el mobiliari cuidat i en bon estat (85,3%), net (85,5%), sense vigilància (70,6%), molt transitat durant el dia (92,8%) i poc transitat durant la nit (63%), obert i amb molta visibilitat (93,6%). També informa que es tracta d'un espai que no ha estat reformat des de fa temps (71,9%) i on no hi han arribat nous usuaris (88,1%).

Paral·lelament, hi ha un 18,1% d'enquestats que opina que sí que hi ha un espai públic on se

37. Escala de 0 (no hi ha civisme) a 10 (hi ha civisme).

38. Valoreu, en una escala de 0 (cap) a 10 (molta), la freqüència amb què acostumeu a anar o passar per aquest espai.

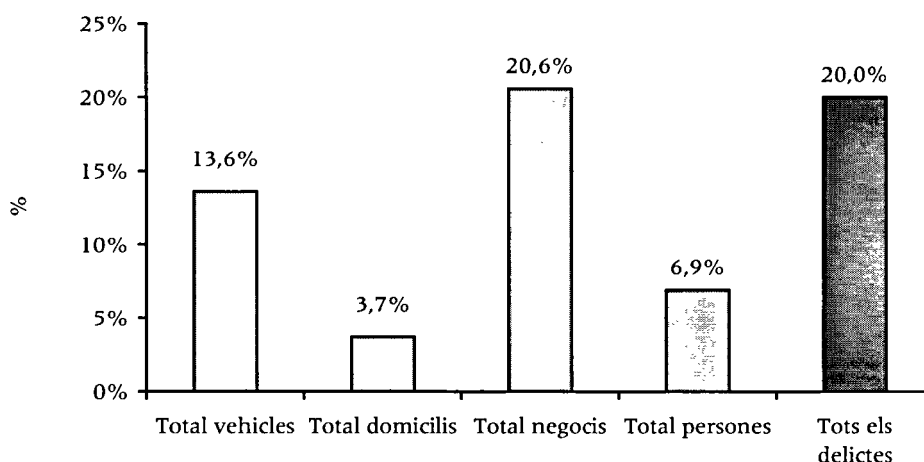
39. Resumint, com valoraríeu la seguretat que hi ha en aquest espai de 0 (cap) a 10 (molta)?

sent especialment insegur, valorat amb un nivell de seguretat de 3,51 i amb una mitjana de freqüència de pas de 5,65. És un espai de pas (61,5%) i es defineix com a poc o mal il·luminat (62%), amb un mobiliari apropiat (50,9%, encara que hi ha un 11% que contesta que "no ho sap"), però destrossat (44,7%, encara que el percentatge de persones que opina que el mobiliari està en bon estat és del 44,5%), molt brut (55,5%), sense vigilància (89,3%), molt transitat durant el dia (81,6%) i poc transitat durant la nit (71,4%), amb molta visibilitat (50,6%, encara que el 47,2% indica que es tracta d'un lloc amb racons i poca visibilitat), que és insegur pel tipus de gent que hi va (64,5%), que no és un lloc que ha estat reformat recentment (81,1%) i on tampoc han arribat nous usuaris últimament.

e) Taxes de victimització i de multivictimització
Així doncs, 20 de cada 100 persones entrevistades ha estat víctima d'un fet delictiu⁴⁰. Pel que fa als diferents grups de delictes, la taxa de victimització més alta correspon als que afecten negocis o botigues: el 20,6% dels enquestats que declara tenir-ne un ha estat víctima d'algun tipus de delictes. A continuació, trobem la taxa que fa referència a fets que afecten els vehicles, que és del 13,6%; la de delictes relacionats amb els domicilis, del 3,7%; i, finalment, la taxa de víctimes de fets que atempten contra la seguretat personal, del 6,9% (vegeu el gràfic 11).

Dins del grup *delictes contra els vehicles*, la taxa de victimització més alta, amb força diferència respecte a la resta, correspon a l'apartat de danys al vehicle (taxa del 7,8%). A continuació trobem

GRÀFIC 11. TAXES DE VICTIMITZACIÓ DELS DIFERENTS GRUPS DELICTIUS

Font: Elaboració pròpia.

els delictes relacionats amb el robatori d'objectes de l'interior del vehicle (taxa de 3,7%), robatori d'accessoris (de 1,4%), intent de robatori del vehicle (1,3%) i, finalment, robatori del vehicle (0,6%).

Quant als *delictes contra els domicilis*, les taxes de victimització més altes corresponen als delictes de danys (2,2%), intent de robatori (0,9%) i robatori consumat (0,8%).

Pel que fa als *delictes contra els negocis o botigues*, la major part són robatoris (12,1%), seguits de danys (6,5%), atracament (1,9%), intent de robatori (1,9%) i, finalment, intent d'atrancament (0,9%).

Per acabar, les taxes de victimització dels *delictes contra la seguretat personal* són les següents, de més a menys incidència: robatori (2,7%), amenaces i coaccions (1,2%), atracament (0,6%), robatori de telèfon (0,6%), agressions físiques (0,6%), intent

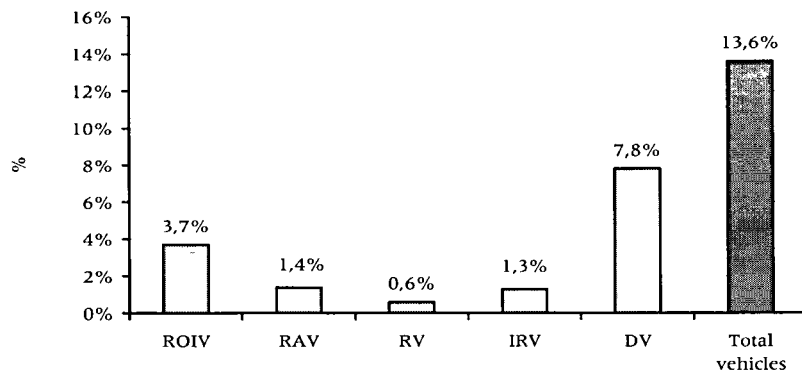
d'atrancament (0,5%), intent de robatori (0,4%), intent d'estrebada (0,3%), intent d'agressió física (0,3%), estrebada (0,2%) i, finalment, intent de robatori de telèfon (0,1%).

La multivictimització és la ràtio de fets delictius dels quals ha estat víctima una mateixa persona. A Lleida, durant el 2007, cadascuna de les víctimes ha estat objecte d'1,28 delictes. La ràtio més alta correspon a l'intent d'agressió física (1,29, vegeu Taula 2). Les dades recollides a l'enquesta revelen les següents ràtios, per grups: els delictes contra els negocis, 1,27 delictes/víctima; els delictes con-

40. D'un dels 24 delictes que s'estudien en aquest treball.

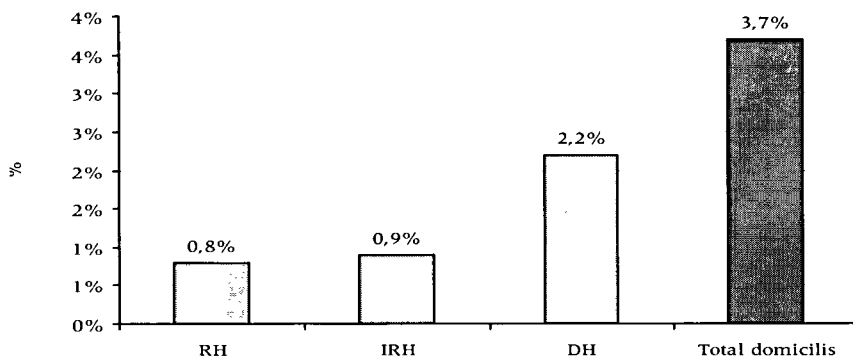

GRÀFIC 12. TAXES DE VICTIMITZACIÓ DELS DELICTES CONTRA ELS VEHICLES

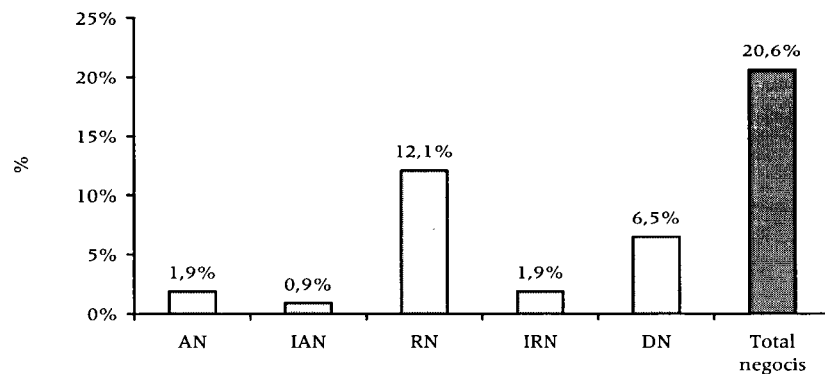
Font: Elaboració pròpia. ROIV: robatori d'objectes de l'interior; RAV: robatori d'accessoris; RV: robatori; IRV: intent de robatori; DV: danys.

GRÀFIC 13. TAXES DE VICTIMITZACIÓ DELS DELICTES CONTRA ELS DOMICILIS

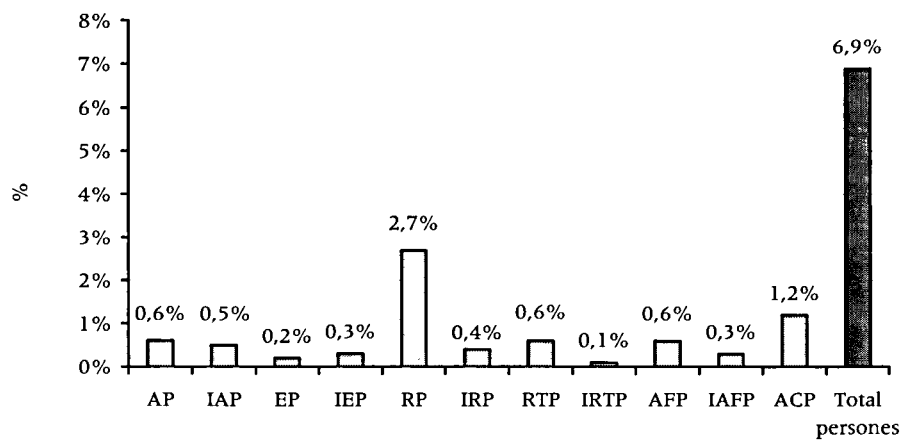
Font: Elaboració pròpia. RH: robatori; IRH: intent de robatori; DH: danys.

GRÀFIC 14. TAXES DE VICTIMITZACIÓ DELS DELICTES CONTRA ELS NEGOCIS I COMERÇOS

Font: Elaboració pròpia. AN: atracament; IAN: intent d'atracament; RN: robatori; IRN: intent de robatori; DN: destrosses.

GRÀFIC 15. TAXES DE VICTIMITZACIÓ DELS DELICTES CONTRA LES PERSONES

Font: Elaboració pròpia. AP: atracament; IAP: intent d'atracament; EP: estrebada; IEP: intent d'estrebada; RP: robatori; IRP: intent de robatori; RTP: robatori de telèfon; IRTP: intent de robatori de telèfon; AFP: agressió física; IAFP: intent d'agressió física; ACP: amenaces i coaccions.

TAULA 15. TAXES DE VICTIMITZACIÓ, DE MULTIVICTIMITZACIÓ I RÀTIO DE MULTIVICTIMITZACIÓ

		Victima	No víctima	N total (1)	Victima 1 vegada	Victima 2 o més vegades	Ratio multivictimització (2)
ROIV	N	67	1731	1798	63	4	1,07
	%	3,7%	96,3%		3,5%	0,2%	
RAV	N	26	1772	1798	25	1	1,08
	%	1,4%	98,6%		1,4%	0,1%	
RV	N	10	1788	1798	10		1,00
	%	0,6%	99,4%		0,6%		
IRV	N	24	1774	1798	21	3	1,13
	%	1,3%	98,7%		1,2%	0,2%	
DV	N	140	1658	1798	129	11	1,09
	%	7,8%	92,2%		7,2%	0,6%	
Vehicles	N	244	1554	1798	207	37	1,18
	%	13,6%	86,4%		11,5%	2,1%	
RH	N	19	2485	2504	19		1,00
	%	0,8%	99,2%		0,8%		
IRH	N	22	2482	2504	21	1	1,05
	%	0,9%	99,1%		0,8%	0,0%	
DH	N	56	2448	2504	55	1	1,02
	%	2,2%	97,8%		2,2%	0,0%	
Domicilis	N	93	2411	2504	87	6	1,06
	%	3,7%	96,3%		3,5%	0,2%	
AN	N	4	210	214	3	1	1,25
	%	1,9%	98,1%		1,4%	0,5%	

LAN	N	2	212	214	2		1,00
	%	0,9%	99,1%		0,9%		
RN	N	26	188	214	23	3	1,19
	%	12,1%	87,9%		10,7%	1,4%	
IRN	N	4	210	214	4		1,00
	%	1,9%	98,1%		1,9%		
DN	N	14	200	214	14		1,00
	%	6,5%	93,5%		6,5%		
Negoci	N	44	170	214	34	10	1,27
	%	20,6%	79,4%		15,9%	4,7%	
AP	N	15	2489	2504	15		1,00
	%	0,6%	99,4%		0,6%		
IAP	N	13	2491	2504	12	1	1,15
	%	0,5%	99,5%		0,5%	0,0%	
EP	N	6	2498	2504	6		1,00
	%	0,2%	99,8%		0,2%		
IEP	N	8	2496	2504	8		1,00
	%	0,3%	99,7%		0,3%		
RP	N	68	2436	2504	67	1	1,01
	%	2,7%	97,3%		2,7%	0%	
IRP	N	10	2494	2504	10		1,00
	%	0,4%	99,6%		0,4%		
RTP	N	14	2490	2504	14		1,00
	%	0,6%	99,4%		0,6%		

IRTP	N	2	2502	2504	2		1,00
	%	0,1%	99,9%		0,1%		
AFP	N	16	2488	2504	14	2	1,13
	%	0,6%	99,4%		0,6%	0,1%	
IAFP	N	7	2497	2504	5	2	1,29
	%	0,3%	99,7%		0,2%	0,1%	
ACP	N	30	2474	2504	30		1,00
	%	1,2%	98,8%		1,2%		
Persones	N	174	2330	2504	161	13	1,13
	%	6,9%	93,1%		6,4%	0,5%	
Total	N	500	2004	2504	398	102	1,28
	%	20,0%	80,0%		15,9%	4,1%	

(1) N Total. En el cas de victimització relacionada amb els vehicles, hem entrevistat les 1.798 persones susceptibles de ser víctimes d'aquest tipus de delictes durant l'any 2007. Quant a la victimització relacionada amb negocis, només hem considerat les 214 persones que han declarat ser propietàries d'una botiga o negoci. Quant als delictes que afecten a domicilis i contra la seguretat personal, hem tingut en compte les 2.504 persones que conformen la mostra; (2) Ràtio de multivictimització. Nombre de vegades que una persona ha estat víctima d'un delicte.

tra els vehicles, 1,18; contra les persones, 1,13; i, finalment, contra els domicilis, 1,06.

Característiques de les víctimes

Variables personals

Els resultats indiquen que:

Les víctimes són més joves (amb una mitjana d'edat d'entre 14 i 46 anys) que les no-víctimes (51,25, sig. T-test= 0,000);

No hi ha diferències significatives pel que fa a la distribució per sexes;

Tampoc hi ha diferències pel que fa al barri de residència.

Les víctimes han nascut a Catalunya en una proporció més alta si les comparem amb les no-víctimes (79,6% i 73%, respectivament; Chi-Quadrat de Pearson = 9,332; p = 0,009);

El percentatge de víctimes amb nivell d'estudis de batxillerat superior o universitaris és el predominant (55,60% versus 44,50%; Chi-Quadrat de Pearson = 33,567; p = 0,000).

Els estudiants són més freqüents entre les víctimes (7,2% versus 5,8%), així com les persones amb ocupació laboral (65,1% versus 52%; Raó de Versemblança = 41,761; p = 0,000).

Quant als treballadors, les víctimes més freqüents són les que treballen pel seu compte (27,0% versus 15,7%; Chi-quadrat de Pearson = 22,791; p = 0,000).

Un alt percentatge de les víctimes són persones amb un elevat nivell d'ingressos (el 33,1% de les víctimes i el 24,6% de les no-víctimes diuen que tenen uns ingressos familiars superiors als 2.400 €; Chi-quadrat de Pearson = 33,381; p = 0,000).

Finalment, pel que fa a la ideologia de les víctimes, no s'han trobat diferències significatives.

Percepció de la seguretat

Les anàlisis estadístiques indiquen que:

Qui no ha estat víctima percep més seguretat en el barri (mitjana de 6,62 versus 5,83; sig. T-test 0,000).

Aquesta sensació de seguretat també es fa extensible al conjunt del municipi (mitjanes de 5,91 i 5,48, sig. T-test 0,000).

També considera que els carrers són un lloc segur (mitjanes de 6,77 i 5,97, sig. T-test 0,000).

Per contra, és més freqüent entre les víctimes creure que durant el 2007 s'ha produït un empitjorament de la seguretat al barri (28,4% versus 19,8%; Chi-quadrat de Pearson = 19,257; p = 0,000) i al municipi en general (39,2% versus 31,6%; Chi-quadrat de Pearson = 13,501; p = 0,004).

Així mateix, les víctimes opinen que durant el 2009 seguirà empitjorant la seguretat al barri (29,8% versus 24%; Chi-quadrat de Pearson = 9,394; p = 0,024).

Policia i seguretat

Les no-víctimes valoren més positivament que les víctimes la tasca dels Mossos d'Esquadra (mitjanes de 6,50 i 6,04, sig. T-test 0,000).

Així com la de la policia local (mitjanes de 6,31 i 5,74, sig. T-test 0,000).

Espai públic i seguretat

No hem trobat diferències significatives entre víctimes i no-víctimes pel que fa a la freqüència de pas pels llocs que qualifiquen de més segurs ni pels llocs que consideren més insegurs. Tant els uns com els altres, en aquest sentit, mantenen els seus hàbits. Tampoc valoren de manera diferent la seguretat a l'espai qualificat com a molt segur, ni la seguretat a l'espai considerat més insegur.

Curiosament, entre les víctimes hi ha més persones que indiquen que existeix un lloc públic on se senten segures (18,6% versus 14,1%; Chi-quadrat de Pearson=6,049; p=0,011). Tanmateix, no hi ha diferències quant a la definició que donen d'aquests espais públics: si són llocs de pas o es tracta de llocs on acostumen a aturar-se i passar una estona; si són foscos o estan il·luminats; si el mobiliari urbà és l'apropiat o no i, en qualsevol cas, si se n'ha tingut cura o està destrossat, o si està net o brut; si hi ha o no vigilància; si són llocs en els quals s'aprecia un trànsit de persones durant el dia o, per contra, si congreguen més gent durant la nit; si són espais amb molta visibilitat o presenten algun racó més amagat; si s'han produït remodelacions o, finalment, si hi ha hagut algun canvi pel que fa al perfil dels usuaris.

Entre les víctimes hi ha més persones que manifesten que sí que hi ha un lloc públic on se senten més insegures (23,5% versus 16,8%; Chi-quadrat de Pearson=12,236; p=0,000). Tot i això, no hem trobat diferències pel que fa a les no-víctimes quan a la definició que els uns i els altres fan de l'espai insegur i de les seves característiques d'il·luminació, mobiliari, brutícia, vigilància, trànsit de persones diürn i nocturn, remodelació de l'espai i presència de nous usuaris. L'única diferència rellevant pertoca a la visibilitat de l'espai insegur: un 58,7% de les víctimes i un 43,2% de les no-víctimes opinen que els espais més insegurs tenen molts racons i poca visibilitat.

Els fets delictius detallats

Delictes contra els vehicles

a) Robatoris d'objectes de l'interior de vehicles (ROIV)⁴¹

Dels 67 ROIV declarats (taxa de victimització del 3,7%), 55 es van realitzar en cotxes; 3, en motos i, 9, en furgonetes o altres vehicles.

La major part d'aquests delictes es van cometre durant el mes de maig (15,6%), al mateix municipi de Lleida (85,1%) i, més concretament, als barris de Cappont (20,4%), Pardiniyes (16,3%), Centre Històric (12,2%) i Universitat (10,2%). En els casos en què els delictes van tenir lloc en una altra ciutat, també es van produir dins del centre urbà.

La major part d'aquests fets van ocórrer al carrer (63,3%), encara que un 28,3% van tenir lloc a les àrees de diversos aparcaments.

El valor mitjà dels objectes robats puja 2.226 € (aquesta quantitat, aparentment desmesurada, respon al fet que una de les víctimes va declarar que li havien robat més de 6.000 €) i només un 7,6% de les víctimes va poder recuperar-los.

Les víctimes valoren les molèsties provocades amb 7,99 punts i, l'afecció psicològica, amb 5,4. Finalment, cal dir que les víctimes consideren que el 95,5% d'aquests fets constitueix un delictes.

b) Robatoris d'accessoris de vehicles (RAV)⁴²

Els enquestats van declarar 26 RAV (taxa de victimització de l'1,4%): 23 es van realitzar en cotxes; 2, en motos i, 1, en un altre tipus de vehicle.

El 19% dels delictes es van cometre durant el mes de setembre; el 88,5%, a la mateixa ciutat de Lleida i, més concretament, als barris de la Mariola, Pardiniyes i Cappont. En els pocs casos en què els delictes van tenir lloc en una altra ciutat, també es van produir al centre urbà.

En el 65,2% dels casos, els fets van ocórrer al carrer i, en un 26,1%, a les àrees de diversos aparcaments.

El 96% de les víctimes no ha recuperat els objectes robats. S'estima que el valor mitjà de cadascun és d'aproximadament 135 €.

Pel que fa a les molèsties ocasionades, la puntuació mitjana és de 6,77 punts. L'afecció psicològica

s'ha puntuat amb un 4,92. Finalment, cal dir que el 80,8% de les víctimes considera que els perjudicis que ha sofert constitueixen un delictes.

c) Robatoris de vehicles (RV)⁴³

Hem detectat 10 robatoris de vehicles (taxa de victimització del 0,6%): 6 robatoris de cotxes i 4 d'un altre tipus de vehicles.

El 90% dels casos va tenir lloc a la ciutat de Lleida, majoritàriament a la Mariola, al Camp d'Esports i a la Bordeta (els tres barris acumulen el 70% dels casos). En el 80%, el robatori es va produir al carrer.

Només el 40% de les víctimes ha pogut recuperar el vehicle. El valor mitjà dels vehicles, segons la declaració de les víctimes, ascendeix a 10.435 €. La valoració de les molèsties causades es valora amb 8,2 punts sobre 10 i, l'afecció psicològica, amb 7. El 100% de les víctimes tipifica el fet com a delictes.

d) Intents de robatori de vehicles (IRV)⁴⁴

Dels 24 intents de robatori de vehicle declarats (taxa de victimització de l'1,3%), 17 corresponen a cotxes; 4, a motos i, 3, a un altre tipus de vehicles.

El mes de setembre va presentar una prevalença d'intents de robatori més alta (10,5%). El 95,8% es va produir a la ciutat de Lleida, més concretament al Centre Històric (18,2%), Universitat (18,2%) i Mariola (13,6%). En el 70,8% dels casos, els fets van ocórrer al carrer i, en un 20,8%, a les àrees de diversos aparcaments.

El valor econòmic mitjà dels perjudicis que provoca l'intent de robatori d'un vehicle ascendeix a 267 €. Les molèsties ocasionades es valoren amb un 7,38 sobre 10 i, l'afecció psicològica, amb 4,71 punts.

El 95,8% de les víctimes va considerar aquest intent de robatori com a delictes.

e) Destrosses a vehicles (DV)⁴⁵

Durant el 2007 es van produir destrosses en 140 vehicles (taxa de victimització del 7,8%), concretament: en 130 cotxes (92,9%), 2 motos i 8 vehicles d'un altre tipus.

41. Anàlisi del primer fet ROIV explicat (el més greu). Cal recordar que, d'un total de 67 víctimes de fets ROIV, només hi ha 4 persones que n'ha estat víctima de dos o més. La ràtio de delictes/víctima és d'1,07.

42. Anàlisi del primer fet RAV explicat (el més greu). Cal recordar que, d'un total de 26 víctimes de fets RAV, només hi ha 1 persona que n'ha estat víctima de dos o més. La ràtio de delictes/víctima és d'1,08.

43. No hi ha multivictimitzats entre les 10 víctimes de RV. La ràtio de delictes/víctima és d'1,00.

44. Anàlisi del primer fet IRV explicat (el més greu). Cal recordar que, d'un total de 24 fets IRV, només hi ha 3 persones que n'han estat víctimes de 2 o més fets. La ràtio de delictes/víctima és d'1,13.

45. Anàlisi del primer fet DV explicat (el més greu). Cal recordar que, d'un total de 140 víctimes de fets DV, només hi ha 11 persones que n'han estat víctimes de dos o més. La ràtio de delictes/víctima és d'1,09.

Els mesos de més prevalença delictiva van ser novembre (12,7%), desembre (11,4%) i maig (11,4%). El 89,3% dels casos va tenir lloc a la ciutat de Lleida, on els índexs més elevats de destrosses en vehicles corresponen al barri de Pardinyes (13,3%); d'aquests delictes, el 70,1% es va produir al carrer.

La valoració econòmica mitjana del cost de les destrosses és de 273 €. Les molèsties s'han puntuat amb un 7,07 sobre 10 i, l'afecció psicològica, amb 4,87 punts. El 82,9% de les víctimes considera el fet com a delicte.

Delictes contra els domicilis

a) Robatoris en domicilis (RH)⁴⁶

S'han produït 19 robatoris en domicilis (taxa de victimització de 0,8%) i, principalment, han tingut lloc durant els mesos de setembre i desembre (períodes que acumulen el 46,2% dels casos).

Cap víctima ha recuperat els objectes robats. El cost mitjà dels robatoris és de 4.674 €. Les molèsties ocasionades s'han puntuat amb 8 punts (sobre 10) i, l'afecció psicològica, amb 7,21.

b) Intents de robatori en domicilis (IRH)⁴⁷

S'han produït 22 intents de robatori (taxa de victimització del 0,9%). Les víctimes van considerar que el 95% constituïa un delicte.

El 36,4% dels casos va succeir durant els mesos de juliol i desembre.

Segons l'estimació de les víctimes, el perjudici ocasionat per aquests actes els ha generat uns costos econòmics que ascendeixen, de mitjana, a 734 €. Les molèsties ocasionades van obtenir una puntuació de 6,14 (sobre 10) i, l'afecció psicològica, un 6,82.

c) Destrosses en domicilis (DH)⁴⁸

Hem comptabilitzat 56 casos, dels quals el 91,1% s'ha considerat per part de les víctimes com a constitutiu de delicte. La màxima freqüència correspon als mesos de juny i desembre (ambdós n'acumulen el 18,9%).

El cost mitjà de les destrosses és de 689 €. Les molèsties ocasionades reben 7,18 punts (sobre 10) i, l'afecció psicològica, 5,80.

Delictes contra els negocis o botigues

a) Atracaments en establiments (AN)⁴⁹

De les 214 víctimes potencials (propietaris de negocis o botigues), 4 han declarat haver estat víctimes d'un atracament (taxa de victimització de l'1,9%). D'aquests 4 atracaments, 3 s'han produït en botigues (75%) i, 1, en un altre tipus d'establiment (taller, empresa, etc.) Totes les víctimes han considerat que l'agressió soferta constituïa un delicte. Cap de les 4 ha recuperat allò que li van robar. Segons l'estimació de les víctimes, el perjudici econòmic mitjà ocasionat per cadascun d'aquests atracaments és d'uns 1.758 €. Les molèsties ocasionades han rebut una puntuació de 9,25 (sobre 10) i, l'afecció psicològica, de 8.

b) Intents d'atracament en establiments (IAN)⁵⁰

Hi ha hagut dos víctimes d'aquest fet delictiu (taxa de victimització del 0,9%). Les dos han considerat el fet com a delicte. El perjudici econòmic que els ha ocasionat l'estimen en 249 €. Han puntuat les molèsties sofertes amb un 4,5 (sobre 10) i, l'afecció psicològica, amb un 5.

c) Robatoris a establiments (RN)⁵¹

Hi ha hagut 26 robatoris a establiments (taxa de victimització de 12,1%). El 38,5% dels casos es tractava de botigues; el 61,5%, d'un altre tipus de negoci. El 88,5% de les víctimes ha considerat el fet com a delicte.

Pel que fa al període de l'any en el qual es van cometre, la freqüència més alta de delictes correspon als mesos de novembre i desembre, que acumulen el 27,8% de casos.

Només en el 3,8% dels casos es va recuperar la cosa robada, que, de mitjana les víctimes han estimat que tenia un valor de 3.985 €.

D'altra banda, han puntuat les molèsties sofertes amb un 8,54 (sobre 10) i, l'afecció psicològica, amb un 6,48.

46. No hi ha multivictimitzats entre les 19 víctimes d'RH. La ràtio de delictes/víctima és d'1,00.

47. Anàlisi del primer fet IRH explicat (el més greu). Cal recordar que, d'un total de 22 víctimes de fets IRH, només hi ha 1 persona que n'ha estat víctima de dos o més. La ràtio de delictes/víctima és d'1,05.

48. Anàlisi del primer fet DH explicat (el més greu). Cal recordar que, d'un total de 56 víctimes de fets DH, només hi ha 1 persona que n'ha estat víctima de 2 o més de 2. La ràtio de delictes/víctima és d'1,02.

49. Anàlisi del primer fet AN explicat (el més greu). Cal recordar que, d'un total de 4 víctimes de fets AN, només hi ha 1 persona que n'ha estat víctima de 2 o més de 2. La ràtio de delictes/víctima és d'1,25.

50. No hi ha multivictimitzats entre les 2 víctimes d'IAN. La ràtio de delictes/víctima és d'1,00.

51. Anàlisi del primer fet RN explicat (el més greu). Cal recordar que, d'un total de 26 víctimes de fets RN, només hi ha 3 persones que han estat víctimes de 2 o més de 2. La ràtio de delictes/víctima és d'1,19.

d) Intents de robatori en establiments (IRN)⁵²

Hi ha hagut 4 intents de robatori en establiments (taxa de victimització de l'1,9%): 2, en botigues i, 2, en un altre tipus de negoci. Totes les víctimes han considerat el fet com a delictes.

El valor mitjà dels costos causats per l'intent de robatori és de 350 €. Quant a les molèsties i a l'afecció psicològica, reben una puntuació de 6,75 i 8, respectivament.

e) Destrosses en els establiments (DN)⁵³

El total de destrosses ocasionades en els establiments ha estat de 14: 4, en botigues i, la resta, en altres tipus de negoci. El 78,6% de les víctimes va considerar el fet com a delictes.

El mes de setembre és l'època de l'any que concentra un nombre més elevat de casos (el 37,5%).

Quant al perjudici econòmic ocasionat, la mitjana és de 7.667 €. Les víctimes han puntuat les molèsties sofertes amb un 7,36 (sobre 10) i, l'afecció psicològica, amb un 5,71.

Delictes contra la seguretat personal

a) Atracaments (AP)⁵⁴

Hi ha 15 persones que han estat víctimes d'un atracament (taxa de victimització de 0,6%). El 93,3% de les quals va considerar l'agressió com a delictes.

El mes de desembre aglutina el 44,4% dels casos; el 93,3% dels quals va succeir a la ciutat de Lleida. Per barris, les zones on s'han produït més atracaments són: el Centre Històric, Rambla de Ferran-Estació i Universitat. Pel que fa al tipus de lloc on es van cometre, el 38,5% declara que va patir l'atracament en un carrer transitat i, el mateix percentatge, declara que el va patir en un carrer on hi havia poca gent.

Cap víctima ha recuperat els objectes robats. Segons les seves estimacions, el cost mitjà de les pèrdues és de 443 €.

El 93,3% de les víctimes va poder veure els delinqüents que els atracaven. De vegades actuaven dos agressors (en el 40% dels casos); unes altres, es tractava d'un sol atracador (33,3%); en 1 cas (7%) els atracadors anaven acompanyats de nens; en el 71% dels casos, de joves; en el 9% dels casos

tots eren adults; en 2 casos (14%) hi havia dones i, en tots els casos (100%), hi havia homes.

En un 40% dels atracaments, els delinqüents van utilitzar armes.

Un 13,3% de les víctimes coneixia bastant el seu agressor. En el 64,3% dels casos, la víctima reconeix en l'agressor algun tret diferenciador (raça, nacionalitat, ètnia...)

Les molèsties i l'afecció psicològica van rebre una puntuació de 8,53 i 7,33, respectivament.

b) Intents d'atracament (IAP)⁵⁵

S'han denunciat 13 intents d'atracament (taxa de victimització de 0,5%). Totes les víctimes els han considerat fets delictius.

Tots els intents d'atracament s'han produït a la ciutat de Lleida. La major part al Centre Històric (30,8%) i a la zona de la Universitat (23,1%). S'han produït en igual nombre tant en carrers transitats com en carrers amb poca gent (36,4%).

Pel que fa als delinqüents, el 92,3% de les víctimes els va veure; van ser tres persones (en el 36,4% dels casos) o una (en el 27,3%); en dos casos (16,6%) hi havia nens; en el 58,3% dels casos hi havia joves; en el 41,7% dels casos hi havia adults; en 2 casos (16,6%) hi havia dones; i en el 90,9%, homes.

El 92,3% de les víctimes va poder veure els delinqüents que intentaven atracar-los. En ocasions es tractava de tres agressors (en el 36,4% dels casos); unes altres, es tractava d'un sol atracador (27,3%); en 2 casos (16,6%) els atracadors anaven acompanyats de nens; en el 58,3% dels casos, de joves; en el 41,7% dels casos tots eren adults; en 2 casos (16,6%) hi havia dones i, en el 90,9% dels casos, hi havia homes.

En el 46,2% dels intents d'atracament els delinqüents van utilitzar armes; en el 61,5%, els agressors van ser identificats com a marroquins o gitanos i, en el 15,4%, la víctima coneixia mínimament l'agressor.

Quant al perjudici econòmic ocasionat, les víctimes l'estimen en 150 € de mitjana. Les molèsties s'han puntuat amb un 7,17 (sobre 10) i, l'afecció psicològica, amb un 6,58.

c) Estrebades (EP)⁵⁶

Sis persones han declarat haver estat víctimes d'estrebades (taxa de victimització de 0,2%). Totes

52. No hi ha multivictimitzats entre les 4 víctimes d'IRN. La ràtio de delictes/víctima és d'1,00.

53. No hi ha multivictimitzats entre les 14 víctimes d'DN. La ràtio de delictes/víctima és d'1,00.

54. No hi ha multivictimitzats entre les 15 víctimes d'AP. La ràtio de delictes/víctima és d'1,00.

55. Anàlisi del primer fet explicat (el més greu). Cal recordar que, d'un total de 13 víctimes, només hi ha 1 persona que ha estat víctima de dos o més fets. La ràtio de delictes/víctima és d'1,15.

56. No hi ha multivictimitzats entre les 6 víctimes d'EP. La ràtio de delictes/víctima és d'1,00.

han considerat l'agressió com a delictes. Totes les estrebades han tingut lloc a Lleida (bàsicament al Centre Històric i Universitat, que acumulen el 66,7% dels casos). El 66,7% van ocórrer en un carrer transitat. Ningú ha recuperat els objectes robats.

Sis persones han explicat que van ser víctimes d'estrebades (taxa de victimització de 0,2%) i totes ho han considerat com a delictes. Tots els casos han tingut lloc a Lleida: bàsicament al Centre Històric i Universitat, que acumulen el 66,7% de denúncies. En el 66,7% dels casos l'estrebada es va produir en un carrer transitat. Cap víctima ha recuperat allò que li van robar.

Totes les víctimes van veure els seus agressors. Sempre es tractava d'una o dos persones (en el 50% dels casos, una; en l'altre 50%, dos). No hi havia cap nen; en el 50% dels casos hi havia joves; en el 50%, adults; en el 16,7%, dones; i en el 83,3%, homes.

La valoració dels objectes robats s'estima en 339 € de mitjana. Les víctimes han puntuat les molèsties i l'afecció psicològica amb un 8,33 i un 7,16, respectivament.

d) Intents d'estrebada (IEP)⁵⁷

Hi ha hagut 8 intents d'estrebada (taxa de victimització de 0,3%). En el 87,5% dels casos la víctima ha considerat que el fet constituïa un delictes.

El 75% dels intents d'estrebada han tingut lloc a la ciutat de Lleida i, d'aquest percentatge, el 50% s'han produït en un carrer transitat.

El 87,5% de les víctimes va veure els seus agressors. En tots els casos es tractava d'una persona. En 2 casos (28,6%) van ser nens; en el 42,8%, joves i en el 28,6%, adults. El 43% dels delinqüents eren dones i, el 57%, homes. En la meitat dels casos, l'agressor ha estat reconegut com a marroquí o d'ètnia gitana.

La valoració del perjudici econòmic derivat de l'intent d'estrebada és de 70 € de mitjana. Les molèsties i l'afecció psicològica s'han puntuat amb un 4,13 i un 4,88, respectivament.

e) Robatori de bosses i carteres (RP)⁵⁸

Els robatoris de bosses i carteres declarats el 2007 han estat 68 (taxa de victimització de 2,7%). El 92,6% de les víctimes els ha considerat delictes.

Els mesos de juliol (11,5%) i desembre (13,5%) són l'època de l'any que concentren un nombre més alt de robatoris de bosses i carteres.

El 67,7% dels robatoris s'han produït a la ciutat de Lleida i, el 19,1%, a Barcelona. Per barris lleidatans, la xifra de robatoris més alta correspon al Centre Històric (31,7%) i a la zona de la Universitat (17,1%). Si considerem els llocs on es van produir, el 25,5% dels casos va succeir en un centre comercial o espai lúdic i, el 21,8%, en un carrer transitat.

Només el 16,4% de les víctimes ha recuperat la cosa robada. El 39,4% va poder veure el delinqüent que els robava. En més de la meitat dels casos (51,9%) es tractava d'un únic delinqüent.

Només s'ha registrat un cas en què la víctima hagi identificat un nen com l'autor del robatori (3,8% dels casos en què s'ha vist el delinqüent). En el 42% es tractava d'un jove; en el 58%, de persones adultes. La distribució per sexes indica que el 23% dels delinqüents eren dones i, el 77%, homes. El 73% dels agressors té un tret distintiu (raça, nacionalitat, etc.)

El valor de la cosa robada, segons les estimacions de les víctimes, és de 264 € de mitjana. Les molèsties han estat puntuades amb un 8,25 i, l'afecció psicològica, amb un 5,91.

f) Intents de robatori de bosses i carteres (IRP)⁵⁹

Hi ha hagut 10 intents de robatori (taxa de victimització de 0,4%), el 80% dels quals les víctimes ha considerat que constituïa delictes.

El juny ha estat el mes en què hi ha hagut més intents de robatori (40%). Tots s'han produït a la ciutat de Lleida; el barri de la Universitat, amb un 30%, és el que registra el percentatge més alt.

El 90% de les víctimes va veure el delinqüent. En el 50% dels casos es tractava d'una sola persona. En el 22% dels casos l'agressor anava acompanyat de nens; en el 22% es tractava de joves i en el 66,7%, d'adults. L'11% dels delinqüents eren dones i el 89%, homes. En la meitat dels casos, l'agressor ha estat identificat com a immigrant.

La valoració de les molèsties i l'afecció psicològica ha estat, en els dos casos, de 4,90 sobre 10.

g) Robatoris de telèfons mòbils (RTP)⁶⁰

Hi ha hagut un total de 14 RTP (taxa de victimització de 0,6%). El 71,4% de les víctimes els ha considerat delictes.

57. No hi ha multivictimitzats entre les 8 víctimes d'IEP. La ràtio de delictes/víctima és d'1,00.

58. Anàlisi del primer fet explicat (el més greu). Cal recordar que només hi ha 1 persona amb 2 o més fets, d'un total de 68 víctimes. La ràtio de delictes/víctima és d'1,01.

59. No hi ha multivictimitzats entre les 10 víctimes d'IRP. La ràtio de delictes/víctima és d'1,00.

60. No hi ha multivictimitzats entre les 14 víctimes d'RTP. La ràtio de delictes/víctima és d'1,00.

El 92,9% dels robatoris han tingut lloc a Lleida. Universitat i Cappont, amb un 44,4%, són els barris que acumulen més denúncies. Un de cada 4 robatoris s'ha produït en un centre comercial. No s'ha recuperat cap telèfon.

El 42,9% de les víctimes (6 persones) van veure els delinqüents. En el 50% dels casos es tractava d'una sola persona. En 1 cas l'agressor anava acompanyat de nens (16,6%), mentre que en el 50% dels robatoris, els delinqüents eren joves. El 33,3% dels delinqüents eren dones i, el 83,3%, homes.

D'entre les 6 persones que van veure el delinqüent, únicament 4 en recorden trets distintius com ara la raça, la nacionalitat, l'ètnia, la pertinença a una tribu urbana, etc.

Quant al cost del robatori, la mitjana és de 150 €. Les víctimes han puntuat les molèsties i l'afectació psicològica amb un 8,43 i un 4,64, respectivament, sobre un total de 10 punts.

h) Intents de robatori de telèfons mòbils (IRTP)⁶¹

Solament 2 persones han sigut víctimes d'un intent de robatori dels seus telèfons mòbils (taxa de victimització de 0,1%) i només 1 considera el fet com un delictes.

i) Agressions físiques (AFP)⁶²

Hi ha 16 víctimes d'agressions físiques (taxa de victimització de 0,6%). El 87,5% considera els fets com un delictes. Cap de les agressions és de caràcter sexual.

El 87,5% de les agressions ha tingut lloc a la ciutat de Lleida. Destaca, com el barri amb l'índex més alt, el Centre Històric, on s'ha produït el 20% dels casos. El 66,7% de les víctimes declara que l'agressió va ocórrer en un carrer transitat.

El 81,3% de les víctimes (13 persones) va veure els agressors. En el 61,5% dels casos es tractava d'una única persona. En 2 casos (15,4%) l'agressor anava acompanyat de nens; en el 38,5%, hi van participar joves i, en un 46%, adults. El 53,8% dels agressors eren dones i el 61,5%, homes.

El 61,5% de les víctimes que va veure els agressors en va reconèixer algun tret especial, com per exemple que es tractava d'una persona beguda, un home de raça negra, un veí o, fins i tot, un Mosso d'Esquadra.

El 38% de les víctimes coneixia l'agressor.

El 15,4% de les víctimes declara que els agressors portaven armes.

Les molèsties i l'afecció psicològica han estat valorades amb 9,19 i 8,63 punts, respectivament.

j) Intents d'agressió física (IAFP)⁶³

Hi ha 7 enquestats que van ser víctimes d'un intent d'agressió (taxa de victimització del 0,3%). Únicament 3 d'ells consideren que l'agressió constitueix delictes (42,9%). En cap cas es va tractar d'agressions de tipus sexual.

El 85,7% dels intents d'agressió va ocórrer a Lleida, principalment en carrers transitats (60% dels casos).

Totes les víctimes van veure els agressors. De vegades es tractava d'un únic individu i, unes altres, d'un grup de fins a 5 persones. En el 43% dels casos hi havia nens implicats; en el 43%, joves i, en el 14,3%, adults. El 14,3% dels agressors eren dones i, el 85,7%, homes.

En un cas (el 14,3%) els agressors portaven armes. També es dona la circumstància que una de les víctimes coneixia els agressors.

Quant a les molèsties i l'afecció psicològica, les puntuacions han estat de 4,71 i 6,71 punts, respectivament.

k) Amenaces (ACP)⁶⁴

30 persones han declarat haver estat víctimes d'amenaces (taxa de victimització de l'1,2%). El 63,3% considera el fet com un delictes. En el 10% dels casos les amenaces van ser de caràcter sexual.

El 93,3% de les amenaces es va produir a la ciutat de Lleida; el barri de Balàfia és el que presenta una incidència més alta d'aquest tipus de fet delictiu (18,2%).

Pràcticament tots els amenaçats (el 96,7%) van veure els seus agressors. En el 65,5% dels casos es tractava d'un únic subjecte. En el 13,8% dels casos els agressors anaven acompanyats de nens. El 37,9% d'aquests agressors eren joves i, en el 51,7%, adults. El 10,3% eren dones, mentre que el 95% eren homes.

En 2 casos (6,9%) els agressors portaven armes. El 50% tenia algun tret especial, però la seva heterogeneïtat no va permetre determinar els perfils dels agressors. El 51,7% de les víctimes coneixia l'agressor.

61. No hi ha multivictimitzats entre les 2 víctimes d'IRTP. La ràtio de delictes/víctima és d'1,00.

62. Anàlisi del primer fet explicat (el més greu). Cal recordar que hi ha 2 multivictimitzats d'un total de 16 víctimes. La ràtio de delictes/víctima és d'1,13.

63. Anàlisi del primer fet explicat (el més greu). Cal recordar que hi ha 2 multivictimitzats d'un total de 7 víctimes. La ràtio de delictes/víctima és d'1,29.

64. No hi ha multivictimitzats entre les 30 víctimes d'ACP. La ràtio de delictes/víctima és d'1,00.

Quant a les molèsties i l'afecció psicològica, la valoració és de 7,17 i 6,82 punts (sobre 10), respectivament.

Algunes comparacions entre els fets estudiats

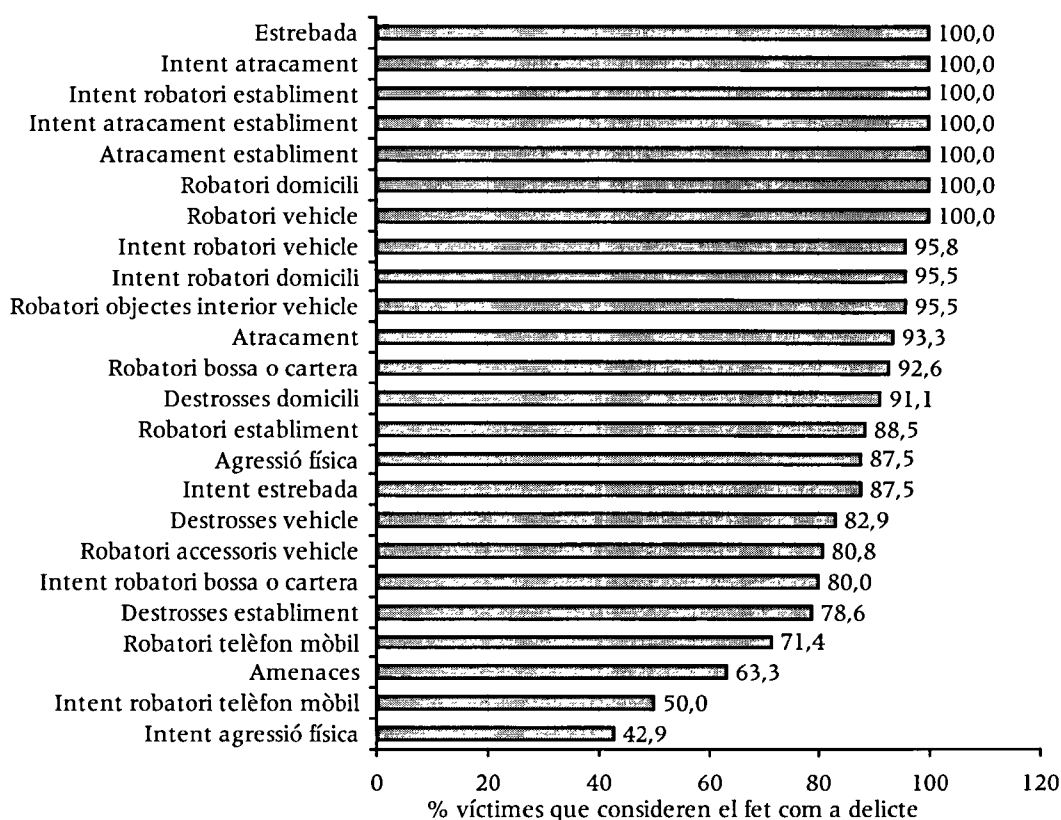
Quins fets són considerats delictes?

En el gràfic 16 enumerem els fets analitzats en el nostre estudi i indiquem el percentatge de casos en els quals la víctima els ha tipificat com a delictes.

A la franja superior del gràfic apareixen els fets que el 100% de les víctimes han considerat que constitueixen un delictes. Fem referència a: estrebades; intents d'atracament; intents de robatori en establiments; atracaments o intents d'atracament en establiments, i robatoris en domicilis o en vehicles.

Per contra, fets com, per exemple, l'intent d'agressió física, les amenaces i el robatori —o l'intent de robatori— de telèfons mòbils són els fets que menys víctimes consideren que constitueixen delictes.

GRÀFIC 16. PERCENTATGE DE VÍCTIMES QUE CONSIDEREN EL FET COM A DELICTE

Font: Elaboració pròpia.

Recuperació de la cosa robada

Dels delictes consumats que han implicat la pèrdua per part de la víctima d'algun objecte de valor, la major taxa de recuperació correspon al robatori de vehicles, que es recuperen en el 40% dels casos. En els robatoris de bosses o carteres el 16,2% de les víctimes recupera les seves pertinències. Pel que fa als casos de robatoris d'objectes de l'interior de vehicles, les taxes de recuperació se situen en el 7,5%, mentre que en el cas de robatori d'accessoris

de vehicles i de robatori en establiments, baixen fins al 3,8%.

En la resta de casos (robatori de mòbils, estrebades, atracaments, atracament en establiments i robatori en domicilis) les víctimes no han recuperat cap objecte o valor sostret (vegeu gràfic 17).

Valor de la cosa robada

Quant al valor de la cosa robada, els fets més onerosos per a les víctimes són el robatori del vehi-

de, el robatori en el domicili i el robatori en l'establiment. Així ho podem apreciar en el gràfic 18.

Valor de les destrosses

Les destrosses en l'establiment, tot i que no impliquin el robatori de cap objecte, superen amb escreix el valor de qualsevol altre delictes que afecti l'establiment. Ni l'atracament ni el robatori (vegeu la gràfica 18) superen el cost que provoquen les destrosses (vegeu gràfic 19).

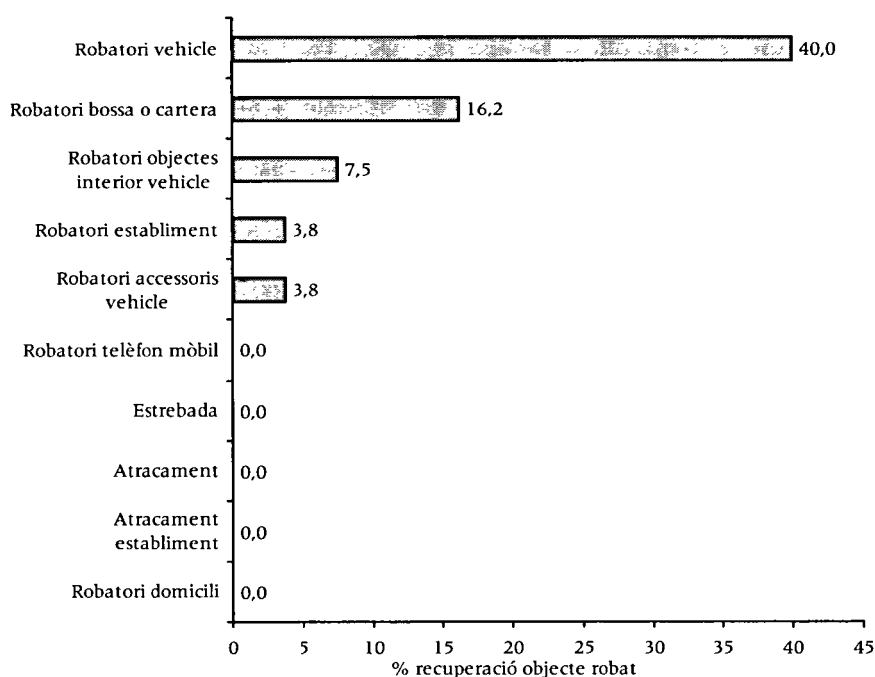
A continuació resumim les molèsties i l'afecció psicològica en dos gràfics que parlen per ells mateixos, de manera que no cal fer cap comentari.

Molèsties i afecció psicològica

Hem resumit les molèsties i l'afecció psicològica en dos gràfics perquè les dades parlen per elles mateixes i no precisen cap comentari (vegeu gràfics 20 i 21).

Després de conèixer la faceta de la realitat delictiva que ens mostra l'enquesta de victimització, podem dedicar la nostra atenció a alguns dels llocs de la ciutat més rellevants des del punt de vista de la preocupació per la percepció de seguretat.

GRÀFIC 17. PERCENTATGE DE RECUPERACIÓ D'OBJECTES ROBATS

Font: Elaboració pròpia.